

BARN RÄTTSDAGARNA

Samtliga seminarier

BARNRÄTTSDAGARNA 2020

Tema: Varje barns rätt till utveckling
MED FOKUS PÅ BARNKONVENTIONEN SOM LAG I PRAKTIKEN

Stiftelsen
Allmänna Barnhuset

Innehållsförteckning

1a Barns hälsa och delaktighet.....	6
Barns perspektiv på hur deras delaktighet kan främjas i vård och habilitering	7
GoFaR – Gemensamt ordnad fysisk aktivitet på recept för barn och unga. Ett arbetssätt för att samskapa med barn om lösningar för ökad fysisk aktivitet	9
1b Trygga och utvecklande miljöer	11
Barnets rätt att utvecklas i trygga miljöer, från mottagare till medskapare! Trivsel- och trygghetsvandringar, att stärka delaktighet och trygghet.	12
Utvecklande lekmiljöer – om att släppa på vuxenkontrollen.....	13
1c Kommunikation och familjerättsliga konflikter	14
Systematiska fel vid kommunikation av allvarligheten av psykiskt och fysiskt våld i nära relationer med barn	15
1d Samtala med barn - två metoder	16
Möjliggöra för barn att berätta - In my shoes	17
UPS, ett verktyg för att underlätta i samtal om föräldraskap med hjälp av bilder	19
1e Effektivisera och utveckla samverkan.....	21
Börja prata - Ett samverkansprojekt mellan socialtjänsten & barn- och ungdomsverksamheten i Laholms kommun	22
Barnets rätt till utveckling och samverkan.....	24
1f En rättighetsbaserad skola	26
En rättighets-baserad skola genom-syras av barn-konventionen.....	27
1g Mobbning och utsatthet online och IRL	28
Upplevelse av tillhörighet och social trygghet, en grundförutsättning för intellektuell utveckling	29
Förebyggande arbete mot utsatthet online	31
1h Barn utsatta för sexuella övergrepp och sexuell exploatering.....	32
Barnets röst om sexuell exploatering – metoder för att tillsammans med barn för att ta ner egenproducerat sexuellt kränkande material.....	33
Vilken han är det? Barn utsatta för sexuella övergrepp av en kvinnlig förövare.....	34
1i Workshop - Barnanpassad vård	35
Barnanpassad Vård - ett växande nätverk.....	36
2a Barnkonventionen nationellt och kommunalt	38
Arbete med barn och ungas rättigheter utifrån ett nationellt perspektiv	39
Nu är det Sveriges kommuners tur att med stöd från metoden implementera barnkonventionen och att gå från ord till handling	40

2b Kvinnojour och Kriminalvård.....	42
Barn på kvinnojour: Ett fönster av möjligheter.....	43
Att ha en frihetsberövad förälder- barnperspektiv i Kriminalvården	44
2c Läslust och delaktighet.....	45
Letterbox Club - lärande och utveckling - som ett brev på posten?.....	46
Delaktighetsböcker- ett sätt att öka barns delaktighet vid procedurer och vårdbesök	47
2d Synen på barnet som rättighetsbärare	48
Synen på barnet som rättighetsbärare-Vad säger barn och unga själva och hur ser allmänhetens attityder ut kring barns rättigheter?	49
2e Det späda barnets rätt till utveckling.....	50
Föräldrar- spädbarn Hagadal- en verksamhet med fokus på att förebygga och stärka det ofödda och späda barnets rätt till utveckling.....	51
Västra Götalandsregionens läns gemensamma riktlinje för hur kommun och hälso- och sjukvård ska samverka vid oro för väntat barn.	53
2f Skolfam och SAMS	54
Skolfam – en förebyggande arbetsmodell som stöd för familjehemplacerade barns rätt till utveckling.....	55
SAMS, stöd för samverkan mellan socialtjänst och skola för placerade barn och ungas obrutna skolgång.....	56
2g Våld mot det unga barnet.....	57
Våld mot det unga barnet.....	58
2h Ungas demokratiska delaktighet	60
Reinventing Democracy For a modern generation	61
250 tusen demokratiska idéer.....	62
2i Workshop - Barn som bär på traumatiska upplevelser av flykt.....	64
Sarahs resa och att samtala om flykten – en metodworkshop.....	65
3a Att gå från abstrakt till verksamhets-specifikt.....	67
Att gå från abstrakt till verksamhets-specifikt.....	68
3b barns delaktighet i föräldraskapsstöd och i klinisk praktik.....	69
Barns rätt till skydd och delaktighet i föräldraskapsstödet	70
Barn som medaktörer i forskning – med syfte att utveckla metoder och verktyg för att arbeta med barns delaktighet i klinisk praktik.....	72
3c Unga och kriminalitet.....	74
Vem kommer till SiS och vem kommer ut? Preliminära resultat från en kvantitativ studie av ungdomarna på SiS särskilda ungdomshem 2006 - 2016	75

Unga som begår brott - risk- och behovsbedömning och öppenvårdsinsatser	77
3d Det livslånga lärandet i förskolan	78
Hur skapar förskolan förutsättningar för det livslånga lärandet utifrån Barnkonventionen?.....	79
3e Tillgänglig skola och lärmiljö	80
Barn med funktionsnedsättning och rätten till utbildning.....	81
Elever som möter svårigheter i ämnet idrott och hälsa i skolan – forskning och elevers egna uppfattningar	83
3f Barn och rättsväsendet.....	85
Synen på barnet som rättighetsbärare - Barnombudsmannens genomgång av tingsrättsdomar ...	86
Barn som bevittnar brott – ett steg framåt med en ny lagstiftning?	87
3g Fokus flickor - ensamkommande och förebygga könsstymning.....	88
Hur stödjer vi de ensamkommande flickorna?.....	89
Mobilisering av unga och förebyggande arbete mot könsstymning av flickor och kvinnor.....	90
3h För en barndom fri från våld och försummelse.....	91
För en barndom fri från våld och försummelse – resultat från BarnSäkert-studien.....	92
3i Workshop - Skolan som arena för barns utveckling.....	94
Hur kan skola/elevhälsa stödja barns rätt till liv, överlevnad och utveckling?	95
4a Likarätt och barnrätt i förskola och skola.....	96
Likarättsutbildning förskola och skola. Ett helhetsgrepp på grundläggande nivå.	97
Att skapa ett rättighetsbaserat läromedel om barnkonventionen tillsammans med barn	99
4b Tidig upptäckt och förebyggande arbete.....	100
Psykisk hälsa, Lärande, Utveckling och Samverkan kring små barn (PLUSS) - nytt arbetssätt för tidig upptäckt och stöd till små barn och deras familjer	101
Utökade hembesök i samverkan mellan Göteborgs stad och Västra Götalandsregionen – en utveckling och förstärkning av familjecentrerat arbetssätt	102
4c Barn på HVB och SiS	104
Omsorg och gränssättning av barn på HVB.....	105
Föreläsning om traumamedveten omsorg på Statens institutionsstyrelses särskilda ungdomshem - ett samarbete mellan SiS och Rädda Barnen.....	107
4d Maskrosbarn och Nationellt kompetenscentrum anhöriga.....	109
Barns röster om barnkonventionen i praktiken	110
Möjliggör för unga omsorgsgivare att nå sin fulla potential – resultat och erfarenheter från EU Horizon 2020 projektet Me-We	111
4e Samverkan för barns delaktighet och hälsa.....	113

Tillsammans för barnen. Barnorienterat utvecklingsarbete inom socialtjänsten på Norrmalm i Stockholm	114
SAGA-teamen - tvärprofessionellt samarbete för förskolebarns psykosociala hälsa	116
4f Rätten att utvecklas lika - Sambandet mellan grundprinciperna i barnkonventionen	117
Rätten att utvecklas på lika villkor genom deltagande för att tillgodose barnets bästa. - Sambandet mellan grundprinciperna i barnkonventionen.....	118
4g Stöd och behandling för barn som utsatts för våld och övergrepp.....	120
Det Fjärde rummet – En modell för stöd och behandling för barn som utsatts för våld och sexuella övergrepp	121
Våld mot barn – Ge stöd och behandling direkt och parallellt med utredning!	122
4h Barn i ekonomisk utsatthet och långvarig bostadslöshet	123
Barn och ungas perspektiv på försörjningsstöd	124
Barnfamiljer i långvarig bostadslöshet.....	125
4i Workshop - Att växa upp i extremistmiljö	127
Att växa upp i en extremistmiljö. Utmaningar på lokal och regional nivå.	128
5a Barnkonsekvensanalyser som metod för barns rätt till utveckling.....	129
Barnkonsekvensanalyser som en metod för att tillgodose barnets rätt till utveckling.....	130
5b Föräldrastödsprogram för barnets bästa	131
Föräldrastödsprogram vid utagerande beteende hos barn: effekter, verksamma komponenter samt betydelse för praktiken.....	132
Föräldraskapsstöd för barnets bästa – hur gör man?	133
5c Socialtjänsten - orosanmälningar och vikten av att bygga relationer.....	135
Anmälningar om barn som far illa eller misstänks fara illa – omfattning, orsaker och utmaningar	136
Socialsekreteraren och det familjehemsplacerade barnet - om relationen, erkännandet och de institutionella förutsättningarna	137
5d Rädda Barnen om nyanlända och barn i ekonomisk utsatthet	138
Välfärd inte för alla.....	139
Att hitta hem	141
5e Barn som upplevt trauma	142
Trauma på kartan - nationell kompetensutveckling inom psykiatrisk traumavård för varje barns rätt till utveckling och hälsa	143
Små barns rätt till behandling efter trauma. Kartläggning på Traumamottagning Elefanten BUP om barns symtom, behov och berättelser.....	144
5f Barn som anhöriga.....	146
BRA-samtal - hur personal kan prata med barn utifrån ett rättighetsperspektiv.....	147

5g Samtal om sexualitet och frihet från pornografi	148
Frihet från pornografi – en självklar rättighet för barn	149
Samtal om sexualitet och relationer med unga i familjehem	150
5h Hedersrelaterat våld och förtryck.....	151
Hederskartläggning i Lunds kommun; goda exempel, utmaningar och ungdomars röster.....	152
Kärleken är fri - samverkansmetod för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck	154
5i Workshop - Ungas utveckling i den segregerade staden	156
Framgång för vem? Om alla ungas rätt till utveckling i den segregerade staden	157

1a Barns hälsa och delaktighet

2020-04-21

13:00 - 14:00

1a Barns hälsa och delaktighet

When: 2020-04-21, 13:00 - 13:30, Where: 1a

Barns perspektiv på hur deras delaktighet kan främjas i vård och habilitering

Britt-Mari Gilljam^{1,2} Carina Sjöberg^{1,3}, Ingrid Larsson¹

¹ Högskolan i Halmstad

² Barnkliniken, Region Halland

³ Operations- och intensivvårdskliniken, Region Halland

Sammanfattning: Barns rätt till utveckling innebär rätten att få ta ansvar och påverka sin situation, vilket är extra angeläget för barn med sjukdom eller funktionsnedsättning. Det är därför betydelsefullt att förstå vad delaktighet innebär för barn, hur delaktighet kan främjas och vad som behöver förändras i vården för att öka barns delaktighet. Vid detta seminarium kommer vi presentera tre studier om barns egna perspektiv på vad och hur delaktighet i främjas i vård och habilitering.

Beskrivning: Hälso- och sjukvården har en skyldighet att ge alla patienter information, kunskap, och möjlighet att diskutera behov och beslut med sina vårdgivare, med syfte att stärka patientens självständighet och förmåga att fatta välgrundade beslut, detta gäller även när patienten är ett barn. Forskning visar att hälso- och sjukvården inte tillgodoser barnets behov av delaktighet i frågor som berör dem själva. Barns delaktighet i sin egen planering inom vård och habilitering är av central betydelse för att barnet ska kunna förstå och hantera sin sjukdom och funktionsnedsättning. Därför behöver barn involveras på en nivå som är anpassad efter deras ålder, förmåga och tidigare erfarenhet.

Barn med sjukdom och funktionsnedsättning är en heterogen grupp med varierande förutsättningar och behov. Gemensamt är dock att dessa barn, i högre grad än barn i allmänhet, är beroende av vuxna runt omkring sig och möter fler vuxna som fattar beslut som påverkar deras vardag under uppväxtåren. Därför är det ännu viktigare att efterfråga dessa barns röster. Utgångspunkten för vår forskning har varit att, utifrån barns egna röster, förstå och undersöka upplevelser kring vad delaktighet innebär för dem, hur delaktighet kan främjas och vad som är viktigt för att förändra vården för att öka barns delaktighet. Denna kunskap är viktig som utgångspunkt för att kunna förändra verksamheter riktade till barn. Vid detta seminarium kommer resultaten från denna forskning presenteras. Målgruppen är framförallt barn i åldrarna 6–12 år med långvarig sjukdom med erfarenhet av behandling på pediatrik vårdnaden, barn som har erfarenhet av operation och barn med intellektuella och fysiska funktionsnedsättningar med erfarenhet av habiliteringsinsatser. Seminariet innehåller följande presentationer:

- Delaktighet i hälso- och sjukvården, utifrån barn med långvarig sjukdom - Presentationen ges av Britt-Mari Gilljam, barnsjuksköterska barnkliniken Region Halland och doktorand i Hälsa och livsstil vid Högskolan i Halmstad
- Barns perspektiv på delaktighet i samband med dagkirurgi - Presentationen ges av Carina Sjöberg, specialistsjuksköterska anesthesi operations- och intensivvårdskliniken Region Halland och doktorand i Hälsa och livsstil vid Högskolan i Halmstad
- Delaktighet i habilitering utifrån barn och unga vuxna med funktionsnedsättningar - Presentationen ges av Ingrid Larsson, docent i omvårdnad vid Högskolan i Halmstad

Anknytning till artikel 6: Seminariet knyter an till artikel 6 genom att det är av stor betydelse i vård och habilitering att undersöka och förstå hur barn vill vara delaktiga i sin vård och stödinsatser. För att kunna möta barns behov och preferenser, behöver verksamheter ha kunskap om vad delaktighet innebär och hur delaktighet kan främjas utifrån barnens perspektiv. Forskning har företrädesvis undersökt föräldrars och personals perspektiv på barns delaktighet, vilket inte är tillräckligt för att kunna omsätta kunskaper till ändamålsenliga och barnanpassade insatser och metoder.

When: 2020-04-21, 13:30 - 14:00, Where: 1a

GoFaR – Gemensamt ordnad fysisk aktivitet på recept för barn och unga. Ett arbetssätt för att samskapa med barn om lösningar för ökad fysisk aktivitet

Åldersövergripande arbete

Therese Lundin¹ Catharina Bergsten², Henrik Mornani³

¹ Innovationsledare, PART - Preventivt arbete tillsammans

² Skolsköterska och projektledare, Elevhälsans medicinska insats, Landskrona stad

³ Skolkurator, Pilängskolan, Landskrona stad

Sammanfattning:

GoFaR är ett förebyggande arbetssätt för att tillsammans med barnet samskapa fram en lösning för att öka barnets fysiska aktivitet, och därmed främja barnets hälsa, skolgång och utveckling genom meningsfull fritid. GoFaR:s målgrupp är barn som behöver en individuellt anpassad stödjande miljö runt sig för att lyckas och så småningom nå upp till FYSS rekommendationer för fysisk aktivitet. I arbetet samverkar elevhälsan, skolan, socialtjänsten, idrottsförbundet, idrottsföreningar och hälso- och sjukvården.

Beskrivning:

Fysisk aktivitet har många positiva effekter. Det finns positiva samband mellan fysisk aktivitet och exempelvis motorisk utveckling, koncentrationsförmåga, mental hälsa, självkänsla mm (www.fyss.se). GoFaR är ett innovationsarbete som innebär en vidareutveckling av metoden FaR- fysisk aktivitet på recept som är en arbetsmetod för hälso- och sjukvården att arbeta strukturerat med fysisk aktivitet för att förebygga och behandla ohälsa och sjukdomar. Genom GoFaR vill vi skapa möjligheter för barn och unga som rör sig för lite och löper ökad risk för ohälsa, att utvecklas genom att ta del av dessa positiva effekter och leva ett hälsosamt fysiskt aktivt liv.

Genom arbetet med GoFaR i Landskrona kan skolsköterskorna på stadens skolor med start läsåret 19/20 förskriva fysisk aktivitet på recept till elever i grundskolan och gymnasiet. Utgångspunkten för arbetssättet är att göra skillnad för de barn som vi inte når med ordinarie arbetssätt och metoder. GoFaR utgår från barnets behov och lösningen samskapas tillsammans med barn och vårdnadshavare och anpassas för att göra skillnad för individen och för att just det barnet ska lyckas. Flera olika aktörer som finns runt barn och familjer samverkar i arbetet såsom elevhälsan, skolan, socialtjänsten, idrottsförbundet, idrottsföreningar och hälso- och sjukvården. För varje individuell lösning kan olika personer/verksamheter samordnas och stötta barnet och familjen till en förändring. För att arbetssättet ska utgå från barnets behov och önskemål har ett material tagits fram som skolsköterskan arbetar med i samtalet med barnet (oftast är vårdnadshavaren med). Syftet med materialet är att göra barnet delaktigt och själv vara central för att nå fram till en lösning och den aktivitet som barnet vill göra. Barnet får också möjlighet till motivationsstöd från en sk. Go-person som är en viktig person i processen. Vid behov kan föräldrar erbjudas stöd och råd i föräldraskapet som en del av lösningen för att skapa positiva förändringar. En katalog med aktiviteter är framtagen som hjälper barnet att hitta en aktivitet som kan skapa rörelseglädje. Innehållet är anpassat efter målgruppen och aktiviteternas intensitet går att anpassa individuellt. Varje aktör (idrottsföreningar, kommunens arenor, privata aktörer) som finns med i katalogen har fått information/utbildning i GoFaR och rutiner och kommunikationsvägar är uppbyggda för att det ska bli en positiv upplevelse för barnet. GoFaR implementeras i dagsläget på 9 skolor i Landskrona, med aktuella elever från låg-, mellan- och högstadiet. Materialet har även åldersanpassats till gymnasieelever. I vår föreläsning

fokuserar vi på barnens upplevelser av att ha fått ett recept.

Anknytning till artikel 6: För att säkerställa *alla* barns rätt till utveckling behöver vi arbeta innovativt för att nå de barn som inte nås genom befintliga insatser. Föreläsningen beskriver ett konkret förebyggande arbetssätt för att göra detta och skapa goda förutsättningar för barnens utveckling och hälsa. Arbetssättet GoFaR bygger på samskapande med barnet för att öka hans fysiska aktivitet. Det utgår från ett material som kan åldersanpassas och som säkerställer barnets delaktighet.

1b Trygga och utvecklande miljöer

2020-04-21

13:00 - 14:00

1b Trygga och utvecklande miljöer

When: 2020-04-21, 13:00 - 13:30, Where: 1b

Barnets rätt att utvecklas i trygga miljöer, från mottagare till medskapare! Trivsel- och trygghetsvandringar, att stärka delaktighet och trygghet.

Åldersövergripande arbete

Monica Gustafsson-Wallin¹ Monica GW Konsult

Sammanfattning: När barnets rättigheter förstärks i lagen stärks barnets rätt att vara en medskapare i det offentliga rummet. Hur kan vuxna ta till vara på barns och ungas perspektiv för trygga och inkluderande miljöer? Hur blir barn och unga medskapare när det byggs om, byggs nytt, renoveras eller inför en genomlysning av befintliga miljöer? Föreläsningen kopplar flera av rättigheterna (art 2, 3, 6, 12, 23, 24, 31) till vardagsnära rättighetsbaserat arbetssätt.

Beskrivning: När barnets rättigheter förstärks i vår lagstiftning stärks barnets rätt att vara en medskapare i det offentliga rummet. Miljöer och lokaler i det offentliga påverkar alla invånare när de är besökare, elever, patienter, kulturutövare etc. Hur kan de vuxna ta till vara på barns och ungas perspektiv för trygga och inkluderande miljöer? För att säkerställa barnets rätt till liv, överlevnad och utveckling, på kort och långsikt, kräver det ett arbetssätt av vuxna där barnets rätt till delaktighet inkluderas och formeras.

Hur upplever barn och unga t.ex. en vårdcentral - vad tryggar och vad skrämmer? Hur kan nya fritidslokaler och skolor utformas barnrättsbaserat, med hjälp av barns och ungas delaktighet? Hur kan vuxna arbeta så att barn blir medskapare när det byggs om, byggs nytt, renoveras eller inför en genomlysning av befintliga miljöer?

Trivsel och Trygghetsvandringar är ett arbetssätt där verksamheter och professioner kan samverka för att stärka barns och ungas rätt till miljöer som stärker deras utveckling, och skyddar.

Föreläsningen kopplar flera av konventionens artiklar (bl.a. art 2, 3, 6, 12, 23, 24, 31) till ett vardagsnära rättighetsbaserat arbetssätt. Vi lär mer om barnets rätt att utvecklas och tryggas fysiskt, psykiskt och socialt samt vilken betydelse miljöer och rum har för barnets rätt till den meningsskapande leken.

Jag som föreläser heter Monica Gustafsson-Wallin och arbetar som barnrättsstrateg och sakkunnig i barnets rättigheter. Jag har mer än tjugo års erfarenhet av strategiskt arbete och lärande i regioner, kommuner och idrottsrörelsen. Föreläsningen sker i dialog med deltagarna.

Anknytning till artikel 6: Barnets rätt till utveckling och överlevnad påverkas av de miljöer de vistas i. Miljöer som de både frivilligt besöker, eller befinner sig i pga andra omständigheter, tex skolplikt, vårdbehov etc. Barndomen har ett värde i sig själv och är en källa till kunskap om vad som skapar trygghet och delaktighet. Genom rättighetsbaserade arbetssätt kan vuxna skyldighetsbärare trygga barnets rätt till utveckling i de miljöer de vistas i.

When: 2020-04-21, 13:30 - 14:00, Where: 1b

Utvecklande lekmiljöer – om att släppa på vuxenkontrollen

Åldersövergripande arbete

Mimmi Beckman¹ Magnus Carlberg¹

¹ Parkenheten, Örebro kommun

Sammanfattning: Ett politiskt antaget mål med lekmiljöer i Örebro Kommun är att de ska bidra till barns hälsa och utveckling. Med utgångspunkt i detta mål har vi på Parkenheten i Örebro gjort en omfattande kunskapsresa för att förstå lek, och lekens värden bättre. Vi är nu mitt uppe i ett stort utvecklingsarbete där barnets bästa, barns rätt till lek, rätt till utveckling och rätt till delaktighet står i centrum.

Beskrivning: Barn behöver fri lek. De behöver rika och stimulerande lekmiljöer där de kan utforska, skapa och utveckla sin fysiska, mentala och sociala förmåga. Många moderna lekplatser motsvarar dock inte barnens behov. De är utformade efter vuxnas önskemål om snygg design, tydliga funktioner, ordning och reda, enkelhet i byggnation och förvaltning, säkerhet och kontroll. Detta innebär att många lekplatser, förskole- och skolgårdar i Sverige inte lever upp till Barnkonventionens artiklar om barnets bästa, barns rätt till lek, rätt till utveckling och rätt till delaktighet.

Parkenheten i Örebro har försökt förstå några av de målkonflikter mellan ett vuxen- och ett barnperspektiv som vi tror kan förklara varför barns lekmiljöer ofta är så torftiga och har så låga lekvärden. Vi har gjort en djupdykning i vad lek är, varför leken är så viktig för barns utveckling, och vad som kännetecknar bra och utvecklande lekmiljöer. På seminariet berättar vi om hur vi nu försöker ställa om våra arbetssätt med lekmiljöer. Vi har slutat bygga så kallade *snabbmatslekplatser*, och riktar istället in oss på hur vi kan bygga rika och gröna leklandskap för många olika sorters lek, hur vi kan skapa inkluderande lekmiljöer, hur vi kan använda konst som verktyg för barns rätt till delaktighet, samt hur vi kan hitta balansen mellan barns behov av utveckling och att flytta fram gränserna för sin förmåga, och vuxnas önskemål om säkerhet. En gemensam nämnare i flera av våra utvecklingsfrågor är att vi behöver släppa på vuxenkontrollen i barns lekmiljöer.

Det här utvecklingsarbetet ställer krav på en mycket djupare förståelse av lek, på nya arbetssätt och metoder, och på implementering av attityder och en värdegrund som utgår från barnets bästa. På seminariet vill vi dela med oss av våra erfarenheter och hoppas kunna inspirera fler att göra gemensam sak med oss och tillsammans fortsätta arbetet för att främja barns rätt till lek och utveckling.

Anknytning till artikel 6: Leken är barns främsta verktyg för att lära sig att förstå och hantera den värld som de föds in i. Leken är en biologisk drivkraft som är avgörande för barns fysiska, mentala och sociala utveckling. Att trygga barns möjligheter till fri lek är viktigt för barns utveckling. Ju rikare lekmiljöer, desto rikare lekmöjligheter och därmed större potential för utveckling. Det behövs mer kunskap om kännetecknen för rika och utvecklande lekmiljöer.

1c Kommunikation och familjerättsliga konflikter

2020-04-21

13:00 - 14:00

1c Kommunikation och familjerättsliga konflikter

When: 2020-04-21, 13:00 - 13:30, Where: 1c

Systematiska fel vid kommunikation av allvarligheten av psykiskt och fysiskt våld i nära relationer med barn

Åldersövergripande arbete

Sverker Sikström¹ Lunds universitet

Sammanfattning: Vårdnadstvister handlar ofta om värdering av värderingar av fysiskt och psykiskt våld. Skillnader kan här uppkomma mellan hur allvarligt våld bedöms som man själv har upplevt och hur allvarlighet det uppfattas av mottagaren. Empiriska studier har vi visat på systematiska felaktigheter vid kommunikation av våld, där fysiskt våld överbetonas och psykologiskt våld undervärderas.

Beskrivning: Att bedöma allvarligheten av fysiskt och psykiskt våld är väsentligt för att kunna göra bedömning för barnets bästa i vårdnadstvister. Dock är det ofta svårt att korrekt kommunicera graden av våld som en familjemedlem har upplevt till socialsekreterare och till domare som avgör vad som är barnets bästa. I flera studier, har vi undersökt hur korrekt allvarlighet av våld kommuniceras. I fas 1 får partners skriva en text om självupplevda situationer av fysiskt och psykiskt våld i en nära relation och skatta allvarligheten i dessa. I fas 2 får andra personer läsa dessa berättelser och skatta allvarligheten i dem. Vi ser här systematiska skillnader vid bedömningarna. Fysiskt våld skattas högre av dom som läser texterna om våld jämfört med dom som upplevt våldet, medan psykologiskt våld underskattas. Psykologiskt våld är också svårare att bedöma än fysiskt våld. I fas 3 byter vi ut kvinnor mot män, och män mot kvinnor, i berättelserna och låter bedömare läsa och skatta allvarligheten av våldet. Här ser vi att våld skattas högre om skattaren tror att det är kvinnor som utsätts, och detta gäller oavsett om det handlar om fysiskt eller psykiskt våld. Denna metod kan alltså användas för att mäta felaktigheter i kommunikation av våld i nära relationer. Dessa resultat kan ha praktiska tillämpningar i vårdnadsutredningar och vid juridiska bedömningar av utsatta barn som är väsentligt för barnens rätt till liv och utveckling.

Anknytning till artikel 6: Enligt Artikel 6 – barnets rätt till liv och utveckling – i barnkonventionen har barnet rätt till omvårdnad och skydd men också rätt till rätt till kärlek och trygghet. Dessa rättigheter är speciellt svåra att bedöma vid vårdnadstvister där skydd exempelvis kan handla om att inte bli utsatt för fysiskt våld. Psykiskt våld kan exempelvis vara att en förälder motsätter sig barnets kontakt med den andra föräldern. Att väga dessa typer av fysiskt och psykiskt våld mot varandra är svårt. Här är det avgörande att kommunikation av allvarligheten av dessa typer av våld kommuniceras effektivt. Föredragit visar på felaktighet som uppkommer när allvarlighet av våld kommuniceras.

1d Samtala med barn - två metoder

2020-04-21

13:00 - 14:00

1d Samtala med barn - två metoder

When: 2020-04-21, 13:00 - 13:30, Where: 1d

Möjliggöra för barn att berätta - In my shoes

Åldersövergripande arbete

Lisa Skiöld¹ Karin Fängström²

¹ Barnombudet i Uppsala län

² Uppsala universitet

Sammanfattning: In My Shoes är en datorstödd intervjumetod för barn – främst för yngre barn eller barn som har svårt att uttrycka sig.

Metoden kan med fördel användas inom socialtjänstens utredningar, såväl inom barnavårdsärenden som familjerätt, inom förskolans/elevhälsans/skolans arbete kring konflikter eller vid oklarhet kring vilken form av stöd som kan behövas, eller inom vårdsammanhang för att förtydliga barns upplevelser av sin kropp och smärta.

Beskrivning: Intervjumetoden In My Shoes hjälper barn från 3 år och uppåt att berätta vad de har varit med om och hur de har det. Metoden har även prövats för äldre barn och vuxna med kommunikationssvårigheter.

In My Shoes är lämplig att använda inom t ex socialtjänst, vård, hälsa, skola/förskola. Erfarenhet av samtal/intervjuer med barn är en förutsättning för att kunna använda sig av metoden.

Studier från Uppsala universitet visar att In My Shoes ger tillförlitliga och fullständiga utsagor. Metoden verkar också särskilt kunna hjälpa blyga och svårkommunicerade barn att prata mer. Vid närmare undersökningar av innehållet i barnens utsagor framkom att barnen kunde berätta både detaljerat och nyanserat om sina känslor och upplevelser.

Metoden har använts i England inom olika verksamheter i flera decennier. Under intervjun används ett särskilt datorprogram med väl beforskade, till synes enkla, bilder.

Programmet är upplagt så att barnet och intervjuaren systematiskt går igenom olika moduler. I de olika modulerna får barnet till exempel namnge olika känslouttryck och med hjälp av dessa och andra symboler berätta hur hen har det. Det finns också en modul för fysiska upplevelser. Där kan barnet med hjälp av bilder och symboler beskriva var det gör ont, hur smärtan känns och hur intensiv den är.

Exempel på frågor i programmet:

- **Situation**– olika ansiktsuttryck visas på skärmen – ”Känner du igen någon av de här känslorna?” (intervjuaren pekar på ansiktsuttrycken och barnet beskriver med egna ord vad hen tycker att bilderna beskriver för känslor)
- **Situation**– barnet i sitt hem – ”Känner du nån gång på det här sättet, att du är ledsen när du är hemma?” (i programmet gås alla känslor igenom och barnet kan berätta fritt med utgångspunkt i känslan)

- **Situation**– barnet berättar om magsmärta – ”Finns det någon av de här symbolerna (intervjuerna pekar på symboler för olika typer av smärta eller fysiska upplevelser) som du tycker beskriver hur det känns i magen?”

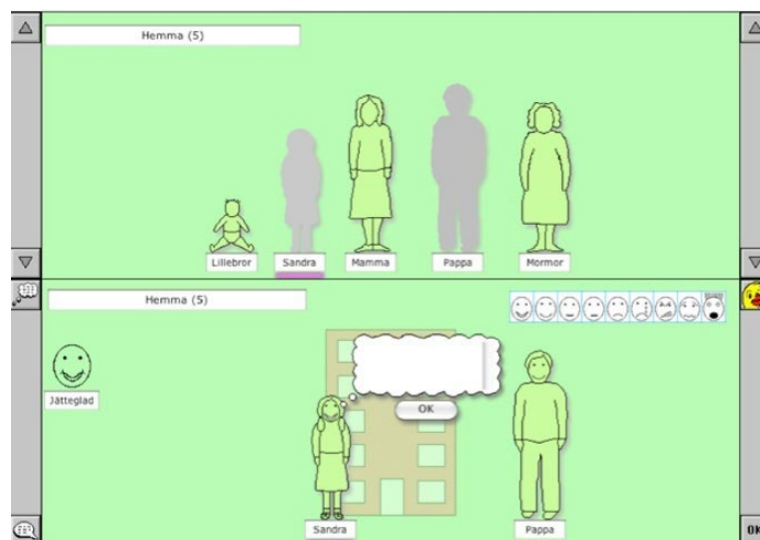
Barnet och/eller intervjuaren skriver eller markerar med hjälp av symboler, direkt i de olika modulerna, det som barnet berättar om. Programmet erbjuder även möjligheter att lägga till tanke- eller pratbubblor i bilderna som modulerna visar.

Allt som justeras och skrivs i programmet sparas i en särskild logg som kan användas för utskrift och analys av intervjun.

Forskarna Karin Fängström och Anton Dahlberg på Uppsala universitet utför utbildningarna och föreningen Barnombudet i Uppsala län arrangerar och håller i det administrativa och möter också många verksamheter där det finns behov av upplägget.

Anknytning till artikel 6: Många verksamheter upplever utmaningar kring att göra barn delaktiga i frågor som är viktiga för barnen – till exempel socialtjänst, förskola, skola och vården. In My Shoes erbjuder ett konkret verktyg som fungerar bra framförallt för barn som har svårt att beskriva sina känslor och upplevelser.

För att kunna tillgodose barnets rätt till liv och utveckling är delaktigheten viktig för kvalitet och KASAM - känsla av sammanhang.

When: 2020-04-21, 13:30 - 14:00, Where: 1d

UPS, ett verktyg för att underlätta i samtal om föräldraskap med hjälp av bilder

0-6

Lydia Springer¹ Christine Eriksson-Mattsson¹, Agnetha Hammerin¹

¹ SUF-Kunskapscentrum

Sammanfattning: För en förälder som har kognitiva svårigheter kan det vara svårt att utan kommunikationsverktyg beskriva vad de skulle behöva stöd i för att stärka föräldraförmågan. Konsekvensen kan bli att inte rätt föräldraskapsstöd ges. Genom tre visuella kommunikationshjälpmedel i Understanding Parent Support (UPS), skapas en konstruktiv dialog mellan professionella och föräldrar vilket leder till en gemensam förståelse för vilket föräldraskapsstöd som behövs.

Beskrivning: För föräldrar som har kognitiva svårigheter kan det vara svårt att utan kommunikationsstöd och kognitivt stöd beskriva vad de skulle behöva stöd i för att stärka föräldraförmågan och förbättra livsvillkor för sina barn. Konsekvensen kan bli att föräldrarna inte känner sig delaktiga i planeringen av insatser och därför kanske inte heller får det föräldraskapsstöd som de egentligen behöver. Utifrån forskning och klinisk erfarenhet vet vi att med lämpligt stöd kan många föräldrar med kognitiva svårigheter möta behoven hos sina barn, men stödet behöver vara individuellt anpassat. I dagsläget saknas speciellt konstruerade utrednings- och bedömningsverktyg när det gäller utformning av stöd för föräldrar med kognitiva svårigheter. Oftast används istället generella metoder vilket förutsätter att föräldrarna kan formulera vad i sitt föräldraskap de behöver stöd i samt att förstå vilket stöd som fordras för att det ska bli skillnad för barnet.

UPS är ett australienskt samtalsverktyg baserat på fil. dr. Margaret Spencers gedigna kliniska- och forskningserfarenheter. Med hjälp av de tre visuella kommunikationshjälpmedlen i UPS får man till en positiv dialog mellan professionella och föräldrar där man gemensamt ringar in vad föräldrarna behöver stöd i och gemensamt planerar för anpassade stödinsatser utifrån hela familjens behov.

Föreläsningen tar avstamp i FN:s konvention om Barnets rätt, företrädesvis artikel 6 och FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, artikel 23 samt Nationell strategi för stärkt föräldraskapsstöd. Det handlar om barnen. Barns rätt till goda uppväxtvillkor och föräldrar med funktionsnedsättnings rätt till stöd i sitt föräldraskap, i utövandet av deras ansvar för barnets utveckling under hela barnets uppväxt.

SUF-Kunskapscentrum har tillsammans med Dr Spencer genomfört en workshop i Uppsala län där socialarbetare och föräldrar gemensamt har prövat materialet. Genomgående mycket positiv respons från såväl socialtjänstens utförare och myndighetshandläggare som från föräldrarna. SUF-Kunskapscentrum har härefter i uppdrag från länets kommuner och Regionen att än mer anpassa materialet till svenska förhållanden och sprida det.

Kommentarer från föräldrarna: *Superskul, intressant, riktigt lärorikt. Fått mod! Blev tydligare med bilder, mindre missuppfattningar. Socialtjänsten förstår mig bättre. Vill ha materialet själv för att ha i samtal med socialtjänst, BVC.*

Kommentarer från de yrkesverksamma: *Bilderna klargjorde svårigheter/vad som fungerade bra.*

Skapades gemensamt! Bra med "ritprat" föräldern kunde då gå tillbaka i tiden och fylla i. Att UPS är ett visuellt verktyg gjorde det lätt att fånga upp trådar som kom fram under samtalet och återknyta till bilderna.

Anknytning till artikel 6: Barn till föräldrar med intellektuell funktionsnedsättning anses vara en riskgrupp. Placering sker oftast i hög grad på grund av brister i omvårdnad, för lite stimulans och olycksfall i hemmet. För att barn till föräldrar med IF ska få jämlika livsvillkor krävs anpassningar för föräldrarna, där goda kommunikationsverktyg är en förutsättning för att minska rädslan och därmed motståndet hos föräldrarna att ta emot stöd i sitt föräldraskap för barnets skull.

1e Effektivisera och utveckla samverkan

2020-04-21

13:00 - 14:00

1e Effektivisera och utveckla samverkan

When: 2020-04-21, 13:00 - 13:30, Where: 1e

Börja prata - Ett samverkansprojekt mellan socialtjänsten & barn- och ungdomsverksamheten i Laholms kommun

7-12

Ingrid Gustavsson Karin Tideman¹, Ola Brandt², Petra Filipsson³

¹ Elevhälsan

² Socialtjänsten

³ Skolan

Sammanfattning: Börja prata är ett arbete som samägs av skola, elevhälsa och socialtjänst. Arbetet utgår från en kommunövergripande ambition att främja psykiskt välbefinnande för barn/elever. Börja prata har initierats utifrån ett brukarsperspektiv. Vi berättar tillsammans om vår metod, forskningen och det positiva resultatet. Projektet vänder sig till elever i åk fem. Förutom representanter från de olika verksamheterna deltar några elever från årskurs fem i föreläsningen.

Beskrivning: ”Börja prata” är ett samarbete mellan elevhälsan, grundskolan och socialtjänsten. Från 2017 samarbetar vi även med Halmstad Högskola, Jens Nygren professor i Hälsoinnovation. Sedan ett år tillbaka ingår även doktorand Mikael Ahlberg som är ansvarig för den forskning som bedrivs i projektet. ”Börja prata” har initierats utifrån unga vuxnas tankar och egna erfarenheter av att vara anhöriga barn till föräldrar med missbruk/psykisk ohälsa/våld i nära relation och erfarenhet av socialtjänsten. De satte fokus på barns bristande kunskap om problemområdet samt var man kunde få hjälp. Deras upplevelse var att det tog lång tid.

När det gäller målgruppen visar forskning på ökade risker för att utveckla ohälsa av olika slag.

Syfte/Mål med ”Börja prata”

- Förebygga ohälsa och stärka den psykiska hälsan över tid.
- Att börja prata om psykisk ohälsa och hur det är att ha anhöriga med psykisk ohälsa/missbruk samt vart man kan vända sig för att få hjälp.
- Att visa att det är OK att prata både som barn och som vuxen.
- Att visa att det finns hjälp att få.
- Att öka kunskapen om ämnet samt om socialtjänstens uppdrag.
- Att öka samarbetet mellan socialtjänst-skola-elevhälsa.

”Börja prata” ökar elevers kunskap om psykisk ohälsa, missbruk och socialtjänstens arbete för att hjälpa familjer som har det svårt. Kunskap om hur de som barn ska gå tillväga om de behöver stöd eller hjälp ökar också. Enkätsvaren visar att projektet har potential att stärka elevers resiliens kortsiktigt. Forskning pågår för att utvärdera långsiktiga effekter. Projektet stärker även eleverna i att prata om problemområdet då de får hjälp med att sätta ord på sina upplevelser.

Utifrån projektets syften så ses positiva resultat gällande andel elever som känner att de har någon som verkligen bryr sig om dem samt någon som kan hjälpa om de behöver. ”Börja prata” stärker även samarbetet mellan socialtjänsten och skolan och skapar förutsättningar för att långsiktigt implementera nya rutiner kring samverkan som kan gynna barn och ungdomar.

Vi som föreläser kommer från skolan (rektor + elever), elevhälsan (specialpedagog), socialtjänsten (Enhetschef + projektledare). Vi ger våra olika perspektiv på vårt gemensamma arbete. Eleverna är med via media. Forskning redovisas.

Anknytning till artikel 6: En förutsättning för att bli aktör i sitt eget liv/påverka sin situation är kunskap. Barnen behöver även erfarenhet av att det är möjligt att prata både med vuxna och skolkamrater. Vår övertygelse är att barn i svåra situationer stärks genom att uppmärksammas och få dessa kunskaper och erfarenheter. Förutsättningar för att få hjälp genom en skolkamrat eller pedagog ökar om barnet kan och vet sin rätt till liv och utveckling.

When: 2020-04-21, 13:30 - 14:00, Where: 1e

Barnets rätt till utveckling och samverkan

Åldersövergripande arbete

Eva Haglund¹ Terese Forsberg¹, Anna-Karin Börjesson²

¹ Orust kommun

² Västra Götalandsregionen

Sammanfattning: Det finns flera samverkansgrupper för barn och unga i Orust kommun. En kartläggning av dessa har gjorts och visar att det finns behov av att effektivisera och utveckla befintlig samverkan för barn och unga i Orust kommun. För att säkerställa att samverkansarbetet som görs är vad barnen faktiskt behöver har en barnkonsekvensanalys gjorts för att gå vidare med vad barnen själva tycker och hur samverkansgrupperna kan svara till barnens behov.

Beskrivning:

- Så kan en kommun arbeta fram en samverkansorganisation utifrån Barnrättsperspektivet. Att olika aktörer samverkar kring barn som har pågående insatser sker över hela Sverige och i alla kommuner. Samverkansgrupper träffas för att diskutera enskilda ärenden, fokusgrupper eller verksamheter för att sedan arbeta tillsammans och var och en med sitt uppdrag. Samverkan lyfts fram som en förebyggande åtgärd men också som något nödvändigt i de mer aktiva delarna kring barn som mål för insatser.

Men hur vet vi att samverkansarbete leder till utveckling och hur vet vi att de grupper och processer som vi har i kommunen verkligen är formade efter barnets behov och bästa? Bidrar verkligen just de grupper vi har till utveckling?

Orust Kommun har från oktober 2019 jobbat med att ta fram en barnkonsekvensanalys av deras samverkansorganisation. Kommunen har kartlagt de grupper som finns och vilket uppdrag de har men istället för att de olika grupperna skall analysera sig själva så har en arbetsgrupp valt att göra en analys där utgångspunkten blir barnet och barnen som är kärnpunkten för de olika samverkansgrupperna. Efter processen som nu är i full gång skall ett förslag kring en barncentrerad samverkansstruktur skapas och beslutas om. Orust Kommun har nyligen gjort en barnkonsekvensanalys kring Nattis - Förskola på kvällar och natt. Tillvägagångssättet från det projektet har varit en bas för arbetet.

Kom och lyssna på arbetsgruppen:

- Så inkluderade vi barn i processen
- Hur skapar samverkan utveckling?
- Hur inkluderar vi vårdnadshavare i samverkansarbetet
- Hur kan vi ta ansvar för barnets rätt när vi kommer från olika organisationer med olika uppdrag?
- Hur skapar vi utrymme för effektiv samverkan där barnets bästa är centrerat.

Arbetet leds av en partsammansatt arbetsgrupp med uppdrag från Närsjukvårdsgruppen. Två studenter som skriver C-uppsats kopplas till arbetet och två barnrättsspecialister stödjer processen.

Anknytning till artikel 6: För att säkerställa att Orust kommuns arbete med barn och unga ligger i linje med barns rätt till psykisk och social utveckling vill kommunen att barnets perspektiv ska genomsyra samverkansgrupper vars uppdrag är att arbeta för barnets bästa. Detta tydliggörs genom

en barnkonsekvensanalys för att lyfta att primärt fokus för kommunens tvärssektoriella samverkansarbete för barn och unga är **barnets bästa**.

1f En rättighetsbaserad skola

2020-04-21

13:00 - 14:00

1f En rättighetsbaserad skola

When: 2020-04-21, 13:00-14:00, Where: 1f

En rättighets-baserad skola genom-syras av barn-konven-tionen

Åldersövergripande arbete

Pernilla Baralt¹ Mikael Blixt¹, Eslöv kommun², Karlskoga kommun³

¹ UNICEF Sverige ² Eslöv kommun ³ Karlskoga kommun

Sammanfattning: UNICEF Sverige berättar om sin modell Rättighetsbaserad skola med Eslöv och Karlskoga berättar om hur de praktiskt arbetar med modellen. Syftet med Rättighetsbaserad skola är att aktivt stärka respekten, skyddet och främ-jandet av barns rättig-heter inom skolan. Modellen är flexibel och anpassas efter varje skolas förut-sättningar från förskole-klass till gymnasiet.

Barnkonventionen är vägledande för beslut som tas på skolan och i samspelet mellan elever, lärare samt personer som arbetar i skolans närhet.

Beskrivning: UNICEF Sverige kommer att presentera modellen Rättighetsbaserad skola. En brittisk studie visar att elever i rättighetsbaserade skolor är bättre på att värna om sina rättigheter. Elever fick större lusta att bidra mer aktivt till att skapa en trygg och inkluderande miljö för alla elever på skolan. Mobbning och trakasserier minskade på skolor som arbetar utifrån modellen. Studien visar även att elever och personalens trivsel ökar i samband med arbetet med modellen.

Rättighetsbaserad skola bygger på fem grundstenar

1. Kunskap om barnkonventionen
2. Ökat elevinflytande
3. Engagemang för sina och andra barns rättig--heter
4. Implementering av barnkonventionen
5. Samverkan

Modellen syftar till att skolan ska i sina visioner, värde-ringar och mål genomsyras av barnkonventionen. Prin-ciperna i kon-ven-tionen prakti-seras i de var-dagliga kontakt-erna mellan lärare och elever och används som referens-punkt i ut-ar-betande av regler och för-hållnings-sätt.

Skolor i Eslövs kommun har arbetat med modellen sedan 2013. De kommer berätta om hur de arbetar praktiskt med att öka barnens inflytande i skolan och hur de implementerar barnkonventionen i deras förskoleverksamhet.

I Karlskoga kommun har skolan arbetat med modellen i något år. De kommer att berätta om hur de arbetar med modellen i deras grundskolor. De kommer att berätta om hur vuxna och barn lär sig om barnkonventionen och hur de arbetar för en bättre struktur inom skolans arbete mot diskriminering och kränkande behandling.

Anknytning till artikel 6: Syftet med modellen är att aktivt stärka respekten, skyddet och främ-jandet av barns mänsk-liga rättig-heter inom skolan. Att ge både vuxna och barn ett ramverk och kunskap om hela barnkonventionen, gynnar barnets rätt till utveckling.

Att på en skola börja arbeta rättighetsbaserat innebär alltså inte att ett nytt perspektiv utan detta ingår redan i skolans huvuduppdrag.

1g Mobbning och utsatthet online och IRL

2020-04-21

13:00 - 14:00

1g Mobbning och utsatthet online och IRL

When: 2020-04-21, 13:00 - 13:30, Where: 1g

Upplevelse av tillhörighet och social trygghet, en grundförutsättning för intellektuell utveckling

Åldersövergripande arbete

Linda Bonaventura¹ Björn Johansson²

¹ Stiftelsen Friends

² Örebro Universitet

Sammanfattning: Stiftelsen Friends arbetar för ett samhälle fritt från mobbning. Vartannat år arrangerar vi konferensen World Anti Bullying Forum med internationella forskare för att sprida kunskap från forskarsamhället till skolorna. Våren 2020 ger vi ut en forskningsantologi. Beprövade metoder är centralt. Friends barn- och ungdomsråds egna berättelser om mobbning varvar forskarnas artiklar för att belysa barnets individuella erfarenhet. Linda Bonaventura från Friends och Björn Johansson från Örebro Universitet presenterar forskningens resultat.

Beskrivning: Stiftelsen Friends arbetar för ett samhälle fritt från mobbning och för att identifiera metoder som förväntas kunna påverka skolans trygghetsarbete i en positiv riktning. Vartannat år arrangerar vi den internationella konferensen World Anti Bullying Forum med forskare från hela världen. Att sprida kunskap som finns i forskarsamhället till skolorna är angeläget och 2020 ger vi ut en forskningsantologi som belyser några av de områden och slutsatser som är viktiga för en positiv utveckling.

I antologin ligger fokus på att föra ut pågående forskning i samhället. Beprövade metoder är centralt. Vi kommer även att föra in barns perspektiv genom Friends barn- och ungdomsråds egna berättelser om mobbning. Dessa berättelser varvar forskarnas artiklar för att ständigt hämta tillbaka läsaren till barnets individuella erfarenhet. Utöver det inleder Friends processledare varje kapitel med synpunkter för hur lärare kan använda forskningen konstruktivt. Inledning och avslutning för hela antologin skrivs av forskarna Robert Thornberg, Professor i pedagogik, institutionen för beteendevetenskap och lärande, Linköpings universitet och Björn Johansson Fil.Dr. Docent, Universitetslektor Institutionen för Juridik, Psykologi och Socialt arbete Örebro universitet.

Artiklarnas teman och skribenter är:

1. *Mobile Bully-victim behavior on Facebook: The Case of South African Students* – Michael Kyobe. University of Cape Town.
2. *Social norms in an Era of Individualization* – René Veenstra. University of Groningen.
3. *Sociology and Politics of School Bullying: Insights from Japan for the Second Paradigm* - Shoko Yoneyama. University of Adelaide.
4. *Highlights and insights from 20 years of Friendly Schools research: An Australian whole-school intervention to improve student social and emotional wellbeing and prevent bullying behaviours* - Donna Cross, Natasha Pearce, Therése Shaw, Mel Epstein, Erin Erceg, Juli Coffin, Amy Barnes, Helen Monks, Kevin Runions. Telethon Kids Institute, Australia, University of Western Australia, Australia, Department of Health, Touchstone Child and Adolescent Mental Health Service.
5. *Violence against LBGTO Students: Punishing and Marginalizing Difference* – Elizabeth Payne and Melissa J Smith. Hunter College School of Education, CUNY.

6. *Challenging cases of bullying: let's take the challenge* - Christina Salmivalli. University of Turku, Finland.

Vi vill hålla i ett seminarium om forskningens resultat med efterföljande samtal om konstruktiva metoder tillsammans med Björn Johansson från Örebro universitet, Linda Bonaventura Utvecklingsledare från Friends, samt med lärare/rektorer och en representant från Friends barn och ungdomsråd.

Anknytning till artikel 6: Barnets utveckling, hälsa och psykosociala välfärd är i många avseenden beroende av varandra. Skolan utgör den största sociala plattformen efter familjen för barn. Upplevelse av trygghet och social tillhörighet i ett sammanhang är en grundförutsättning för intellektuell utveckling i samma kontext. För att barn ska kunna tillgodogöra sig skolans utvecklingsmål på bästa sätt behöver därför sammanhanget vara fritt från våld, kränkningar och trakasserier, anpassat efter barnets behov.

When: 2020-04-21, 13:30 - 14:00, Where: 1g

Förebyggande arbete mot utsatthet online

13-18

Caroline Engvall¹ Teija Bervokk¹, Virena Andersson¹

¹ Inte till salu

Sammanfattning: Safe selfie academys idé är att högstadieelever under en dag får utbildning av flera ledande experter i Safe selfie academys team. Förutom kunskap om förebyggande arbete mot utsatthet på nätet får eleverna (ambassadörerna) också med sig gedigen kunskap om bemötande av kompisar i utsatthet - kunskap de tar ut i sina skolor och föreläser om. Safe selfie academy verkar förebyggande för såväl redan som blivande utsatta, deras kompisar samt blivande förövare (i samtal om attityder, normer och brott).

Beskrivning: Var tredje ung person mellan tio och sexton år har utsatts för *kränkningar* på nätet och var femte ung tjej har utsatts för *sexuella* trakasserier online (Friends nätrapport, 2017), men mörkertalet är enormt. Internet har visat sig vara ett utmärkt verktyg för förövare att ta kontakt med barn i sexuellt syfte, så kallad grooming. Nätförövarna finns på alla sociala forum som är populära hos barn. Sexualbrott på nätet drabbar både tjejer och killar (tjejer blir oftare utsatta i sociala medier, killar i spelvärlden). De utsatta finns i hela landet, i alla samhällsklasser och i alla åldrar. Det gemensamma är att de ofta inte berättar eller polisanmäler. Detta på grund av skam, känslor av svek och rädsla för förövarnas hot. Psykisk ohälsa och självmordstankar är inte ovanligt efter att ha blivit pressad på bilder eller ha tvingad att utföra övergrepp på sig själv exempelvis via webbkamera. Sexualbrott mot barn på nätet är ett eskalerande samhällsproblem som vi alla kan och behöver ta ansvar för att skapa ett tryggt samhälle. Säkerhet på nätet är en av vår tids viktigaste ungdomsfrågor för att förbygga psykisk ohälsa vid en typ av brott som sällan anmäls på grund av skam, känslor av svek och hot från skickliga förövare.

Mer information: <http://safeselfie.se/safeselfieacademy>

Safe selfie academy arbetar efter de Globala hållbarhetsmålen/Agenda 2030.

Akademien strävar mot mål 3: ”att säkerställa att alla kan leva ett hälsosamt liv och verka för alla människors välbefinnande i alla åldrar. Investeringar i hälsa genom förebyggande insatser och modern och effektiv vård för alla gynnar samhällets utveckling i stort och skapar förutsättningar för människors grundläggande rättigheter till välbefinnande.”

Akademien strävar mot mål 16: ”att avsevärt minska alla former av våld och dödligt våld överallt. samt eliminera övergrepp, utnyttjande, människohandel och alla former av våld eller tortyr mot barn.”

Anknytning till artikel 6: Safe selfie academy står för socialt värdeskapande inom:

- * Barn och unga
- * Psykisk (o)hälsa/välbefinnande
- * Utanförskapsprevention
- * Utbildning/skola
- * Demokrati

1h Barn utsatta för sexuella övergrepp och sexuell exploatering

2020-04-21

13:00 - 14:00

1h Barn utsatta för sexuella övergrepp och sexuell exploatering

When: 2020-04-21, 13:00 - 13:30, Where: 1h

Barnets röst om sexuell exploatering – metoder för att tillsammans med barn för att ta ner egenproducerat sexuellt kränkande material

Åldersövergripande arbete

Sophie Josephson¹¹ ECPAT Sverige

Sammanfattning: Välkommen till en föreläsning ECPAT Sverige (ECPAT) berättar om ett unikt projekt, "Barnets röst om sexuell exploatering" med stöd från Allmänna Arvsfonden, där vi kommer att dela med oss av hur vi tillsammans med barn utvecklar metoder för råd, stöd och nedtagning av egenproducerat sexuellt kränkande material. Syftet med projektet är att minska det psykiska lidandet (art. 6) för barn vars bilder och filmer sprids på nätet utom deras kontroll.

Beskrivning: Varje barn har en grundläggande rätt till skydd mot sexuella övergrepp (art. 34, 35 samt OPSC) samt rätten till återanpassning och rehabilitering (art. 39). Studier från bl.a. Linköpings universitet, visar att barn som utsätts för sexuella övergrepp mår sämre när övergreppet dokumenteras och sprids, spridningen påverkar barnets rätt till god psykosocial hälsa och utveckling (art. 6). Den gemensamma nämnaren för "egenproducerat material" är att barnet själv har producerat materialet, frivilligt med samtycke, via övertalning eller med hot och tvång. Så länge det produceras med samtycke och inte sprids behöver det inte vara ett problem, men risken finns alltid att det kort därefter eller efter en längre tid hamnar fel och sedan sprids utanför barnets kontroll. Bilder och filmer som producerats med samtycke kan då bli djupt kränkande, när de tillgängliggörs för mottagare andra än den/de avsedda. Ansvar för detta ligger alltid på den som sprider materialet, som ju då också blir illegalt när det är ett barn som skildras.

Rätten till stöd och skydd är en av de grundläggande principerna i Barnkonventionen (art. 6) och genom att ge barn, föräldrar och professionella stöd och råd stärker vi barnets resiliens och stärker skyddsnätet för barnet för att förebygga att barnet utsätts för sexuella övergrepp (art. 34). Barnet bär aldrig ansvaret för övergreppet, det gör alltid förövaren, men vi vet att det finns faktorer som ökar eller minskar riskerna för barn. Kunniga och trygga vuxna är en av de viktiga faktorerna. Det är utifrån mötet med det enskilda barnet och den situation som barnet befinner sig som projektet nu har utformats.

Anknytning till artikel 6: Rätten till skydd, hälsa och utveckling är en grundläggande princip och rättighet för det enskilda barnet. När barnets rätt till skydd mot exploatering kränks påverkar detta barnets rätt till psykosocial hälsa vilket blir tydligt när det gäller spridningen av egenproducerat sexuellt kränkande material. Vi vill genom presentationen berätta om hur vi vill minska det psykiska lidandet för dessa barn och ge dem råd, stöd och möjlighet att uttrycka sina åsikter.

When: 2020-04-21, 13:30 - 14:00, Where: 1h

Vilken han är det? Barn utsatta för sexuella övergrepp av en kvinnlig förövare

Åldersövergripande arbete

Johanna Engström ECPAT Sverige

Sammanfattning: En föreläsning om barn som utsätts för sexuella övergrepp av kvinnliga förövare. Enligt artikel 6 i barnkonventionen har barnet rätt till skydd. ECPAT Sverige har noterat allt fler kvinnliga förövare i det övergreppsmaterial som anmäls till oss. Samtidigt är det fortfarande ovanligt att brottsutredande myndigheter misstänker kvinnor för sexuella övergrepp på barn. Det finns en risk att barn som utsätts för övergrepp inte upptäcks – vilket påverkar deras utveckling negativt.

Beskrivning: Varje barn har enligt FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) rätt att växa upp utan att utsättas för sexuella övergrepp. Trots det är det många som uppger att de blivit utsatta för övergrepp under sin barndom, och långt ifrån alla utsatta identifieras av samhället och får skydd och stöd. ECPAT Sverige har de senaste åren noterat fler kvinnliga förövare i ECPAT Hotline, vår webbaserade anmälningssida. Vi ser nu kvinnor i övergreppsmaterial så gott som dagligen. Samtidigt är det fortfarande ovanligt att brottsutredande myndigheter misstänker kvinnor för att ha begått sexuella övergrepp mot barn. Vi ser därför att det finns en risk att en grupp barn som utsätts för övergrepp inte upptäcks. Utifrån det lät vi forskare på Barnafriid vid Linköpings Universitet att under 2018 genomföra forskning om kvinnliga förövare av sexuella övergrepp på barn.

Konsekvenserna för barnet som utsätts för sexuella övergrepp kan vara stora, och deras utveckling påverkas ofta negativt. Många drabbade är fortsatt negativt påverkade av övergreppen i vuxen ålder. Forskarna skriver att det fortfarande inte är integrerat i den samhälleliga bilden att kvinnor kan begå sexuella övergrepp på barn, utan antagandet är att förövare alltid är män. Det här gäller även yrkesverksamma som möter barn. Det framkommer också tydligt att det finns en avsaknad av forskning där barn inkluderas och får beskriva sina upplevelser och sina behov – något de har rätt till. Barn ska inte skyddas från att vara delaktiga, utan skyddas genom att vara delaktiga.

Barnet har enligt artikel 6 i barnkonventionen alltid rätt till omvårdnad, skydd och trygghet. Att barn som utsätts för övergrepp eventuellt får olika bemötande av samhället utifrån förövarens kön är något vi alla behöver hjälpas åt att hantera. Varje barn har rätt till likvärdigt stöd och bemötande från samhället när de far illa. Vad innebär det för det enskilda barnet och dess utveckling om yrkesverksamma som möter barn utifrån okunskap eller samhällsnormer inte har möjlighet att identifiera hens utsatthet och ge hen det stöd och de insatser hen har rätt till? Hur skapar vi goda förutsättningar för att barn, föräldrar och yrkesverksamma ska kunna säkerställa att varje barns rätt till skydd mot övergrepp efterlevs så att barnet därmed får rätten till utveckling och sina övriga rättigheter tillgodosedda, oavsett en förövares kön? Linda Jonsson, en av forskarna bakom forskningsrapporten, och representanter från ECPAT kommer att redogöra för forskningsrapporten och ECPATs barnrättsliga kommentar.

Anknytning till artikel 6: Barnet har enligt artikel 6 rätt till liv och utveckling. Barnet har rätt till god omvårdnad, trygghet och skydd. Det tycks som om yrkesverksamma som möter barn kan ha svårare att identifiera att barn kan utsättas för sexuella övergrepp av kvinnliga förövare, vilket kan påverka vilket skydd och stöd barnet får. Genom ökad kunskap och medvetenhet ökar förutsättningarna för barn, föräldrar och yrkesverksamma att genomföra barnkonventionens artikel 6.

1i Workshop - Barnanpassad vård

2020-04-21

13:00 - 14:00

1i Workshop - Barnanpassad vård

When: 2020-04-21, 13:00 - 14:00, Where: Teatercaféet

Barnanpassad Vård - ett växande nätverk

Åldersövergripande arbete

Martin Price¹ Ann Elmqvist Fridh¹, Katarina Adolfsson¹

¹ Nätverket för barnanpassad vård

Sammanfattning: All sjukvård där barn vårdas ska vara barnanpassad. Men vad betyder det? Kriterier togs fram 2017 som täcker barnkompetens, vårdmiljö, delaktighet, inflytande och skydd. Ett nätverk med bred förankring i sjukvården ansvarar för kriterierna och metoderna för godkännande genom kollegial granskning. Barn, ungdomar och föräldrar kommer till tals i granskningen.

Nästan hälften av Sveriges barnsjukvård arbetar redan med kriterierna. Även vuxensjukvård där barn vårdas visar nu intresse.

Beskrivning: Är din verksamhet barnanpassad? Ni som deltar i vår workshop får testa våra kriterier och metoder för att mäta barnanpassningen.

Vi är ett växande nätverk som tagit fram krävande men rimliga kriterier för vad det betyder att ha en verksamhet inom vården som är anpassad till barn. Vi har också en metod i form av självskattning och kollegial granskning för att mäta sjukvårdsverksamhet. Intresset för arbetet är stort och förankringen är stark i såväl sjukvården och vårdens yrkesföreningar som i myndigheter, vårdforskning och vårdens ordinarie nationella system för kunskapsstyrning. Flera tunga aktörer är partners till nätverket.

Nätverkets ideella arbetsgrupp har tagit fram kriterierna och metoden. Från start har vi vävt in både barnets behov i sjukvården och deras starka rätt till delaktighet, kontinuitet, inflytande och skydd. Barn och unga som patienter men också deras föräldrar kommer till tals genom intervju eller enkät i granskningarna.

Kvalitetsarbetet i en verksamhet påbörjas genom ett beslut i ledningen och blir hållbart genom att det är utformat för att vara en naturlig del i ordinarie arbete, snarare än en isolerad satsning.

Självskattningen och den kollegiala granskningen medför inga externa kostnader för konsulter eller certifiering. Verksamheterna kan också styra över tidsplanen för arbetet vilket bidrar till hög motivation när de väl sätter igång.

Uppemot hälften av Sveriges barnsjukvård på verksamhetsnivå har sedan lanseringen 2018 redan anslutit sig till nätverket. Flera av dem har bokat upp sig för planerade kollegiala granskningar med liknande verksamhet, ofta i en grann-region.

Vårdas alla barn i barnsjukvård? Nej, en stor del av landets sjukvård för barn bedrivs i lokaler och av personal med kunskap och rutiner som huvudsakligen är för vuxna. Vi har hela tiden haft sikte på att även dessa verksamheter ska ha samma höga ambition som verksamheter där bara barn vårdas. De är välkomna i nätverket.

Samarbetspartners till Nätverket är: Svenska Barnläkarföreningen, Barnsköterskeföreningen Sverige,

Föreningen Sveriges Lekterapeuter, Riksföreningen för Barnsjukköterskor och NOBAB.

Läs mer på www.barnanpassadvard.se

Anknytning till artikel 6: I ett rikt land som Sverige medför ”till det yttersta av sin förmåga” stora krav, men i nätverket är intresset stort och ambitionerna höga. Verksamheterna i nätverket har bestämt sig för att förbättra sjukvården för barn, oavsett av vem, var eller hur de vårdas. Bästa möjliga utveckling kräver en sjukvård organiserad utifrån barnets behov. Däri ryms särskild kompetens kring upptäckt av och rehabilitering efter skador, våld, övergrepp och vanvård.

2a Barnkonventionen nationellt och kommunalt

2020-04-21

14:15 - 15:15

2a Barnkonventionen nationellt och kommunalt

When: 2020-04-21, 14:15 - 14:45, Where: 2a

Arbete med barn och ungas rättigheter utifrån ett nationellt perspektiv

Åldersövergripande arbete

Mikael Mattsson Flink¹ Zophia Mellgren¹

¹ Sveriges Kommuner och Landsting

Sammanfattning: Med utgångspunkt i arbetet kring barn och unga ger Sveriges Kommuner och Landsting en nulägesrapport om det nationella arbetet inom det barnrättsliga området. Det kan röra sig om barn som kommer i kontakt med socialtjänsten, som placeras, befinner sig i tvångsvård, med föräldrar som har en egen problematik eller barn som på annat sätt lever i utsatthet. Under seminariet redogörs för både tidigare och pågående utvecklingsarbete utifrån flera olika perspektiv.

Beskrivning: Med utgångspunkt i arbetet kring barn och unga ger Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) en nulägesrapport om det nationella arbetet inom det barnrättsliga området inklusive barnkonventionen.

Vi vet att barn och ungas uppväxtvillkor påverkar förutsättningarna för barn och ungas utveckling för god hälsa. SKL arbetar på en bred front inom många olika områden som tangerar barnrättsområdet, både genom utvecklingsarbete tillsammans med kommuner, regioner och inom ramen för statliga satsningar. Det rör till exempel barn som kommer i kontakt med socialtjänsten, som placeras, befinner sig i tvångsvård, med föräldrar som har en egen problematik eller barn som på annat sätt lever i utsatthet. Tidig upptäckt, tidiga insatser, samarbete, samverkan och delaktighet är några av de viktiga nyckelkomponenter som behövs för att lyckas i utvecklingsarbetet.

En lagstiftning förpliktigar och att barnkonventionen som lag innebär en ambitionshöjning och ett större ansvar. Ett utvecklingsarbete har skett för att rusta kommuner, regioner för att klara utmaningarna. Arbetet med fortsatt implementering kommer att genomsyra SKLs arbete även framöver. Under seminariet redogörs för både tidigare och pågående utvecklingsarbete utifrån olika perspektiv.

Anknytning till artikel 6: Alla delar i innehållet knyter på olika sätt an till artikel 6 om barns rätt till liv, överlevnad och utveckling, i synnerhet om man beaktar en bredare syn på vad man behöver arbeta med för att uppnå intentionen i artikel 6 och övriga barnkonventionen. Under seminariet presenteras flera olika perspektiv, vilka alla kan knyta an till olika artiklar i barnkonventionen.

When: 2020-04-21, 14:45 - 15:15, Where: 2a

Nu är det Sveriges kommuners tur att med stöd från metoden implementera barnkonventionen och att gå från ord till handling.

Åldersövergripande arbete

Katharina Eisen¹

Pernilla Baralt¹, Cecilia Ljung¹, Karlskoga kommun², Degerfors kommun³

¹ UNICEF Sverige

² Karlskoga kommun

³ Degerfors kommun

Sammanfattning: UNICEF Sverige tillsammans med Karlskoga och Degerfors kommuner berättar om metoden Barnrättskommun och om hur den kan tillämpas. Barnkonventionen som lag ställer nya krav på landets kommuner. Med metoden kan kommuner utveckla sitt sätt att arbeta med barnkonventionen så att den genomsyrar hela organisationen. En Barnrättskommun gör åtagandet att arbeta aktivt för att alla i kommunen ska känna till barnets rättigheter och att de efterlevs.

Beskrivning: Metoden Child Friendly Cities har utvecklats av UNICEF internationellt och hundratals städer och kommuner har anpassat modellen till sina länders förutsättningar med goda resultat. UNICEF Sverige presenterar metoden för Barnrättskommun

Barnrättskommun är en metod anpassad till kommuner för att underlätta att följa FN:s konvention om barnets rättigheter och den lagstiftning som gäller i Sverige om barnets rättigheter. Metoden syftar till att höja och säkra barnrättsperspektivet lokalt samt bidra till att skapa samverkansmöjligheter mellan kommun, föreningar och företag. Arbetet med Barnrättskommun leder också till ökat samarbete mellan barn, unga och vuxna för att möjliggöra hållbara städer och samhällen. För att bli en Barnrättskommun arbetar sig kommunen igenom fem steg från samarbetsavtal till diplomering. Innehållet fokuserar kring fem mål:

1. Barnkonventionen är väl känd för alla i kommunen och efterlevs på alla nivåer.
2. Barn kan påverka i frågor som är viktiga för dem
3. Barn kan delta i planering, utformning och utvärdering av den verksamhet som är avsedd för dem
4. Barn upplever trygghet i sin kommun
5. Barnets bästa beaktas alltid i alla ärenden som rör barn

En Barnrättskommun kan och vill göra skillnad för barn och unga. Metoden bygger på analys, planering, genomförande samt åtgärdsverktyg för implementering. Att arbeta med barnrättsfrågor är inte bara några förvaltningars ansvar utan alla förvaltningar i en kommun har sitt ansvar att ta.

Karlskoga och Degerfors kommuner är två av UNICEF Sveriges första diplomerade Barnrättskommuner. De har arbetat med metoden sedan 2017. De berättar om hur de systematiskt och metodiskt har arbetet i kommunerna för att implementera barnkonventionen i sitt dagliga arbete genom styrning, ledning och samsyn. Karlskoga och Degerfors har gjort sin barnrättsutvecklingsresa, i två kommuner, i samverkan genom en grundläggande kartläggning genomarbetad av en strategisk arbetsgrupp med koppling till ledning och verksamhet. Kommunerna ser även sitt arbete med UNICEFs metod för Barnrättskommun som en del i sitt demokratiarbete. En diplomering är inte en ändstation utan en början på ett fortsatt långsiktigt och systematiskt

utvecklingsarbete med barnets bästa i fokus.

Under workshopen kommer du att få testa metoden, ta del av de lärdomar och erfarenheter som Karlskoga och Degerfors kommuner har gjort. Dessa kommuners målsättning för arbetet är att ”det ska vara lätt att göra barnrätt”. Målsättningen är också att få in utvecklingsarbetet i såväl linjearbetet som i beslutsprocesser. Detta vill vi gärna förmedla. Att arbeta med kunskapshöjning, enkel kommunikation och implementera i styrdokument är några delar av vad workshopen kommer att innehålla.

Anknytning till artikel 6: Syftet med metoden är att få barnrättsperspektivet att genomsyra alla nivåer i all verksamhet som berör barn och unga direkt eller indirekt. Det är inte några förvaltningars ansvar att arbeta med barnkonventionen, alla behöver ta sitt ansvar i det arbetet. Metoden bygger på att synliggöra barnets bästa, men också att främja samverkan internt och externt i kommunen. Samverkan blir en framgångsfaktor för att främja barnets rätt till möjlighet att utvecklas.

2b Kvinnojour och Kriminalvård

2020-04-21

14:15 - 15:15

2b Kvinnojour och Kriminalvård

When: 2020-04-21, 14:15 - 14:45, Where: 2b

Barn på kvinnojour: Ett fönster av möjligheter

Åldersövergripande arbete

Tanja Hillberg Unizon

Sammanfattning: De senaste sex åren har närmare 9 500 våldsutsatta barn tillsammans med sina mammor bott på Unizons kvinnojouurer. Skydd från pappas våld handlar inte bara om rätten om att överleva, utan även rätten att leva och utvecklas. Vistelsen på kvinnojouren öppnar ett fönster av möjligheter att uppmärksamma barnets behov och genom stödinsatser verka för återhämtning. Under seminariet lyfter vi barnens röster och berättar om samverkan som gör skillnad.

Beskrivning: Vad händer med mig om mamma dör? Är det okej att vara glad? Hur många gånger ska man tro på ett förlåt? På kvinnojouren möter vi barn som bär på stor oro och många frågor. En del barn plågas av mardrömmar och återkommande minnesbilder av det otäcka de har varit med om. Hos andra sätter våldet fysiska spår, till exempel magont och huvudvärk. För ett barn är det oerhört skrämmande att uppleva att en förälder blir misshandlad, hotad eller kränkt och konsekvenserna kan följa barnet under lång tid. Oftast är det pappa eller styvpappa som utsätter mamma för våld. Många barn har också själva blivit utsatta för våld och övergrepp. För många barn är tiden på kvinnojouren den första tiden i livet som är fri från våld.

På Unizons kvinnojouurer bor det fler barn än kvinnor. De senaste sex åren (2013-2018) har närmare 9 500 våldsutsatta barn tillsammans med sina mammor bott på Unizons kvinnojouurer. Barn med egna upplevelser av våld och egna behov av stöd och skydd. Med utgångspunkt i artikel 6 öppnar vistelsen på kvinnojouren ett fönster av möjligheter att uppmärksamma barnets behov och genom stödinsatser och samverkan verka för återhämtning. Seminariet lyfter exempel på god samverkan mellan kvinnojouurer och det omgivande samhället i form av till exempel socialtjänst, barnpsykiatri, förskola och skola. En samverkan som bidrar till en helhetsyn och säkerställer barnets behov och utveckling både på kort och lång sikt. Det handlar om att ge barnet de bästa förutsättningarna för att utvecklas som individ. Skydd från pappas våld är det viktigaste, och en förutsättning för att barnet ska kunna bearbeta eventuella trauman. Under seminariet ger vi en översikt av forskning inom området och presenterar fallbeskrivningar om hur stöd och skydd anpassas utifrån barnets ålder och behov. Vi beskriver hur vi använder oss av sammanhangsmarkering för att hjälpa barnet att bättre förstå sin situation och av kris- och stödsamtal, såsom Trappansamtal, för att ge barnet möjlighet att berätta om sina upplevelser av våld. Vår erfarenhet är att barn, även små barn, vill och behöver tala om våldet.

Medverkande: Tanja Hillberg, fil. dr. i psykologi och verksamhetsutvecklare inom området Barnfrid på Unizon. Representanter från Unizons barnnätverk som har särskilt fokus och kompetens i området barn och trauma: Malin, barnansvarig på Sollentuna Kvinnojour, och Marianne, barnsamordnare på Familjefridsjouren i Höganäs.

Anknytning till artikel 6: Arbetet med barn som vistas på och under en tid lever sina liv på kvinnojour har en given, men inte särskilt uppmärksam, koppling till artikel 6. Kvinnojouren arbetar konkret med att se till att barnet får sina grundläggande behov tillgodosedda, att barnets rätt till omvårdnad och skydd tillgodoses och fungerar som en viktig länk till att skola, fritidsverksamhet och social tillvaro samt vila och trygghet finns och fungerar.

When: 2020-04-21, 14:45 - 15:15, Where: 2b

Att ha en frihetsberövad förälder- barnperspektiv i Kriminalvården

Åldersövergripande arbete

Karolina Bergström och Stina Sjödin, Kriminalvården

Sammanfattning: I Sverige har cirka 30 000 barn en frihetsberövad förälder. Dessa barn nämns inte i lagstiftningen och syns inte i statistiken. Kriminalvården bedriver ett strukturerat arbete för att tillvarata barnens rättigheter under tiden som deras förälder är frihetsberövad. Seminariet tar sin utgångspunkt i att beskriva hur Kriminalvården kan arbeta skadebegränsande och med barnets bästa i fokus.

Beskrivning: Vad händer med barn som har en frihetsberövad förälder och hur kan Kriminalvården bidra till att minska påfrestningarna för dessa barn?

Syfte

Syftet med Kriminalvårdens seminarium är att beskriva hur klientresan, det vill säga från att föräldern blir frihetsberövad till dess att hen blir frigiven, kan påverka barnets utveckling.

Klientresan/verkställigheten kan innefatta vistelse i häkte, anstalt och kan även inbegripa vistelse i hemmet med intensivövervakning, så kallad fotboja. Det många inte tänker på är att barnet faktiskt gör samma resa som sin förälder och att de många gånger har en stor familjehemlighet att bära på.

Bakgrund

Kriminalvården bedriver ett strukturerat arbete för att tillvarata och möjliggöra barns rättigheter under tiden som föräldern är frihetsberövad. Kriminalvårdens uppdrag är att arbeta med den frihetsberövade föräldern, men vi fattar även beslut som direkt påverkar barnet. Seminariet tar sin utgångspunkt i att beskriva hur Kriminalvården kan arbeta skadebegränsande och med barnets bästa i fokus.

Det är många gånger traumatiskt för ett barn när en förälder blir frihetsberövad. I Sverige har cirka 30 000 barn en förälder som är frihetsberövad. Dessa barn nämns inte i lagstiftningen och syns inte i någon statistik, en kan beskriva det som att de är oräknade, osynliga och bortglömda. Att ha en frihetsberövad förälder kan väcka många olika känslor hos barnet, såsom skuld, skam, ilska, oro och rädsla. Frihetsberövandet innebär också ett fysiskt avbrott i relationen mellan barn och förälder vilket kan få konsekvenser för den känslomässiga anknytningen.

Inom Kriminalvården bedrivs flera föräldrastärkande insatser som till exempel behandlingsprogram, föräldrautbildning och Godnattsagor inifrån. Seminariet beskriver detta arbete och vilka frågeställningar vi ställs inför. Vårt behov av samverkan med andra myndigheter, främst socialtjänsten, kommer att öka i och med att Barnkonventionen blir lag. Vi kommer också att beskriva barnombudens uppdrag att inspirera och driva barnrättsarbetet vid varje verksamhetsställe.

Anknytning till artikel 6: Att ha en frihetsberövad förälder kan väcka många olika känslor hos barnet, såsom skuld, skam, ilska, oro och rädsla. Frihetsberövandet innebär också ett fysiskt avbrott i relationen mellan barn och förälder vilket kan få konsekvenser för den känslomässiga anknytningen. I seminariet beskrivs hur Kriminalvården arbetar med föräldrastärkande insatser och utifrån ett barnperspektiv i beslutsfattande som kan påverka barnets vardag.

2c Läslust och delaktighet

2020-04-21

14:15 - 15:15

2c Läslust och delaktighet

When: 2020-04-21, 14:15 - 14:45, Where: 2c

Letterbox Club - lärande och utveckling - som ett brev på posten?

Åldersövergripande arbete

Sofia Lager Millton¹ Monica Achá Sonesson¹

¹ Stiftelsen Allmänna Barnhuset

Sammanfattning: Kan verkligen lärande och utveckling komma som ett brev på posten? Barn i utsatta situationer har svårigheter att prestera så bra i skolan som de behöver. Letterbox Club är en intervention för att väcka barnens lust att lära, och samtidigt gynna samspelet i familjen. Det görs genom att skicka paket med böcker och spel till barnen. Under seminariet redovisas vad Letterbox Club är samt deltagande barns och föräldrars upplevelser.

Beskrivning: Letterbox Club är en intervention som syftar till att stimulera och väcka barnens nyfikenhet och lust att läsa, räkna och lära sig. Målgruppen är barn i utsatta livssituationer, främst barn i familjehem och barn i familjer som uppstår försörjningsstöd. Det görs genom att paket skickas till de deltagande barnen en gång per månad under sex månader. Paketerna innehåller noggrant utvalda böcker, en faktabok och en skönlitterär bok, samt två spel som särskilt tagits fram för deltagarna i Letterbox Club. Spelen tränar grunderna i matematik utifrån läroplanen som gäller för barnet. Dessutom innehåller paketerna skrivmaterial som barnen kan ha nytta eller nöje av, såsom linjal, pennor, sax, pennfodral mm.

Letterbox Club bygger på barnens lust och ska inte kännas som ett krav eller ytterligare en "läxa". Tanken är att barnet själv ska få styra användandet av paketens innehåll. Vi vet dock att föräldrars engagemang är mycket viktigt för barns lärande, och lärande hänger nära ihop med samspel mellan barnet och människor runt omkring. Därför utvecklar Letterbox Club även stödmaterial och inspiration till föräldrar.

Modellen kommer ursprungligen från England och har nu utvecklats i Sverige i några år. Sedan två år inbjuds nu alla landets kommuner att anmäla barn som vill delta. De utvärderingar och studier som gjorts både i Storbritannien och i Sverige visar att barn och föräldrar som deltar i Letterbox Club är mycket nöjda och glada över att ha fått vara med. De tycker om innehållet i paketerna och beskriver att det på olika sätt påverkat dem positivt att delta. Det har också gjorts olika effektstudier som tittat på om barnens kunskaper i läsning och matematik påverkats av insatsen. Resultaten från dessa är lovande men inte helt entydiga.

Detta seminarie kommer att inriktas på att beskriva Letterbox Club och de upplevelser barn och föräldrar berättar att de haft i samband med deltagandet.

Anknytning till artikel 6: Lärande och utveckling är starkt sammankopplande, det ena förutsätter det andra. Barn i utsatta livssituationer presterar sämre i skolan än andra, vilket i förlängningen kan innebära psykosociala svårigheter i livet. Därför är lärandet avgörande inte bara för barnens utveckling utan också för deras liv. Målet är att Letterbox Club ska utveckla barnen på flera olika plan, och har därmed en nära koppling till artikel 6.

When: 2020-04-21, 14:45 - 15:15, Where: 2c

Delaktighetsböcker- ett sätt att öka barns delaktighet vid procedurer och vårdbesök

Åldersövergripande arbete

Cecilia Holmgren¹ Helena Jungerby Larsson¹, Jenny Berggren¹

¹ Lekterapi & bibliotek vid Drottning Silvias barn- och ungdomssjukhus

Sammanfattning: Delaktighetsböcker ger barnets röst en betydelse som möjliggör hens delaktighet inom vården. När vi tar vara på barnets insikter och förslag till anpassningar, så blir detta en ovärderlig resurs i hälso- och sjukvården. Genom att medvetandegöra barnet så hen kan formulera sina behov och därigenom bli respekterad, så ökar barnets kontroll och oron minskar. Delaktighetsboken, som beskriver hur barnet vill bli bemött och delaktig i vården, ger mycket positiva effekter.

Beskrivning: Många barn inom vården genomgår upprepade smärtsamma behandlingar och procedurer, vilket de tvingas att klara av och hantera. Ibland uppstår svårigheter där barnet utvecklar en generell eller specifik behandlingsrädsla som påverkar deras liv när de senare kommer i kontakt med hälso- och sjukvård. Patientlagen föreskriver att barnets inställning till den aktuella vården eller behandlingen så långt som möjligt skall klarläggas. Det finns idag få kvalitetssäkrade metoder för att ta reda på barnets inställning samt att strukturerat dokumentera detta och följa lagen. På en del sjukhus finns "stickskola", men det är ofta lång väntetid vilket gör att svårigheterna för barnet kan förvärras. Konsekvensen blir att behandlingar och procedurer blir svåra att genomföra om man inte håller fast eller tvingar barnen.

På Drottning Silvias barn- och ungdomssjukhus har lekterapeuterna sedan ett antal år utvecklat en metod som bygger på att ta vara på barnets erfarenheter, ge dem möjlighet att vara delaktiga i sin vårdsituation samt få kontroll över procedurer och behandlingar. För att ge en känsla av kontroll behöver barnet få kunskap och förståelse kring sin egen situation. Empowerment är en viktig utgångspunkt för att stärka barn att våga göra sin röst hörd och möjliggöra kontroll över en situation där de annars känner stor oro. Vid 3-4 tillfällen träffas barn och pedagog på lekterapin för bearbetande lek med autentiskt material samt besök t.ex. på röntgen för att se på apparaterna där eller i ett undersökningsrum där barnet kan få ligga på en brits. Syftet är att normalisera barnets rädsla "du är inte ensam om att känna såhär", att ge hopp "det kommer att bli bättre" samt att "vi lyssnar på dig". Lektillfällena avslutas med att barnet tillsammans med pedagog dokumenterar förslag hur vårdsituationen kan anpassas. Detta görs i ett häfte vilket kallas Delaktighetsbok som barnet sedan tar med i sina möten med vården. Därigenom ges vårdpersonalen en möjlighet att med barnet i centrum anpassa proceduren eller behandlingen utifrån barnets önskemål. Barnets delaktighet ökar då kommunikationen sker direkt med barnet och inte över hans huvud. Stress och oro minskar för hela familjen då barnet känner sig tryggt i förvissningen om vad som väntar och hur rutinen är.

Anknytning till artikel 6: Delaktighetsböcker ger möjlighet att direkt påverka mötet med vården utifrån behovet av anpassningar på ett sätt som barnet själv formulerat. Metoden riktar uppmärksamheten från föräldrarnas beskrivningar till att fokusera på barnet som en kompetens partner vid behandlingar och procedurer. Barnen och föräldrarna beskriver att mötet med vården har förbättrats, svårigheterna har minskat och förändrats från ohållbara till hanterbara situationer där barnets delaktighet i vårdsituationen blivit markant bättre.

2d Synen på barnet som rättighetsbärare

2020-04-21

14:15 - 15:15

2d Barnombudsmannen rapporterar

When: 2020-04-21, 14:15 - 15:15, Where: 2d

Synen på barnet som rättighetsbärare-Vad säger barn och unga själva och hur ser allmänhetens attityder ut kring barns rättigheter?

Åldersövergripande arbete

Edward Holgersson¹ Li Melander¹

¹ Barnombudsmannen

Sammanfattning: I detta arbete har vi undersökt allmänhetens attityder till barns rättigheter genom en kvantitativ undersökning som besvarats av 2000 personer. Vi har även samtalat med barn och unga i syfte att undersöka barns egen syn på sig själva som rättighetsbärare. Under seminariet presenteras resultaten från enkätundersökningen samt vad som framkommit i samtalen med barnen.

Beskrivning: Den 1 januari 2020 blir barnkonventionen svensk lag vilket kommer att få stor betydelse, både för att det enskilda barnet ska få sina rättigheter tillgodosedda och för synen på barn i samhället i stort. Tidigare utredningar har visat att svensk lag överlag stämmer överens med barnkonventionen men att det finns brister i tillämpningen.

Barnombudsmannens årsrapport 2020 har därför fokuserat på tillämpningen av barnkonventionen och att belysa brister i synen på barnet som rättighetsbärare i Sverige. I detta arbete har vi undersökt allmänhetens attityder till barns rättigheter genom en kvantitativ undersökning som besvarats av 2000 personer. Vi har även samtalat med barn och unga i syfte att undersöka barns egen syn på sig själva som rättighetsbärare. Under seminariet presenteras resultaten från enkätundersökningen samt vad som framkommit i samtalen med barnen.

Anknytning till artikel 6: Utgångspunkten i detta arbete har varit rättigheterna i barnkonventionen, med särskilt fokus på grundprinciperna i artikel 2, 3, 6 och 12.

2e Det späda barnets rätt till utveckling

2020-04-21

14:15 - 15:15

2e Det späda barnets rätt till utveckling

When: 2020-04-21, 14:15 - 14:45, Where: 2e

Föräldrar- spädbarn Hagadal- en verksamhet med fokus på att förebygga och stärka det ofödda och späda barnets rätt till utveckling.

0-6

Anna Lennartsson¹ Jenny Johansson¹

¹ Föräldrar- spädbarn Hagadal

Sammanfattning: Under de 1000 första dagarna, från befruktning till barnets 2 års dag, utvecklas grunden för barnets kognitiva, sociala och emotionella utveckling. Föräldrar- spädbarn Hagadal är en förebyggande verksamhet, i samverkan mellan Linköpings kommun och Region Östergötland, som arbetar för att;

Värna det ofödda och späda barnets rätt till utveckling.

Genom insatser till hela familjesystemet med fokus på samspelsinterventioner, samtalsstöd och gruppverksamhet har vi möjlighet att redan tidigt i graviditeten och med det lilla barnet, arbeta förebyggande för att *stärka anknytning och barnets kognitiva, sociala och emotionella utvecklingsmöjligheter.*

Beskrivning: Föräldrar- spädbarn Hagadal är en förebyggande verksamhet, i samverkan mellan Linköpings kommun och Region Östergötland, som arbetar för att;

Värna det ofödda och späda barnets rätt till utveckling.

I kontakt med blivande och nyblivna föräldrar har vi möjlighet att redan tidigt i graviditeten och med det lilla barnet, arbeta förebyggande för att stärka anknytning, mellan barn och förälder, eller annan omsorgsgivare, och det *späda barnets utvecklingsmöjligheter och potential.*

Föräldrar kan själva söka stöd från verksamheten, som också tar emot remisser från Kvinnohälsan, BVC, psykiatri och socialtjänst. Målgruppen är familjer vars livssituation kan medföra svårigheter att skapa en trygg anknytning hos det späda barnet, på grund av psykisk/ somatisk ohälsa, trauma, våld/ missbruk, socioekonomisk utsatthet eller funktionsnedsättning. Stödet till det enskilda barnet kan ges på olika nivåer, förutom stabiliserande, behandlande och förebyggande insatser är samspelsarbetet centralt i kontakt med barn och föräldrar. Vägen till förändring går genom barnets nära relationer, men barnets närvaro i rummet ger viktig information om hur stödet till barn och förälder kan utformas. Konkreta samspelsituationer vid blöjbyte, matning, lek, ger information om hur föräldern uppfattar barnets signaler, tolkar och kan ge ett adekvat svarsbeteende, men också vilka samspelsfärdigheter barnet besitter. Fokus i samspelsarbetet är att väcka omsorgsgivarens nyfikenhet på barnet, öka föräldrarnas mentaliseringsförmåga och lyhörddhet, *för att ge barnet dess bästa förutsättningar för utveckling och kompetens.*

Verksamheten är anpassad utifrån att möta behov hos gravida föräldrar och späda barn. Ett samtal/ möte måste få ta tid, då barnens behov ska få ta plats i rummet. Den omgivande miljön i huset är lugn och trygg. För att ge det enskilda barnet bästa förutsättningar för en trygg utveckling är vi måna om att engagera samtliga viktiga anknytningspersoner i det sammanhang som barnet verkar i. För att underlätta för enskilda familjer men också understödja föräldrarnas förmåga till generalisering har

behandlaren möjlighet att göra hembesök.

Det relationella och systemiska perspektivet är centralt i behandlingsarbetet och parallellt med samspeksinterventioner löper samtalsstöd i olika former. Insatser i verksamheten utgår från olika metoder såsom; Cos- P, ICDP, Marte Meo, ADBB, PYC, ITP, familjeterapi, KBT och föräldrabarngrupper.

Under de 1000 första dagarna, från befruktning till barnets 2 års dag, utvecklas grunden för barnets kognitiva, sociala och emotionella utveckling. Vår förhoppning är att vid Barnrättsdagarna få möjlighet att berätta mer om hur vi på Föräldrar- spädbarn Hagadal arbetar med hela familjesystemet för att stärka de späda barnets rätt till utveckling.

When: 2020-04-21, 14:45 - 15:15, Where: 2e

Västra Götalandsregionens läns gemensamma riktlinje för hur kommun och hälso- och sjukvård ska samverka vid oro för väntat barn.

0-6

Lina Ljung Roseke VGR Barnskyddsteam och Tina Andersson VGR Kunskapscentrum för jämlik vård

Sammanfattning:

I Västra Götaland pågår ett arbete med att ta fram en läns gemensam riktlinje för hur kommun och hälso- och sjukvård ska samverka vid oro för väntat barn. Riktlinjen uppmärksammar att det redan under en graviditet kan det finnas behov av samverkan mellan kommun och hälso- och sjukvård, då det finns oro för ett väntat barns hälsa och säkerhet. En arbetsgrupp sammansatt av representanter från både kommun och hälso- och sjukvård har arbetat fram ett dokument som beskriver hur man kan samverka i de ärenden där det finns samtycke samt inget samtycke.

Beskrivning: I Barnkonventionens ingress anges det att ”barnet pga. sin fysiska och psykiska omognad behöver särskilt skydd och särskild omvårdnad innefattande särskilt rättsligt skydd, såväl före som efter födseln”. I Västra Götaland pågår ett arbete med att ta fram en läns gemensam riktlinje för hur kommun och hälso- och sjukvård ska samverka vid oro för väntat barn. Riktlinjen stärker det lilla barnets röst genom att säkerställa rätten till omvårdnad och skydd, kärlek och trygghet samt se till att man redan från början i livet får sina behov tillgodosedda. Framförallt ser den till att de allra yngsta barnen som riskerar att växa upp under svåra förhållanden, får uppmärksamhet från start.

Den läns gemensamma riktlinjen uppmärksammar att det redan under en graviditet kan det finnas behov av samverkan mellan kommun och hälso- och sjukvård, då det finns oro för ett väntat barns hälsa och säkerhet. Oro för det väntade barnet kan exempelvis handla om den gravidas, partners/medförälders eller annan närståendes missbruk, psykisk ohälsa/sjukdom eller sociala problem. Utifrån dessa riskfaktorer finns då behov av att kommun och hälso- och sjukvård tillsammans planerar stöd- och hjälpinsatser till den gravida och/eller närstående, med syfte att förebygga och förhindra att barnet när det är fött, får illa. Enbart i spridda delar av Västra Götaland finns överenskommelser om samverkan mellan socialtjänst och hälso- och sjukvård om det väntade barnet. Detta trots att både HSL och SoL poängterar vikten av att tidigt upptäcka och uppmärksamma behov av stöd och hjälp.

Det ojämlika erbjudandet i regionen samt det väntade barnets behov av insatser i ett förebyggande syfte har uppmärksammats av bl.a. Västra Götalandsregionens Barnskyddsteam. Beslut togs 2018 av högsta ledning inom Hälso- och sjukvårds samt Kommun att arbeta fram en gemensam samverkansöverenskommelse mellan Västra Götalandsregionens 49 kommuner och hälso- och sjukvård. En arbetsgrupp sammansatt av representanter från både kommun och hälso- och sjukvård har arbetat fram ett dokument som beskriver hur man kan samverka i de ärenden där det finns en oro för det kommande barnet, både där det finns samtycke och inget samtycke.

Anknytning till artikel 6: I enlighet med artikel 6 stärker riktlinjen det lilla barnets röst genom att försöka säkerställa barnets rätt till omvårdnad och skydd, kärlek och trygghet samt se till att man redan från början i livet får sina behov tillgodosedda. Framförallt säkerställer den att de allra yngsta barnen som riskerar att växa upp under svåra förhållanden, får uppmärksamhet från start.

2f Skolfam och SAMS

2020-04-21

14:15 - 15:15

2f Skolfam och SAMS

When: 2020-04-21, 14:15 - 14:45, Where: 2f

Skolfam – en förebyggande arbetsmodell som stöd för familjehemplacerade barns rätt till utveckling

Åldersövergripande arbete

Monica Sonesson¹ Rikard Tordön¹

¹ Stiftelsen Allmänna Barnhuset

Sammanfattning: Under seminariet kommer nationella resultat av Skolfams arbete presenteras, tillsammans med aktuell forskning som anknyter till hälsa och skola för barn och unga i samhällsvård.

Beskrivning: Skolfam är en förebyggande arbetsmodell där Socialtjänst, skola och familjehem jobbar tillsammans med barnen för att de ska få behörighet att söka till gymnasiet.

Skolfam ger familjehemsplacerade barn rätt till en likvärdig skola och att de får möjlighet att utvecklas utifrån sina förmågor. Familjehemsplacerade barn lämnar grundskolan med låga resultat vilket hindrar dem att söka till ett nationellt gymnasieprogram. Att sluta grundskolan med godkända betyg är en stark skyddsfaktor för framtida psykisk ohälsa.

Följande artiklar av Barnkonventionens utgör basen i Skolfams arbete:

2 – Alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. Ingen får diskrimineras.

3 – Barnets bästa ska komma i främsta rummet vid alla beslut som rör barnet.

6 - Alla barn har rätt till liv och utveckling

12 – Varje barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet. Barnets åsikt ska beaktas i förhållande till barnets ålder och mognad.

28 – Varje barn har rätt till utbildning

Anknytning till artikel 6: Skolan är central för barns liv och utveckling. Ändå ges en redan riskutsatt grupp som barn i familjehem inte samma förutsättningar att klara den som andra. Alla barn, i synnerhet barn i risk för svårigheter i livet och sin utveckling, har rätten att få lyckas i skolan. Skolfam bidrar genom att säkerställa skolan som den stabila bas framtida liv kan byggas på.

When: 2020-04-21, 14:45 - 15:15, Where: 2f

SAMS, stöd för samverkan mellan socialtjänst och skola för placerade barn och ungas obrutna skolgång.

Åldersövergripande arbete

Eva Agåker¹ Helena Ekholm², Åsa Lindström³, Camilla Ragnarsson⁴, Nina Jörgensson⁴, Mia Junttila⁴

¹ Socialstyrelsen

² Skolverket

³ SPSM (Specialpedagogiska skolmyndigheten)

⁴ Skövde kommun

Sammanfattning: Placerade barn och unga har samma rätt till utbildning och skolgång som andra barn och unga. SAMS-stödet beskriver vad skola och socialtjänst behöver göra för att säkra obruten skolgång för placerade barn och unga.

Föreläsningen innehåller två delar, en presentation av SAMS och en presentation om hur SAMS blev startskottet till ett samarbete mellan skola och socialtjänsten för placerade barn och unga i Skövde.

Beskrivning: Placerade barns och ungas skolgång är oftast problematisk. De fullföljer grund- och gymnasieskola i avsevärt lägre utsträckning än andra barn. Den enskilt viktigaste faktorn för hur det går för dessa barn senare i livet är hur de lyckas i skolan. Frånvaron av ”skolmisslyckanden” har visat sig vara den starkast skyddande faktorn för en gynnsam utveckling för att motverka ohälsa, bristande förankring på arbetsmarknaden, missbruk och kriminalitet. Det är alltså uppenbart att en fungerande skola och utbildning är av central vikt för barnets utveckling. Skolmisslyckanden hos placerade barn och unga kan bland annat förklaras av att skolgången har varit en lågt prioriterad fråga för socialtjänsten och att det råder en oklar ansvarsfördelning mellan skola och socialtjänst. Att tillförsäkra barnet en fungerande skola och utbildning är med andra också ett sätt att leva upp till artikel 6 i barnkonventionen, om att säkerställa barnets utveckling. SAMS övergripande syfte är att säkerställa en obruten skolgång för placerade barn och unga när placeringen medför skolbyte. Stödet har tagits fram gemensamt av Skolverket, Socialstyrelsen och Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM).

Anknytning till artikel 6: En fungerande skola och utbildning är av central vikt för barnets utveckling. Att tillförsäkra barnet en fungerande skola och utbildning är med andra också ett sätt att leva upp till artikel 6 i barnkonventionen, om att säkerställa barnets utveckling. En självklar utgångspunkt för arbetet att ta fram SAMS stödet har varit barnrättsperspektivet i enlighet med Barnkonventionen, särskilt artikel 3, 12 och 28 samt att placerade barn och unga ska få den utbildning de har rätt till; artikel 6. Detta kommer vi att prata om under föreläsningen.

2g Våld mot det unga barnet

2020-04-21

14:15 - 15:15

2g Våld mot det unga barnet

When: 2020-04-21, 14:15 - 15:15, Where: 2g

Våld mot det unga barnet

0-6

Svenska Barnläkarföreningen (BLF)

Sammanfattning: Alla barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling. Svenska Barnläkarföreningen (BLF) och dess delförening för barn som far illa är starkt engagerade i frågan hur spädbarns hälsa och skydd tillgodoses. I kölvattnet till diskussionen kring SBU-rapporten "Skakvåld – Triadens roll vid medicinsk utredning av misstänkt skakvåld" ser vi i föreningarna med oro på den osäkerhet som finns kring hur misstänkt spädbarnsmisshandel hanteras inom sjukvård, socialtjänst och rättsväsende. Efter en presentation med bakgrundsinformation ordnas med utgångspunkt från patientfall en paneldiskussion mellan representanter från sjukvård, socialtjänst, rättsväsende samt en riksdagsledamot.

Beskrivning: Barnmisshandel drabbar enligt WHO en fjärdedel av alla barn och medför ökad risk för framtida hälsoproblem. Sverige är ett av många länder som skrivit under FNs konvention om barns rättigheter som antogs 1989. Detta innebär bland annat ett åtagande att vidta åtgärder för att skydda barn mot alla former av fysiskt eller psykiskt våld, övergrepp och omsorgssvikt. WHO's "Regional Office for Europe" publicerade år 2014 en "Action plan to prevent child maltreatment 2015 - 2020" där man föreslår riktade satsningar inom hälso- och sjukvård samt nationella riktlinjer för myndighetsövergripande samverkan. FNs barnkonvention blir lag i Sverige år 2020 och prevention mot barnmisshandel är ett viktigt fokusområde för att Sverige ska kunna leva upp till konventionen. Barnkonventionen omfattar alla barn från 0 - 17 år som vistas i landet. De yngsta barnen har särskilda behov och saknar förmåga att själv tillvarata sina lagstadgade rättigheter. För att säkerställa att alla barn oavsett ålder får sin rätt till utveckling tillgodosedd krävs en samverkan mellan olika myndigheter.

Svenska Barnläkarföreningen (BLF) och dess delförening för barn som far illa är starkt engagerade i frågan hur spädbarns hälsa och skydd tillgodoses. I kölvattnet till diskussionen kring SBU-rapporten "Skakvåld – Triadens roll vid medicinsk utredning av misstänkt skakvåld" ser vi i föreningarna med oro på den osäkerhet som finns kring hur misstänkt spädbarnsmisshandel hanteras inom sjukvård, socialtjänst och rättsväsende. Vi anser att det finns behov av nationella riktlinjer kring medicinsk utredning och myndighetssamverkan vid misstänkt barnmisshandel, och förordar att en obligatorisk utbildning om barn som far illa införs för all personal inom hälso- och sjukvård.

Efter en presentation med bakgrundsinformation ordnas med utgångspunkt från patientfall en paneldiskussion mellan representanter från sjukvård, socialtjänst, rättsväsende samt en riksdagsledamot. Vi vill att diskussionen ska beröra följande frågor:

- Hur kan vi i Sverige arbeta för att tillgodose unga barns rätt till hälsa och skydd i enlighet med FNs barnkonvention?
- Kan samverkansmodellen "Barnahus" bli en tillgång i detta arbete?

Vår förhoppning är att diskussionen blir utgångspunkt för ett beslut om konkret arbete med nationella riktlinjer och myndighetssamverkan.

Referenser

1. Investing in children: the European child maltreatment prevention action plan 2015–2020, WHO Regional Committee for Europe, 2014. EUR/RC64/13
http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0009/253728/64wd13e_InvestChildMaltreat_140439.pdf
2. SBU. Skakvåld – Triadens roll vid medicinsk utredning av misstänkt skakvåld. Statens beredning för medicinsk och social utvärdering 2016. SBU-rapport nr 255

Anknytning till artikel 6:

Alla barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling.

2h Ungas demokratiska delaktighet

2020-04-21

14:15 - 15:15

2h Ungas demokratiska delaktighet

When: 2020-04-21, 14:15 - 14:45, Where: 2h

Reinventing Democracy For a modern generation

Åldersövergripande arbete

Oscar Sjökvist¹, Frank Berglund¹, Vendela Carlford²

¹ Youth2020 ² Rädda Barnens ungdomsförbund

Sammanfattning: Vi vill förstärka och snabba på arbetet att stärka ungas plats i demokratin. Det gör vi genom att påbörja en dialog med beslutsfattare där unga framför förslag på, och får respons på, hur ungas inflytande och medbestämmande kan stärkas. Unga har identifierat, tagit fram och konkretiserat förslag som i längden, på ett långsiktigt och hållbart sätt inkluderar unga i demokratiska beslutsprocesser för att öka ungas inflytande och även medbestämmande

Beskrivning: Unga har representerats från 6 olika organisationer i en ledningsgrupp med planering, genomförande av ideverkstäder, toppmöten och medverkande på evenemang. För att stärka barn och ungas inflytande, delaktighet och medbestämmande i samhället så arbetar vi på tre sätt: dels genom att föra samman olika aktörer och arenor som arbetar mot samma mål, dels genom att pusha fram och snabba på arbetet för att påverka system och i demokratiska processer samt även att specifikt stötta och accelerera nya samarbeten och initiativ som stärker unga – där behoven är som störst.

Youth 2020 vill förstärka och snabba på arbetet att stärka ungas plats i demokratin. Det gör vi genom att påbörja en dialog med beslutsfattare och maktbärande där unga framför förslag på, och får respons på, hur ungas inflytande och medbestämmande i samhället kan stärkas. Unga har identifierat, tagit fram och konkretiserat förslag som i längden, på ett långsiktigt och hållbart sätt inkluderar unga i demokratiska beslutsprocesser för att öka ungas inflytande och även medbestämmande i samhället.

Under toppmötet, i september 2019, framfördes dessa förslag för att gemensamt med beslutsfattarna och maktbärande utveckla dem, förankra dem och göra dem så genomförbara som möjligt. Under mötet togs handlingsplaner och arbetsgrupper fram som arbetade vidare med de förslag som bedömdes som mest relevanta – det fortsatta arbetet är det som kommer ge långsiktig påverkan. Handlingsplanerna förväntas leda till konkret förändring, och fungera som en stark skjuts framåt för ungas inflytande och medbestämmande.

Anknytning till artikel 6: Ungdomar har under hela processen varit i fokus. Problem och förslag har kommit från enskilda ungdomar och från ungdomsorganisationer.

Här är områden som förslagen fokuserats på:

1. Förstärk barns och ungas inflytande och delaktighet
2. Demokratisera skolan
3. Främja ungas organisering
4. Förstärk barnrätts- och ungdomsperspektivet
5. Säkerställ att alla rättigheter gäller för alla
6. Planera för långsiktighet

Dessa ideer och förslag på lösningar som tagits fram handlar om utbildning, ungas fritid, psykiska hälsa och att få reellt inflytande för ungdomar och barnperspektiv på lokal och nationell nivå.

When: 2020-04-21, 14:45 - 15:15, Where: 2h

250 tusen demokratiska idéer

13-18

Jenny Johansson Berggren och Ina Molin: Järfälla kommun

Sammanfattning: Under 2019-2020 genomför Järfälla kommuns Demokratiutvecklingsverksamheten med medel från MUCF projektet; 250 tusen demokratiska idéer. Projektet genomförs i av Polisen bedömt som Järfällas utsatta områden. Projektet syftar till att motverka radikaliserings och våldsbejakande extremism genom att värna demokratiska värderingar, demokratiska principer och stärka ungas demokratiska kompetenser.

Beskrivning: Projektet är inspirerat av medborgarbudget. Unga kommer utifrån SKLs ramar för medborgarbudget att arbeta med en process där unga utbildar unga i demokrati samt coachar andra unga i att ta fram förslag på aktiviteter som ska syfta till att värna demokratin. Aktivitetsförslagen kommer sedan genomgå ett röstningsförfarande där unga deltar i val kring vilka projekt som ska genomföras.

Huvudmålgruppen för projektet är unga 13- 18 år som lever och går i skolan i Järfällas, av polisen definierade, utsatta områden. Barn och vuxna i området är en sekundär och indirekt målgrupp då de är viktiga personer i ungas liv. Genom ungas engagemang kommer yngre syskon och föräldrar att påverkas och förhoppningen är att ungdomarnas erfarenheter kring deltagande i projektet, oavsett om de är ungdomsambassadörer, sitter i fokusgrupper eller deltar genom att lämna förslag till eller rösta på förslag i ungdomsbudgeten bidra till en ökad kännedom och tillit till den lokala demokratin.

Ungdomar som lever i stigmatiserade områden upplever sig, enligt MUCF:s rapport Fokus 18, marginaliserade och uteslutna ur samhället. Målgruppen i området visar enligt Järfällas LUPP-resultat att unga i aktuella områden har stort samhällsintresse och en vilja att påverka frågor i kommunen, högre än kommungenomsnittet, samtidigt som förtroendet för politiker och vuxna är något lägre än kommungenomsnittet. Dessutom svarar eleverna vid aktuella skolor att deras röster "inte spelar någon roll" i högre utsträckning än resterande i kommunen.

Civilsamhället utgör projektets andra målgrupp. Civilsamhällets roll består i att vara en samverkanspartner till kommunen i arbetet med att stärka ungas demokratiska kompetenser och motverka våldsbejakande extremism. Detta kan ske genom att skapa ett nätverk mellan civilsamhället och kommunen genom vilket föreningar ges verktyg för att stärka sina egna nyckelaktörer.

Arbetet med att nå unga sker genom flera olika nivåer. I ett inledande skede kommer unga ungdomsambassadörer att anställas av kommunen i syfte att utbilda andra unga i demokratiska värderingar och sprida information om projektet. Tidigare erfarenheter från kommunen i arbetet med ungdomsambassadörer har visat att unga besitter en stor lokal kännedom om exempelvis mötesplatser för unga som möjliggör att de når ut till grupper av unga som kommunen annars har svårt att nå. I rekryteringen av ungdomsambassadörer prioriteras unga från utsatta områden i Järfälla. I ett andra skede kommer unga involveras i arbetet med att utveckla kriterier för de projekt som kan röstas fram i genomförandet av ungdomsbudgeten. Unga kommer vara involverade genom hela projektet som ungdomsambassadörer och projektgrupp i att driva projektet. Alla unga i de

identifierade områdena involveras processen med att genomföra ungdomsbudgeten.

De två högstadieskolorna i de utsatta områden har sammantaget strax under 800 elever som kommer nås av projektet. Antagligen kan fler unga nås genom ungdomsambassadörer, fritidsgårdar, mötesplatser och föreningslivet i områdena.

Anknytning till artikel 6: Barn och unga boende i socioekonomiskt svaga områden har generellt ett lägre deltagande i föreningsliv, lägre skolbetyg samt upplever i högre grad otrygghet. Enligt MUCFs LUPP enkät i Järfälla speglas detta i Järfällas utsatta områden. Att arbeta med ungas inflytande är att arbeta med ungas rätt till liv och utveckling.

2i Workshop - Barn som bär på traumatiska upplevelser av flykt

2020-04-21

14:15 - 15:15

2i Workshop - Barn som bär på traumatiska upplevelser av flykt

When: 2020-04-21, 14:15 - 15:15, Where: Teatercaféet

Sarahs resa och att samtala om flykten – en metodworkshop

7-12

Naomi Grossman Teskedsorden och Tove Kjellander Vinkelrätt

Sammanfattning: I Sverige finns det idag många barn som bär på traumatiska erfarenheter av flykt. De har ofta ett stort behov av att reflektera om sina erfarenheter och har rätt till ett bemötande som främjar deras utveckling. Teskedsorden och barnrättsexperten Tove Kjellander bjuder in till en workshop där vi med utgångspunkt i kortfilmen Sarahs resa diskuterar hur pedagoger praktiskt kan arbeta med frågor som flykt och empati i barngrupper med skilda erfarenheter.

Beskrivning: Många nyanlända barn som flytt till Sverige har upplevt traumatiska händelser på flykt. Ofta möts barnen antingen som offer med medlidande eller med en negativ attityd. Dessa attityder är varken rättvisa eller konstruktiva. Barn har ofta ett stort behov av att berätta och reflektera om sina erfarenheter och de har rätt till ett bemötande och mottagande som främjar deras utveckling.

Teskedsorden har utifrån dessa insikter producerat den animerade kortfilmen Sarahs resa för målgruppen 7–9 år med tillhörande pedagogiskt material för pedagoger som möter barnen. Filmen, i linje med Barnkonventionens artikel 6, utgår ifrån att trycka på **varje** barns rätt till utveckling, utbildning, skydd och trygghet. Filmen om Sarah syftar inte bara till att stärka barn som själva tvingats fly, utan når och berör naturligtvis också barn som är födda i Sverige. Att skapa förståelse, insikt och medkänsla för barn som tvingats fly är viktigt även i aspekten att främja tolerans och empati hos barnens klasskamrater.

Helin Cebe, lärare på Kvarnhagsskolan i Botkyrka utvärderar filmen och vår workshop såhär:

Filmen ledde till många diskussioner hos mina elever, de flesta handlade om att fly ifrån krig. Dagarna efter ert besök ville en pojke i min klass berätta inför klassen om hur hans liv som flykting från Syrien varit. Han hade troligtvis reflekterat kring det efter att ha sett filmen om Sarah.

Teskedsorden och barnrättsexperten Tove Kjellander vill på Barnrättsdagarna bjuda in till en interaktiv session med fokus på hur pedagoger och lärare i klassrummet kan arbeta med temana **barn på flykt, empati och alla barns rätt till utveckling och trygghet när de kommit till ett nytt land**. Pedagoger och lärare i verksamheter som möter barn står inför en stor utmaning när de ska beröra dessa ämnen. I ett klassrum med 20-30 barn finns i regel ett stort spektrum av upplevelser och förförståelse kring att fly – och att komma fram. Vissa barn har aldrig reflekterat eller själva blivit offer för förlust, krig eller flykt. Andra har färsk erfarenheter som i vissa fall inte är bearbetade. I sessionen vill Teskedsorden dela med sig av egna erfarenheter av att belysa frågan inom ramen för denna mångfald samt ta samtalet vidare tillsammans med pedagoger, lärare och andra professionella som är intresserade av de här frågorna. Vi visar även den åtta minuter långa filmen Sarahs resa och prövar på några av de klassrumsövningar som tagits fram.

Anknytning till artikel 6: När ett barn tvingas på flykt innebär det stora hinder för det barnets rätt till utveckling, skydd, utbildning och trygghet. Väl på plats i Sverige är det avgörande att det bemötande barnet får i skolan är ett bemötande och ett mottagande som snabbt främjar dess

utveckling. Med filmen Sarahs resa och denna workshop vill Teskedsorden skapa de bästa möjliga förutsättningarna för pedagoger att tillgodose denna rättighet.

3a Att gå från abstrakt till verksamhetspecifikt

2020-04-22

10:00 - 11:00

3a Att gå från abstrakt till verksamhetspecifikt

When: 2020-04-22, 10:00 - 11:00, Where: 3a

Att gå från abstrakt till verksamhetsspecifikt.

13-18

Lena Löfqvist¹ Tove Kjellander², Anni Rydberg³

¹ Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

² Vinkelrätt

³ Göteborgsstad, ungdomssatsningen Hisingen

Sammanfattning: MUCF har tagit fram ett stödmaterial gällande implementering av barnkonventionen in i öppen fritidsverksamhet. Materialet erbjuder ett smart verktyg att använda aktivt när du jobbar med till exempel ungas deltagande, inflytande och skapande, när olika personers behov och rättigheter krockar eller när du känner oro för ett barns livssituation och behöver anmäla till socialtjänsten. I detta seminarium får du en inblick i det stödmaterial som MUCF tagit fram, samt hur verksamheten ”ungdomssatsningen Hisingen” arbetat med materialet, vad som fungerat väl och vilka utmaningar de stött på.

Beskrivning: MUCF:s mål med stödmaterialen är att skapa ett interaktivt material i hur man inom den öppna fritidsverksamheten kan göra barnrätten och ungdomsperspektivet levande. Materialet kopplar samman barnrätts- och ungdomsperspektiv, icke-diskriminering, jämställdhet, hbtq-perspektiv. Materialet beaktar särskilt artikel 31, rätten till fritid, lek och vila. Materialet förklarar, exemplifiera och öppna upp för diskussion om hur barnrätts- och ungdomsperspektivet kan och ska stärkas i den öppna fritidsverksamheten.

Syftet med stödmaterialen är att göra barnkonventionen verksamhetsspecifikt. Vi tänker att materialet kan tillämpas inom många fler områden än just den öppna fritidsverksamheten. Materialet innehåller metoder och verktyg som går att lyfta in i andra verksamheter där man möter barn och unga. Materialet berör bemötande/attityder, styrning/beslut och aktiviteter/verksamhetsplanering.

Vi vill i detta seminarium berätta kort om materialets uppbyggnad och hur det kan användas. Materialet lanseras i slutet av 2019. Vid materialets framtagande har intervjuer genomförts med materialets målgrupp samt med unga själva. Vi kommer under början av året att följa verksamheten ungdomssatsningen Hisingens arbete i hur de tillämpar och arbetar utifrån stödmaterialen. I detta seminarium kommer vi få ta del av verksamhetens erfarenheter i detta arbete.

Anknytning till artikel 6: Stödmaterialen kan ses som en metod för att göra barnkonventionen begriplig i det vardagliga arbetet riktar sig i först hand till personer verksamma i den öppna fritidsverksamheten. Målet är att ge personalen stöd i hur de kan tänka, planera och förhålla sig i sitt vardagliga arbete utifrån barnkonventionen. Barns rätt till utveckling knyts naturligt samman med det uppdrag som MUCF har i att ge stöd till den öppna fritidsverksamheten. Fritidsledaren ska i sin yrkesroll utgå från människors möjligheter för att därigenom stärka de faktorer som främjar sammanhang, delaktighet och mening. För detta krävs en förmåga att analysera kultur och samhällsförändringar och dess inverkan på uppväxtvillkor och livskvalitet. Den öppna fritidsverksamheten är inte enbart en arena för fritidsaktiviteter utan även för ungas sociala etablering i samhället och vuxenvärlden i samarbete mellan fritid, sociala myndigheter, skola och arbetsmarknad.

3b barns delaktighet i föräldraskapsstöd och i klinisk praktik

2020-04-22

10:00 - 11:00

3b barns delaktighet i föräldraskapsstöd och i klinisk praktik

When: 2020-04-22, 10:00 - 10:30, Where: 3b

Barns rätt till skydd och delaktighet i föräldraskapsstödet

Åldersövergripande arbete

Hetty Rooth¹ ChiP forskargrupp Mälardalens Högskola

Sammanfattning: Kurser för föräldrar ingår i samhällets föräldraskapsstöd med syfte att förverkliga Barnkonventionens artikel 6 om barns rätt till liv och utveckling. Jag har i min forskning studerat kurserna, Alla Barn i Centrum (ABC) och Connect (u). Resultaten visade att barns rättigheter inte nämndes i manualerna och under kurserna. Generellt dominerade barns skydd över barns delaktighet. Slutsatsen var att barns erfarenheter behöver föras in i föräldraskapsstödet för att förverkliga barns rättigheter.

Beskrivning: Regeringens nationella strategi för ett stärkt föräldraskapsstöd (2018) framhåller vikten av att arbeta rättighetsbaserat med utgångspunkt från barnens perspektiv.

”Insatser som berör barn, tex. föräldraskapsstöd, ska utgå från barnkonventionens princip om barnets bästa och att barnet har rätt att fritt uttrycka sina åsikter i alla frågor som rör det. I arbetet med stöd till föräldrar är det betydelsefullt att beakta barnets perspektiv på hur en bra föräldrar bör vara och barnets syn på föräldraskapsstöd” (Socialdepartementet, 2018).

Föräldraskapsstödet syftar i grunden till att säkerställa barns överlevnad och utveckling, som det uttrycks i Barnkonventionens artikel 6. Men inga artiklar i konventionen kan ses isolerade, de bildar en väv där trådarna går in i varandra. Barns fysiska hälsa och välfärd är **bara en aspekt av artikel 6**, en annan är den psykiska, moraliska och sociala utvecklingen som anges i artikel 27. Med den utgångspunkten går det att föra en diskussion om hur föräldraskapsstödet förverkligar barns rätt till utveckling och hälsa i relation till barns rätt till delaktighet.

I Barnkonventionen finns en inneboende och ibland outtalad motsättning mellan vuxnas skydd och barns delaktighet, mellan det utsatta, sårbara barnet och barnet som är en kompetent och socialt aktiv individ. Vikten av att balansera skyddsaspekten i barnkonventionen med barns rätt till delaktighet har framhållits i flera sammanhang. Unicef, FN:s barnfond, beskriver barns delaktighet som en väg till andra rättigheter, t ex rätten till hälsa. ”Delaktighet är en grundläggande värdering som vägleder hur varje individs rättigheter tillgodoses och respekteras”, (Unicef, Fact Sheet participation).

Jag har i min doktorsavhandling i folkhälsovetenskap (2018) undersökt hur barns rättigheter tolkas och hanteras i två manualbaserade föräldraskapsstödsprogram, som används generellt i Sverige, Alla barn i centrum (ABC) och Connect (u). Jag har analyserat programmens manualer, följt diskussionerna under två kurser och intervjuat barn vars föräldrar deltagit i någon av kurserna. Två av mina frågeställningar handlade om hur barns rättigheter skrevs in i manualerna och hur barns rättigheter diskuterades under kurserna. Låg tonvikten på skydd eller /och delaktighet? Resultaten visade att ett vuxenperspektiv låg till grund för kursernas strategier för att hantera konflikter och stabilisera relationerna i familjen. Barns rätt till delaktighet togs inte upp vare sig i manualer eller diskussioner, men hade däremot en stark ställning hos de intervjuade barnen. Slutsatsen var att barns rättigheter behöver föras in i föräldraskapsstödet genom att barns erfarenheter tas tillvara vid utformning av kurserna i framtiden.

Anknytning till artikel 6: Föräldraskapsstödet syftar i grunden till att säkerställa barns överlevnad och utveckling, som uttrycks i artikel 6. Men inga artiklar i konventionen är isolerade. Barns fysiska hälsa och välfärd är **bara en aspekt av artikel 6**, en annan är den psykiska och sociala utvecklingen som anges i artikel 27. Med den utgångspunkten diskuterar jag hur föräldraskapskurser förverkligar barns rätt till utveckling och hälsa i relation till barns rätt till delaktighet.

When: 2020-04-22, 10:30 - 11:00, Where: 3b

Barn som medaktörer i forskning – med syfte att utveckla metoder och verktyg för att arbeta med barns delaktighet i klinisk praktik

7-12

Petra Svedberg¹ Jens Nygren¹

¹ Högskolan I Halmstad

Sammanfattning: Alla vård- och habiliteringsverksamheter har en skyldighet att involvera barn i den vård och de stödinsatser som de erbjuder. Trots detta är tillämpningen av insatser och e-hälsotjänster som främjar barns delaktighet i vård och habilitering eftersatta. Vid detta seminarium kommer vi presentera forskning där vi tillsammans med barn med sjukdom och funktionsnedsättningar utvecklat en e-hälsotjänst och ett frågeformulär som syftar till att stärka barns delaktighet i vård- och habilitering.

Beskrivning: När Barnkonventionen blir lag i Sverige får det som konsekvens att alla vård- och habiliteringsverksamheter åläggs en skyldighet att involvera barn i delat beslutsfattande kring den vård och stöd som de erhåller. Forskning visar att barn både vill och kan vara delaktiga i sin vård och habilitering, men att barns möjlighet att få delta i beslut som rör dem själva är ytterst begränsad. Det saknas metoder, strategier och verktyg för att arbeta med barns delaktighet i klinisk praktik.

Det finns ett stort nationellt och internationellt intresse för att utnyttja potentialen i digitala lösningar för förbättring av kvalitet inom vård- och habiliteringsverksamheter riktade till barn. Implementering av e-hälsotjänster pågår globalt, men kunskapsgapet är stort mellan rådande förväntningar och påvisade fördelar med införande av sådana lösningar. Det vetenskapliga underlaget för tillämpning av e-hälsotjänster som främjar barns delaktighet i vård och habilitering är begränsat. E-hälsotjänster som avser stödja involvering av barn i sin egen vård behöver vara anpassade efter barnens ålder, förmåga och preferenser och vila på både vetenskaplig grund och samskapande med barn.

Vid detta seminarium kommer resultaten från mångårig forskning som skett i samverkan med barn, föräldrar och personal i Region Halland, Region Skåne och Stockholms läns landsting att presenteras. Målet med forskningen har varit att bidra till att vård- och habiliteringsverksamheter riktade till barn i Sverige har beredskap, metoder och strategier för att arbeta med barns delaktighet. Målgruppen är barn i åldrarna 6–12 år. Vi har tillsammans med barn med långvarig sjukdom och barn med funktionsnedsättningar utvecklat en e-hälsotjänst i form av ett digitalt beslutsstöd och utvecklat ett frågeformulär riktade till barn som ämnar stärka barns delaktighet i vård- och habiliteringsverksamheter. Barn från målgruppen har aktivt medverkat i projektplanering, intervjuer, workshops och i validering av resultat. Det digitala beslutsstödet och frågeformuläret används idag kliniskt på kuratorsverksamheten Karolinska Universitetssjukhuset och barnkliniken Region Halland. Seminariet innehåller följande presentationer:

1. Hur stödjer användningen av ett digitalt beslutsstöd i den praktiska vården barns möjlighet till delaktighet? *Petra Svedberg, Professor Högskolan i Halmstad.*
2. Hur kan ett frågeformulär om barns delaktighet användas som stöd för kvalitetsutveckling i verksamhet? *Jens Nygren, Professor Högskolan i Halmstad*

Forskare, barn från målgruppen, personal från barn- och ungdomshabiliteringen Region Skåne och Karolinska Universitetssjukhuset kommer att medverka under presentationerna.

Anknytning till artikel 6: Seminariets fokus utgår ifrån att alla barn har rätt att vara delaktiga i frågor som berör dem själva. Generellt är barn med sjukdom och funktionsnedsättningar en målgrupp som ofta utesluts från att delta i forskning och i utveckling av insatser som är riktade till dem själva. Projektet bemöter dessa barns rätt att göra sin röst hörd genom att deras upplevelser och preferenser har efterfrågats i utveckling av digitala verktyg och frågeformulär. Presentationen knyter väl an till artikel 6, då den kunskap och de verktyg som tagits fram syftar till att främja barns möjlighet att vara självständiga och delaktiga i sin vård och habilitering.

3c Unga och kriminalitet

2020-04-22

10:00 - 11:00

3c Unga och kriminalitet

When: 2020-04-22, 10:00 - 10:30, Where: 3c

Vem kommer till SiS och vem kommer ut? Preliminära resultat från en kvantitativ studie av ungdomarna på SiS särskilda ungdomshem 2006 - 2016

Åldersövergripande arbete

Kajsa Nolbeck¹ Charlotta Thodelius², Sepideh Olausson¹

¹ Institutionen för Vårdvetenskap och Hälsa, Sahlgrenska Akademin, Göteborgs Universitet

² Arkitektur och samhällsbyggnadsteknik, Chalmers Tekniska Högskola och Centrum för Vårdens Arkitektur (CVA)

Sammanfattning: Föreläsningen syftar till att belysa preliminära resultat från en kvantitativ studie av ungdomspopulationen på Statens Institutionsstyrelses (SiS) särskilda ungdomshem 2006 - 2016. Under föreläsningen står statistiskt material från den undersökta gruppen i fokus, relaterat till Barnkonventionens artikel 6.

Beskrivning: På SiS särskilda ungdomshem placeras barn och unga upp till 21 år, antingen enligt Lagen om Vård av Unga (LVU), eller enligt Lagen om verkställighet av Slutna Ungdomsvård (LSU). På SiS samlas ungdomar med vitt skild problematik, bakgrund och utifrån olika lagrum. Detta skapar en vårdmiljö i gränslandet mellan vård och straff, där samtliga vardagslivets delar äger rum på samma plats och med samma människor (Goffman 1961, Wästerfors 2012, Leviner, P. & Lundström, T. (red.) 2017). Detta ställer höga krav vård och behandling. Ungdomshemmen har kritiserats då det har visat sig att barnen och ungdomarna på dessa institutioner mår ”alarmerande dåligt” (Barnombudsmannen, 2019), men också då miljön innebär betydande inskränkningar i barnens rättigheter, bl a genom personalens sk särskilda befogenheter (Barnombudsmannen 2011, SKL 2013, United Nations 2015, Barnombudsmannen 2019). I Barnkonventionen tydliggörs alla barns rätt till liv och utveckling (se t ex artikel 6 och 24). Vidare poängteras att denna rättighet också gäller utsatta barn i samhällsvård där vårdmiljön skall ”främja barnets hälsa, självrespekt och värdighet” (artikel 39). Under ungdomstiden, med flertalet utvecklingsprocesser, innebär det att inom ramen för en säker och stödjande miljö ska förutsättningar för förtroendefulla vuxenrelationer och prosociala vänskapsrelationer skapas (Berg Kelly, 2014). Inom forskningen används ofta begreppet antisocialt beteende för att beskriva ungdomar som upprepade gånger bryter mot socialt accepterade normer och värderingar (SBU). Tidigare studier visar att ungdomar med antisocialt beteende har sämre både fysisk och psykisk hälsa, lägre betyg samt oftare en avbruten skolgång (Östgård-Ybrandt and Armelius, 2003, Ybrandt and Nordqvist, 2015, Barnombudsmannen, 2019). Under den aktuella föreläsningen är fokus på preliminära resultat från en kvantitativ studie av ungdomarna på SiS särskilda ungdomshem 2006 - 2016. Studien baseras på data från SiS, Socialstyrelsens slutenvårds- respektive dödsorsaksregister samt Brottsförebyggande Rådets Lagföringsregister. Frågor som kommer att belysas under föreläsningen är t ex vem som kommer till SiS, hur ungdomarna mår och hur vistelsen påverkar dem när de lämnar SiS. Diskussion kommer att föras mot bakgrund av hur resultaten svarar mot Barnkonventionens och Barnrättskommitténs krav på att även vårdmiljöer ska främja barns och ungas rätt till utveckling och hälsa. Syftet med forskningsprojektet såväl som föreläsningen är att belysa ungdomspopulationen vid SiS, samt deras vårdmiljö.

Anknytning till artikel 6: Barnen och ungdomarna på de särskilda ungdomshemmen mår alarmerande dåligt, enligt BOs rapport 2019. Vidare ställer Barnkonventionen och Barnrättskommittén krav på att även vårdmiljöer för placerade barn ska främja barns och ungas rätt till liv, överlevnad och utveckling. Studien redovisar och diskuterar kvantitativa resultat från SiS

2006-2016 med fokus på de ungas mående vid institutionsplacering, samt vid utskrivning, i relation till Barnkonventionens artikel 6.

When: 2020-04-22, 10:30 - 11:00, Where: 3c

Unga som begår brott - risk- och behovsbedömning och öppenvårdsinsatser

13-18

Lina Leander¹ Therese Åström¹, Susanne Strand²

¹ Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU)

² Örebro universitet

Sammanfattning: Unga som begår brott - vad säger forskningen om metoder för att bedöma risk för återfall i våld och något brott samt öppenvårdsinsatser för att minska kriminalitet?

SBU har undersökt detta i två systematiska forskningsöversikter. Ta del av dessa resultat samt diskussion om ekonomiska och etiska aspekter.

Beskrivning: SBU har utvärderat risk- och behovsbedömningsmetoder samt öppenvårdsinsatser för ungdomar i åldern 12-18 år som har begått brott. SBU har granskat, kvalitetsbedömt och sammanställt forskningsstudier från hela världen. Vi har även genomfört en undersökning av vilka metoder som används inom socialtjänsten och barn- och ungdomspsykiatri i Sverige. Vi presenterar resultaten om bedömningsmetodernas förmåga att bedöma risk för återfall samt effekter av öppenvårds insatser på minskad kriminalitet. Resultaten diskuteras utifrån etiska aspekter och i relation till barnkonventionen.

Anknytning till artikel 6: Risk- och behovsbedömningsmetoder baseras på risk- och skyddsfaktorer som har samband med återfall i brott. Behoven identifieras för att minska riskfaktorernas negativa inverkan på ungdomen och stärka skyddsfaktorernas positiva inverkan. Exempel på skyddsfaktorer är god föräldraförmåga och skolframgång. Barnkonventionen kapitel 6 poängterar vikten av att barnen får dessa grundläggande behov tillgodosedda. Effektiva insatser för att minska kriminalitet och externaliserande beteende (aggression och normbrytande beteende) är även av största vikt för att tillgodose barn och ungas rätt till liv och utveckling.

3d Det livslånga lärandet i förskolan

2020-04-22

10:00 - 11:00

3d Det livslånga lärandet i förskolan

When: 2020-04-22, 10:00 - 11:00, Where: 3d

Hur skapar förskolan förutsättningar för det livslånga lärandet utifrån Barnkonventionen?

0-6

Camilla Lindgren¹ Tuula Torro¹

¹ Verbala Stigar Förskolor

Sammanfattning: Barnkonventionen genomsyrar hela förskolans läroplan och utbildningen ska utgå från vad som bedöms vara bäst för barnet. För att arbeta konkret med barnkonvention behöver pedagogerna medvetet arbeta med att skapa trygghet för barnen, veta hur det är att vara barn i dag och använda metoder för att konkret arbeta med barnkonventionen så att barnen får kunskap om sina rättigheterna och hur de kan påverka förskolans utbildning, På detta sätt kan Artikel 6 i barnkonventionen kopplas till förskolans mål i bland annat lek, inflytande, kunskaper, identitet och många fler.

Under denna föreläsning berättar vi om hur förskolor kan arbeta med barnkonventionen i sin vardag och vilka effekter vi har sett i vår verksamhet när barnen får inflytande. Ni får också ta del av ett case som beskriver en vanlig dag på förskolan där vi tillsammans ser Barnkonventionens artiklar.

3e Tillgänglig skola och lärmiljö

2020-04-22

10:00 - 11:00

3e Tillgänglig skola och lärmiljö

When: 2020-04-22, 10:00 - 10:30, Where: 3e

Barn med funktionsnedsättning och rätten till utbildning

Åldersövergripande arbete

Pia Persson¹ Specialpedagogiska skolmyndigheten

Sammanfattning: Barn med funktionsnedsättning har rätt till en utbildning där deras språk och lärande utvecklas. Föreläsningen belyser vilka rättigheter barn har till utveckling och lärande utifrån Barnkonventionen och Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning samt hur utbildningssituationen ser ut idag för barn med funktionsnedsättning. Specialpedagogiska skolmyndigheten agerar och ger stöd för att förbättra utbildningen utifrån de rättigheter som barn med funktionsnedsättning har.

Beskrivning: En del barn har någon form av funktionsnedsättning. För att säkerställa att samhället tar ansvar för och respekterar de rättigheter barn med funktionsnedsättning har, behöver samhällsaktörer använda innehållet i både Barnkonventionen och Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Specialpedagogiska skolmyndigheten har en viktig roll för att barn med funktionsnedsättning ska få en likvärdig utbildning i förhållande till gruppen barn utan funktionsnedsättning. Myndigheten har en strategi för att stärka sitt uppdrag utifrån mänskliga rättigheter i syfte att på sikt förbättra situationen för personer med funktionsnedsättning inom utbildningen.

Föreläsningen belyser hur det ser ut för barn och unga med funktionsnedsättning inom utbildningen utifrån myndighetens samlade kunskap. Det finns ett stort behov av att förbättra skolsituationen för gruppen. De uppnår inte samma studieresultat som andra barn och unga, är mer utsatta för våld och trakasserier, är inte lika delaktiga och deras perspektiv saknas ofta i rapporter.

Föreläsningen utgår från Barnkonventionen och Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Vi beskriver vad ansvariga inom förskolor och skolor behöver beakta för att barn med funktionsnedsättning ska kunna få en utbildning med god kvalitet där de kan utvecklas och nå sin fulla potential. En viktig del för lärande är tillgång till ett språk, möjlighet till kommunikation, upplevd delaktighet och en tillgänglig utbildning.

Avslutningsvis berättar vi om myndighetens stöd till utbildningsverksamheter för att barn med funktionsnedsättning ska kunna delta i utbildningen på lika villkor som andra. Det handlar om hur vi bidrar till att vuxna som ansvarar för utbildningen och de som möter barn med funktionsnedsättning får kunskaper om vilka konsekvenser funktionsnedsättningen får samt hur hänsyn till detta behöver tas i beslut, utformning och planering på alla nivåer inom utbildningen. SPSM har kunskaper om och ger stöd kring hur lärmiljön kan bli tillgänglig för alla, hur barn med funktionsnedsättning kan bli mer delaktiga, hur språk och kommunikation kan stödjas och utvecklas. Genom att ta del av stödet kan skolverksamheterna öka likvärdigheten för att barn med funktionsnedsättning ska kunna ta del av utbildningen.

Anknytning till artikel 6: Utbildningen är en central del i barns och ungas liv. Förskolan och skolan har stor inverkan för barns möjlighet till utveckling och lärande, vilket i sin förlängning påverkar människors livssituation. Barn med funktionsnedsättning är en grupp av barn som är mer såbara än

andra och ställer krav på förskolors och skolors förmåga att ge denna grupp av barn likvärdiga möjligheter för lärande och utveckling.

When: 2020-04-22, 10:30 - 11:00, Where: 3e

Elever som möter svårigheter i ämnet idrott och hälsa i skolan – forskning och elevers egna uppfattningar

Åldersövergripande arbete

Karin Fröding¹ Lena Hammar¹, Alva Appelgren²

¹ Specialpedagogiska skolmyndigheten

² Skolforskningsinstitutet

Sammanfattning: Barn och elever som får det stöd och den stimulans de behöver för att lyckas i sitt lärande har bättre förutsättningar att må bra. Seminariet lyfter fram svårigheter i socialt samspel i ämnet idrott och hälsa utifrån den systematiska översikt som Skolforskningsinstitutet gör i samarbete med Specialpedagogiska skolmyndigheten. Vi lyfter även barns och elevers röster kring svårigheter och möjligheter i undervisningen, när det gäller lärande och elevers hälsa och delaktighet.

Beskrivning: Kunskapen om, och vikten av lek, rörelse och fysisk aktivitet är idag ett väl utforskat område som får allt större utrymme i såväl skol- som i samhällsdebatten. I samspel med andra individer utvecklas förutom motoriken också fysiska, sociala, emotionella och kognitiva färdigheter. Allt lärande sker genom kroppen i samspel med omgivningen. De barn och elever som får det stöd och den stimulans de behöver för att lyckas i sitt lärande har bättre förutsättningar att må bra. Hälsa och lärande går hand i hand. Ämnet idrott och hälsa syftar bland annat till att eleverna ska utveckla en god kroppsuppfattning och tilltro till sin egen fysiska förmåga. Från och med hösten 2019 har ämnet idrott och hälsa fått fler undervisningstimmar. Vi vet att det i ämnet idrott och hälsa finns stora utmaningar för barn eller elever med funktionsnedsättningar. Elever med funktionsnedsättning uttrycker oro och synliggör brister kring undervisningen och lärare uttrycker att de behöver stöd när det gäller hur man kan tillgängliggöra och eller anpassa idrottsundervisningen så att alla elever ska kunna och vilja delta.

Första delen i detta seminarium kommer särskilt fokusera på svårigheter i socialt samspel knutna till ämnet idrott och hälsa utifrån den systematiska översikt som Skolforskningsinstitutet gör under 2019–2020 i samarbete med Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM). Vi kommer att lyfta fram arbetet kring och bakgrunden till översikten och dess frågeställning, Hur kan undervisningen i idrott och hälsa utformas för att elever som möter svårigheter i det sociala samspelet ska ges goda förutsättningar för delaktighet, utveckling och lärande?

Den andra delen av seminariet kommer att lyfta fram barns och elevers röster kring svårigheter och möjligheter kopplat till undervisningen och till de konsekvenser som detta kan medföra, när det gäller lärande så väl som när det gäller elevers hälsa och delaktighet i den sociala gemenskapen. Artikel 6 i Barnkonventionen lyfter fram att alla barn ska ha rätt till liv och utveckling. Det innefattar rätten till utbildning, fritid, lek och vila. Vi vill därför problematisera de utmaningar som framkommer i ämnet kopplat till barnkonventionen och konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Gynnar undervisningen i ämnet idrott och hälsa alla barns utveckling eller finns det risk att vissa barn istället hindras i sin utveckling? Hur kan vi i så fall påverka och förändra förutsättningarna för detta?

Anknytning till artikel 6: Artikel 6 i Barnkonventionen innefattar rätten till utbildning, fritid, lek och vila. Vi problematisera därför de utmaningar som framkommer i ämnet idrott och hälsa kopplat

till barnkonventionen och konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Vi vill lyfta frågan om undervisningen i ämnet idrott och hälsa gynnar alla barns utveckling eller finns det risk att vissa barn hindras? Hur kan vi i så fall påverka och förändra förutsättningarna för detta?

3f Barn och rättsväsendet

2020-04-22

10:00 - 11:00

3f Barn och rättsväsendet

When: 2020-04-22, 10:00 - 10:30, Where: 3f

Synen på barnet som rättighetsbärare - Barnombudsmannens genomgång av tingsrättsdomar

Åldersövergripande arbete

Martina Blombergsson¹ Tomas Agdalen¹

¹ Barnombudsmannen

Sammanfattning: För 40 år sedan förbjöd Sverige, som första land i världen, barnaga i uppfostringssyfte. Förbudet placerades i föräldrabalken för att tydliggöra att våld mot barn inte är tillåtet i uppfostringssyfte. Enligt barnkonventionen och den tolkning som FN:s kommitté för barnets rättigheter har gjort av den, är alla former av våld, totalt förbjudet. Vårdnadshavaren får inte använda någon form av våldsamt eller förödmjukande fostran. Men hur ser det ut nu – 40 år efter att agaförbudet infördes? Tillgodoses barns rättigheter enligt barnkonventionen när barn utsätts för våld av den person som i första hand ska skydda barnet, föräldern? Under seminariet presenteras Barnombudsmannens egen tingsrättsgenomgång.

Beskrivning: I FN:s Agenda för hållbar utveckling (2030) återkommer också det ansvar som staterna har: ”att förhindra övergrepp, exploatering, trafficking och alla former av våld eller tortyr mot barn (FN, 2015). Sverige erbjöd sig dessutom som första land att bli vägvisarland inom FN:s Globala Partnerskap mot våld mot barn. Och förra året stod också Sveriges regering värd för det första globala toppmötet mot våld mot barn.

Den 1 januari 2020 blir barnkonventionen svensk lag vilket kommer att få stor betydelse, både för att det enskilda barnet ska få sina rättigheter tillgodosedda och för synen på barn i samhället i stort. Tidigare utredningar har visat att svensk lag överlag stämmer överens med barnkonventionen men att det finns brister i tillämpningen. Barnombudsmannens årsrapport 2020 har därför fokuserat på tillämpningen av barnkonventionen och att belysa brister i synen på barnet som rättighetsbärare i Sverige.

Barnkonventionen som lag kommer att medföra att barns rättigheter och ställning stärks inom rättsväsendet. Men hur ser det ut nu – 40 år efter att agaförbudet infördes? Tillgodoses barns rättigheter enligt barnkonventionen när barn utsätts för våld av den person som i första hand ska skydda barnet, föräldern? Under seminariet presenteras Barnombudsmannens egen tingsrättsgenomgång.

Anknytning till artikel 6: Skydd från alla former av våld måste beaktas inte bara mot bakgrund av barnets rätt till ”liv” och ”överlevnad”, utan även med avseende på rätten till ”utveckling”, som ska tolkas i linje med det övergripande målet, som är skydd av barn. Därmed innefattar konventionsstatens skyldighet ett heltäckande skydd mot våld och utnyttjande som kan äventyra ett barns rätt till liv, överlevnad och utveckling.

When: 2020-04-22, 10:30 - 11:00, Where: 3f

Barn som bevittnar brott – ett steg framåt med en ny lagstiftning?

Åldersövergripande arbete

Fredrik Selin¹ Ulf Hjerpe¹, Åsa Källström²

¹ Brottsoffermyndigheten

² Örebro universitet

Sammanfattning: Enligt artikel 6 i barnkonventionen har barn rätt till utveckling. Det kräver bland annat att de får skydd, kärlek och trygghet. Många barn lever med våld i familjen. Nu föreslås att det ska bli straffbart att låta ett barn bevittna brott i nära relationer. Under det här seminariet berättar Brottsoffermyndigheten om vad lagförslaget innebär och vad det kan få för konsekvenserna för barnet att bevittna brott.

Beskrivning: Artikel 6 i barnkonventionen tydliggör barns rätt till utveckling. För att det ska vara möjligt behöver barn bland annat få skydd, kärlek och trygghet. Ungefär vart tionde barn i Sverige uppskattas bevittna fysiskt våld i familjen någon gång under sin livstid. Forskning visar att bevittna våld i familjen påverkar barns psykiska och fysiska hälsa.

Sedan 2006 har barn som bevittnat brott rätt till brottsskadeersättning och de betraktas som brottsoffer enligt socialtjänstlagen. Det har under lång tid poängterats att barnens rättigheter behöver stärkas. Nu finns en utredning med förslag på hur en sådan kriminalisering skulle kunna se ut.

Brottsoffermyndigheten kommer under seminariet att berätta hur det nya lagförslaget ser ut och vad det kan innebära för att ge barn upprättelse, stöd och skydd. I dag betraktas barnen som vittnen av det brott som begåtts av en förälder mot den andra. Lagförslaget kommer att leda till att barn får komma till tals som målsägande och på så sätt få möjlighet att påverka sin situation. En kriminalisering har även en stark normerande effekt och förhoppningsvis kan det bidra till att förebygga våld eller andra brottsliga handlingar som barn lever med.

Under seminariet medverkar även Åsa Källström, professor vid Örebro universitet, som forskar om barns och ungas upplevelser av våld, med huvudfokus på våld i familjen. Hon kommer att presentera vilka konsekvenser våldet kan få för barnen på kort och lång sikt. Konsekvenserna för barnen kan också se olika ut beroende på deras ålder. Det finns också exempel på att barn har försökt berätta för vuxna om sin utsatthet, men att de inte blivit lyssnade på. Detta är någonting som Åsa Källström kommer att belysa.

Anknytning till artikel 6: Artikel 6 i barnkonventionen innefattar bland annat barns rätt till skydd, kärlek och trygghet. Ungefär vart tionde barn i Sverige uppskattas bevittna fysiskt våld i familjen, vilket påverkar deras psykiska och fysiska hälsa. Det är därför viktigt att barnen uppmärksammas och får stöd. De har också rätt att få sin röst hörd och påverka sin situation. En kriminalisering på området skulle kunna bidra till detta.

3g Fokus flickor - ensamkommande och förebygga könsstämpning

2020-04-22

10:00 - 11:00

3g Fokus flickor - ensamkommande och förebygga könsstämpning

When: 2020-04-22, 10:00 - 10:30, Where: 3g

Hur stödjer vi de ensamkommande flickorna?

Åldersövergripande arbete

Petra Rinman¹, Marie-Anne Karlsson¹, Maria Stensson¹

¹ Socialstyrelsen

Sammanfattning: De ensamkommande flickorna har ökat procentuellt sett. Flickorna upplever ofta en större skillnad mellan livet i hemlandet och i Sverige, mycket på grund av att de flesta länder inte är så jämställda som Sverige. Men sammantaget vet vi mindre om flickorna. Därför behöver vi lägga mer tid på att lära, fråga, och för varje beslut fundera över om det gynnar - eller kan hindra - hennes rätt till liv och utveckling.

Beskrivning: Av de ensamkommande barn som söker asyl i Sverige har andelen flickor ökat till 29 procent under 2019. Under augusti var 37,8 procent flickor.

De senaste åren har det varit stort fokus på pojkarna, för att de har varit i markant majoritet. Vi har mött dem i samhällets olika verksamheter, sett dem i media och pratat om dem. Kunskapen om flickors specifika behov och situation har inte uppmärksammats på samma sätt. Varje barn är unikt men det finns särskilda faktorer att vara uppmärksam på när det gäller arbetet med asylsökande ensamkommande flickor.

Under det här seminariet berättar vi om varifrån de kommer och vad det betyder att de kan ha för erfarenheter med sig.

När flickorna kommer till Sverige vet vi att det ofta är i sällskap med någon, några anhöriga eller så finns det någon i Sverige som de uppger att de har anknytning till. Flickor placeras i högre grad än pojkar i familjer som hon har anknytning till från hemlandet. Det är ett exempel på något som kan vara ett hinder, om vi inte samtidigt är uppmärksamma på hur det kan påverka hennes möjligheter i Sverige.

Seminariet utgår ifrån Socialstyrelsens förstudie om så kallade nätverksplaceringar samt material om barnäktenskap och människohandel. Seminariet syftar till att informera om de risker som finns i ensamkommande flickors möjlighet till utveckling och uppmärksamma hur socialtjänsten och hälso- och sjukvården kan ge stöd och uppmärksamma barnens behov.

Anknytning till artikel 6: För de ensamkommande flickorna kan skillnaden mellan livet i det landet hon flytt från och att uppnå ”utveckling” med svenska mått mätt vara stor. De kan ha gifts bort som barn, varit utan skolgång, en del har aldrig tänkt på sig själva som personer med behov eller rättigheter (än mindre uttryckt det). Sammantaget behöver vi uppmärksamma flickornas behov. Vi behöver använda oss av den kunskap som finns, fråga den enskilda flickan och för varje beslut som rör en ensamkommande flicka fundera över om det gynnar - eller riskerar att hindra - hennes rätt till liv och utveckling i Sverige.

When: 2020-04-22, 10:30 - 11:00, Where: 3g

Mobilisering av unga och förebyggande arbete mot könsstypning av flickor och kvinnor.

Åldersövergripande arbete

Arbresha Rexhepi^{1,2}

¹ Jämställdhetsmyndigheten

² Unga från organisationer

Sammanfattning: Jämställdhetsmyndigheten har i uppdrag att inventera arbetssätt för att motverka könsstypning av flickor och kvinnor. Workshopen kommer genom ungas röster att behandla frågor utifrån vad unga själva anser är nyckelfaktorer som bör finnas med när vi utformar förebyggande insatser. Med avstamp i ungas egna engagemang kommer workshopen syfta till att skapa dialog om mobilisering, inflytande och delaktighet i det förebyggande arbetet mot könsstypning av flickor och kvinnor.

Beskrivning: Regeringen lanserade 2018 en nationell handlingsplan mot könsstypning av flickor och kvinnor. Handlingsplanen innehåller nya och sedan tidigare beslutade åtgärder med fokus på förebyggande arbete samt ökat stöd till redan utsatta. Jämställdhetsmyndigheten har utöver sitt samordningsansvar för handlingsplanen även två av uppdragen med fokus på effektiva arbetssätt för attitydförändring av och informationsspridning om könsstypning av flickor och kvinnor. Vidare har fritidsverksamheter särskilt lyfts som arenor som ska nås av dessa arbetssätt.

Jämställdhetsmyndigheten har genomfört inventeringar av verksamheter som i olika omfattning bedriver arbete mot könsstypning av flickor och kvinnor. Genom inventeringsprocesserna har ett flertal unga framkommit som på egna initiativ eller via andra organisationer bedriver förändringsarbete.

Som ett led i detta arbete vill Jämställdhetsmyndigheten visa på den mobilisering av unga som på olika sätt engagerar sig mot könsstypning av flickor och kvinnor. Med bakgrund i myndighetens uppdrag att implementera Barnrätt i praktiken ser vi involveringsprocesser av barn och ungas röster som avgörande för att skapa träffsäkra insatser. För att kunna säkerställa att barn och ungas delaktighet och inflytande blir omhändertaget vill vi anordna en workshop med fokus på ett panelsamtal och medföljande diskussionsövningar. Representanter från målgruppen unga som driver frågor mot könsstypning av flickor och kvinnor kommer att beröra frågeställningar kring hur riktade insatser med syfte att främja hälsa och förebyggande arbete bland berörda målgrupper av könsstypning bör utformas, med unga i fokus.

Anknytning till artikel 6: Anknytning till artikel 6 och andra artiklar:

Workshopen kommer att ta sin utgångspunkt ibland annat barnkonventions artikel 6 genom att särskilt belysa barns rätt till omvårdnad och skydd. Med ett fokus på förebyggande arbete dels utifrån att förändra attityder och värderingar kopplat till könsstypning samt förhindra att den skadliga sedvänjan fortsätter praktiseras finns ett tydligt hälsofrämjande perspektiv som beskrivs bland annat i artikel 6.

Vidare kommer workshopen att knyta an till artikel 39, 24 och 19 och även 12,13,14,15 med fokus på barns rätt till delaktighet och inflytande.

3h För en barndom fri från våld och försummelse

2020-04-22

10:00 - 11:00

3h För en barndom fri från våld och försummelse

When: 2020-04-22, 10:00 - 11:00, Where: 3h

För en barndom fri från våld och försummelse – resultat från BarnSäkert-studien

0-6

Steven Lucas^{1,2}

Maria Engström^{1,2}, Anna Berg³, Inga-Lill Hellsing³

¹ Institutionen för kvinnors och barns hälsa, Uppsala universitet

² Akademiska barnsjukhuset

³ Centrala barnhälsovården, Region Dalarna

Sammanfattning: Barns utsatthet för våld och försummelse uppstår när riskfaktorer och sårbarhet väger över skyddsfaktorerna. Genom att minska negativa och öka positiva faktorer kring barnet kan vi således minska risken att barn far illa. BarnSäkert-studien utvärderar en metod inom barnhälsovården för att identifiera psykosociala riskfaktorer i småbarns hemmiljö tidigt och erbjuda familjen hjälp och stöd. Presentationen ger en inblick i problemens omfattning och exempel på familjer som fått hjälp.

Beskrivning: Barns utsatthet för våld och försummelse är ett vanligt folkhälsoproblem i hela världen, även i Sverige. Denna utsatthet försämrar barns fysiska, känslomässiga och kognitiva utveckling – på kort och på lång sikt. Fattigdom, nedstämdhet, extrem stress, risk/missbruk av alkohol och våld i nära relationer är kända riskfaktorer för våld och försummelse.

Våld och försummelse uppstår vanligtvis när riskfaktorer och sårbarhet i barnets miljö väger över skyddsfaktorerna. Genom att minska negativa och öka positiva faktorer kring barnet kan vi således helt eller delvis förebygga att barn far illa. I dagsläget finns nästintill inga evidensbaserade metoder inom barnhälsovården för att identifiera barn som lever i miljöer där de riskerar att fara illa. Det medför sannolikt att många barn blir utsatta där möjlighet kan ha funnits att fånga upp riskfaktorer och förebygga våld och försummelse.

BarnSäkert-studien utvärderar en metod för att identifiera och bemöta psykosociala riskfaktorer i småbarns hemmiljö som är starkt kopplade till att barn far illa. Arbetssättet bygger på Safe Environment for Every Kid (SEEK)-modellen. SEEK:s syfte är att identifiera psykosociala riskfaktorer i småbarns hemmiljö tidigt och vid behov erbjuda familjen hjälpinsatser. Modellen består av fyra steg: 1) utbildning av BVC-personal i psykosociala riskfaktorer (ekonomiska problem, nedstämdhet, extrem föräldrastress, riskbruk/missbruk av alkohol, våld i nära relationer), 2) erbjudan till förälder/föräldrar att fylla i ett frågeformulär om dessa riskfaktorer vid rutinbesök på BVC, 3) ett samtal om föräldrarnas svar under hälsosamtalet och 4) erbjudande om hjälp och stöd.

Denna randomiserade kontrollstudie har engagerat alla barnavårdscentraler (BVC) i Dalarna. BVC matchades parvis avseende antal inskrivna barn och socioekonomiskt index och lottades till SEEK eller kontroll. Arbetet med SEEK-modellen har nu pågått i två år och har nått 24000 barn.

Presentationen under Barnrättsdagarna 2020 kommer att ge en övergripande bild av hur vanligt det är att småbarnsföräldrar berättar om att de är oroliga att deras pengar inte kommer att räcka månaden ut, har symptom som tyder på nedstämdhet, upplever extrem stress som förälder, har ett riskbruk av alkohol eller erfarenheter av våld i sina nära relationer. Vi kommer också att berätta om

sjuusköterskornas upplevelser av att arbeta med en strukturerad metod att identifiera psykosociala riskfaktorer och om familjer som fått hjälp.

Anknytning till artikel 6: Barnhälsovårdens mål är att främja barns hälsa och utveckling, förebygga ohälsa samt tidigt identifiera och initiera åtgärder vid problem i barns hälsa, utveckling och uppväxtmiljö med utgångspunkt från FN:s konvention om barnets rättigheter. Vår presentation beskriver BarnSäkert, ett forskningsprojekt inriktat på att utveckla verktyg för att hjälpa barnhälsovården att identifiera småbarn som lever med psykosociala riskfaktorer. Målet är att öka alla barns möjlighet till god hälsa och utveckling.

3i Workshop - Skolan som arena för barns utveckling

2020-04-22

10:00 - 11:00

3i Workshop - Skolan som arena för barns utveckling

When: 2020-04-22, 10:00 - 11:00, Where: Teatercaféet

Hur kan skola/elevhälsa stödja barns rätt till liv, överlevnad och utveckling?

Åldersövergripande arbete

Lydia Folke¹ Marianne Segevall²

¹ Skolverket

² Socialstyrelsen

Sammanfattning: Hur kan skola/elevhälsa stödja barns rätt till liv, överlevnad och utveckling?

Skolan är en viktig arena för barnets utveckling, hälsa och psykosociala välmående. Hur kan vi alla tillsammans skapa bästa förutsättningarna för en hälsofrämjande skola? Samarbetet på skolan med en väl fungerande elevhälsa är avgörande för elevernas utveckling, så hur ska vi alla anta den utmaningen? Hur kan vi gemensamt utveckla det arbetet?

Skolverket och Socialstyrelsen bjuder in till workshop om elevhälsoarbete i skolan.

Beskrivning: Utifrån skollagen ska skolan/elevhälsa:

- Främst vara förebyggande och hälsofrämjande
- Stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål

Lärande och hälsa har ett dubbelriktat samband. Skolan behöver vara en friskfaktor i elevernas liv: en skola dit eleverna vill komma, lära sig och må bra. Skolan är en viktig arena för barnets utveckling, hälsa och psykosociala välmående. Att klara utbildningens mål och sluta skolan med godkända betyg, är en viktig framgångsfaktor för barn och unga. Det ger bättre förutsättningar in i vuxenlivet. Men hälsa är inte likvärdigt fördelat och det kan utgöra ett hinder för lärandet.

Skolverket och Socialstyrelsen bjuder in till workshop om elevhälsoarbete i skolan. Vi börjar med en kort presentation om Hälsofrämjande skolutveckling och Vägledning för elevhälsa. Därefter kommer vi att arbeta i mindre grupper med några övergripande frågeställningar utifrån skollagen.

Så hur kan vi tillsammans:

- tydligare organisera en hälsofrämjande skola?
- se till att alla elever utifrån behov får stöd och når utbildningens mål?

4a Likarätt och barnrätt i förskola och skola

2020-04-22

11:15 - 12:15

4a Likarätt och barnrätt i förskola och skola

When: 2020-04-22, 11:15 - 11:45, Where: 4a

Likarättsutbildning förskola och skola. Ett helhetsgrepp på grundläggande nivå.

Åldersövergripande arbete

Josefin Högberg¹ Åsa Granquist²

¹ Barnombudet i Uppsala län

² Östersunds kommun

Sammanfattning: Presentation av grundläggande kostnadsfria digitala utbildningar till förskolor och skolor. Ett helhetsgrepp för att lägga en gemensam grund inom likarätsfrågor för alla parter som berörs av förskola och skola, dvs barn, elever, vårdnadshavare och personal. Utbildningarna är anpassade efter varje målgrupp. Information, begrepp, scenarios och möjlighet till reflektion och diskussion blandas. Allt är lättillgängligt med illustrationer och foton.

Beskrivning: Presentation av Likarätt som består av fem kostnadsfria digitala utbildningarna riktade till förskolor och skolor samt barnens vårdnadshavare. Projektet drivs av Barnombudet i Uppsala län i samarbete med Östersunds kommun och finansieras av Arvsfonden. I utbildningarna används begreppet likarätt framför likabehandling eftersom likarätt handlar om alla barn och elevers lika rätt till skillnad från att alla ska behandlas lika. Utbildningarna ges i anpassad utformning till personal, vårdnadshavare, barn ca 4–8 år, barn 9–12 år samt elever högstadiet till gymnasiet. Utbildningarna ger samtliga målgrupper grundläggande kunskap i likarätsfrågor. De innehåller bland annat kunskap om barns rättigheter och reder ut begrepp som främjande, förebyggande, åtgärdande arbete, normer, kränkningar och diskrimineringsgrunder. Olika scenarios med tillhörande frågor låter målgrupperna fundera kring sitt eget agerande med också hur de tillsammans med andra kan agera för att barns rättigheter i förskola och skola kan förverkligas. Utbildningarna tar även upp förskole- och skolpersonalens skyldigheter att agera om barn far illa samt kort om socialtjänsten.

Barn och unga får via utbildningen veta vilka rättigheter de har och vad de kan ställa för krav på att få vara trygga, delaktiga och vart de kan vända sig om de själva är utsatta eller mår dåligt. De får också diskutera hur de kan gå från att vara passiva åskådare till istället agera och hjälpa andra som är utsatta eller mår dåligt. Skoleleverna går utbildningen på lärarledd lektion med tillhörande individuellt elevhäfte. De allra yngsta får följa ett par figurer där de får diskutera olika händelser och delta i tillhörande övningar från ett handledarhäfte.

Utbildningarna till vuxengrupperna personal och vårdnadshavare handlar om att skapa trygghet och förhindra kränkningar och trakasserier. De består av en interaktiv del som görs individuellt på mobilen eller datorn, samt en del som görs i personalgrupp respektive föräldramöte och som innehåller diskussionsfrågor hur den enskilda förskolan eller skolan kan gå vidare och förbättra sitt arbete.

Syftet med utbildningarna är att samtliga målgrupper ska få grundläggande kunskap om likarätsfrågor, att det ges möjlighet till diskussion, möjligheter att se förbättringsområden och att skapa underlag för hur förskolan eller skolan ska gå vidare. Allt är färdig paketerat, kostnadsfritt och lätt att använda.

Anknytning till artikel 6: Ett helhetsgrepp för barns utveckling som riktar sig till samtliga på en förskola eller skola. Även vårdnadshavare. Den tar upp barns rättigheter, vuxnas skyldigheter,

hemmets och förskolan/skolans olika ansvarsområden. Utbildningar andas en positiv inställning. Utbildningarna betonar vikten av att arbeta främjande och förebyggande tillsammans, att skapa goda relationer, skapa trygghet och låta barn och unga vara delaktiga och att lyssna på dem.

When: 2020-04-22, 11:45 - 12:15, Where: 4a

Att skapa ett rättighetsbaserat läromedel om barnkonventionen tillsammans med barn

7-12

Anna Strandberg och Malin Fryknäs MR-piloterna, Johan Fors Loops Education, samt två pedagoger som medverkar i projektet

Sammanfattning: Med en människorättsbaserad metod skapar vi tillsammans med elever i år F-3 och pedagoger läromedlet Barnrättsdetektiverna. Grunden i läromedlet är att eleverna ska få utforska olika människorättsområden, få kunskap om sina rättigheter och om vilka som ansvarar för att uppfylla dem. I seminariet kommer vi att ha ett panelsamtal om vårt Arvsfondsprojekt med fokus på processen och specifikt lyfta fram elevernas och pedagogernas erfarenheter och upplevelser av projektet ditintills.

Beskrivning: Barnrättsdetektiverna är ett tvåårigt Arvsfondsprojekt med syfte att – genom att ta fram ett digitalt läromedel för elever i årskurs F-3 om barnkonventionen och vad den innebär i praktiken med fokus på skolan – öka barns kunskap om mänskliga rättigheter. Läromedlet utvecklas genom en människorättsbaserad metod, tillsammans med skolor och med målgruppens (elevernas) delaktighet i centrum. Temat bestäms tillsammans med de elever som deltar i utvecklingsprocessen (Barnrättsdetektiverna är ett arbetsnamn), men grundtanken är att eleverna ska få utforska olika människorättsområden och få kunskap om sina rättigheter och vilka som ansvarar för att uppfylla dem. Målet är att barn genom läromedlet i tidig ålder ska få lära sig att de är rättighetsbärare, och att deras möjligheter att utkräva och använda sina rättigheter därigenom ska stärkas – både i skolan och i övriga delar av samhället. Läromedlet, inklusive en lärarhandledning, kommer att spridas till Sveriges F-3-skolor. Materialet kommer att vara kostnadsfritt.

Med Barnrättsdetektiverna vill vi bidra till att kunskapen om FN:s barnkonvention – som har gällt i Sverige i snart 30 år och som blir svensk lag från 2020 – ökar bland både barn och vuxna. Att kunskapen om barnkonventionen behöver stärkas betonas i Barnrättighetsutredningen (SOU 2016:19).

Under seminariet kommer vi att berätta mer om projektet med fokus på processen. Hur har vi arbetat praktiskt med den människorättsbaserade metoden med elevers delaktighet i centrum? Vi kommer att ha ett panelsamtal med medverkande pedagoger i projektet för att lyfta fram elevernas och pedagogernas erfarenheter och upplevelser av projektet ditintills. Den röda tråden i samtalet kommer att beröra artikel 6 – hur tillämpar vi artikel 6 i processen och hur berör artikel 6 innehållet i läromedlet?

Anknytning till artikel 6: För att respektera, skydda och främja barns rätt till liv och utveckling är det essentiellt att barn själva – och alla som arbetar med och för barn – har kunskap om barnkonventionen och vad den innebär i praktiken. Alla rättigheter i konventionen bildar en helhet och är viktiga för barnets liv och utveckling (artikel 6). Skolan har en central roll i att förmedla kunskap om barnkonventionen och Barnrättsdetektiverna kan användas i detta viktiga arbete.

4b Tidig upptäckt och förebyggande arbete

2020-04-22

11:15 - 12:15

4b Tidig upptäckt och förebyggande arbete

When: 2020-04-22, 11:15 - 11:45, Where: 4b

Psykisk hälsa, Lärande, Utveckling och Samverkan kring små barn (PLUSS) - nytt arbetssätt för tidig upptäckt och stöd till små barn och deras familjer

0-6

Laura Korhonen¹ Berit Gustafsson²

¹ Barnafrid - nationellt centrum för kunskap om våld mot barn

² Region Jönköping

Sammanfattning: I dagens samhälle finns problem med att tillgodose de minsta barnens och deras familjers behov av tidiga interventioner mot psykisk ohälsa. I vår föreläsning beskriver vi PLUS-modellen för tidig upptäckt och stöd. Modellen utvecklas i samarbete mellan Region Jönköping, Linköpings universitet och ett antal kommuner, och involverar hälso- och sjukvården samt socialtjänsten. Även små barn med utvecklingsrelaterade problem har rätt till tidig upptäckt och stöd för en fortsatt god utveckling.

Beskrivning: Tidiga problem med känsloreglering och beteenden såsom trotsighet, hyperaktivitet och problem i sociala sammanhang, är vanliga och tenderar att belasta barnet, familjen och omgivningen i stor utsträckning. Tidiga beteendeproblem som inte behandlas på ett adekvat sätt ökar också risken för utsatthet för våld och senare psykisk ohälsa.

Trots att vi vet att tidig upptäckt och tidiga insatser är viktiga, saknas fungerande arbetsmodeller för detta i Sverige. PLUS-projektet syftar till att studera beteendeproblem och deras utveckling hos förskolebarn. Det ska också öka tillgängligheten till, och etablera metoder för, insatser och behandling för förskolebarn med utvecklingsrelaterade svårigheter utan krav på diagnos. Det långsiktiga målet är att minska psykisk ohälsa hos barn, unga och deras familjer, samt att ge stöd till förmågan att skapa en fungerande vardag.

I föreläsningen går vi igenom:

- förekomsten av olika utvecklingsrelaterade problem hos små barn (0–6 år)
- orsaker till problemen
- konsekvenser för barnet, föräldrar, syskon och omgivning
- evidensbaserade screening- och behandlingsmetoder
- PLUS arbetssätt
- betydelsen av tidig upptäckt och stöd utifrån ett barnrättsperspektiv.

Anknytning till artikel 6: Föreläsningen lyfter upp problemen inom i hälso- och sjukvården samt socialtjänsten när det gäller tidig upptäckt och stöd av utvecklingsrelaterade svårigheter. Långa väntetider skapar ojämlikhet och utsätter barnen och deras närstående för stress, frustration och påfrestningar. Med tanke på att tidiga beteendeproblem har samband med senare psykisk ohälsa inkl självska debeteende, nedsatt funktionsnivå och livskvalitet, måste nya arbetssätt utvecklas för att kunna tillgodose alla barns rätt till liv, överlevnad och utveckling.

When: 2020-04-22, 11:45 - 12:15, Where: 4b

Utökade hembesök i samverkan mellan Göteborgs stad och Västra Götalandsregionen – en utveckling och förstärkning av familjecentrerat arbetssätt

0-6

Ann Jansson¹ Åsa Wallentin², Ebba-Lisa Eckerdal^{3,4}

¹ Central barnhälsovård, Västra Götalandsregionen

² Utvecklingscentrum för barns psykiska hälsa, Västra Götalandsregionen

³ Göteborgs stad

⁴ Västra Götalandsregionen

Sammanfattning: Göteborgs stad och Västra götalandregionen förstärkte 2018 sitt samarbete inom det familjecentrerade arbetssättet genom utökade hembesök. Satsningen syftar till att hitta ytterligare effektiva sätt att främja uppväxtmiljön för barn i prioriterade områden där utanförskap och otrygghet är riskfaktorer. Satsningen är kopplad till Nurturing Care och globala målen för hållbar utveckling, med syfte att främja barns utveckling de första 1 000 dagarna i livet. En satsning kopplad till utvärdering och forskning.

Beskrivning: Under 2018 inledde Göteborgs stad och Västra Götalandsregionen ett samarbete för att hitta ytterligare effektiva sätt att gemensamt främja uppväxtmiljön för barn i prioriterade områden där annars utanförskap och otrygghet är riskfaktorer. Då erfarenheter och goda resultat fanns av utökade hembesök i Rinkeby initierades utökade hembesök av politikerna i Hälso-och sjukvårdsnämnden Västra Götalandsregionen samt Göteborgs stad som ett arbetssätt man ville prova även i Göteborg och då i större skala än man hittills prövat i Sverige.

De utökade hembesöken är ett nytt sätt att arbeta i svensk barnhälsovård och innebär att personal från barnhälsovården och förebyggande socialtjänst tillsammans gör hembesök hos familjer som har fått sitt första barn i Sverige. Modellen omfattar sex tematiska hembesök till familjen under barnets första 15 månader och syftet är att främja goda uppväxtvillkor genom att ge varje barn möjlighet till en bra start i livet. Med barnets bästa i fokus och med öppenhet för familjens kultur och kompetens syftar hembesöken till att stärka föräldrars tillit till den egna förmågan, öka familjens delaktighet i samhället, samt att tidigt upptäcka familjer med behov av extra stöd och vid behov erbjuda det. Utökade hembesök i Göteborg är en utveckling och en förstärkning av det familjecentrerade arbetssättet, som varit en plattform för samverkan mellan Göteborgs stad och Västra Götalandsregionen under flera år. Det familjecentrerade arbetssättet innebär att insatser för barn tar sin utgångspunkt i hela familjen och deras levnadsvillkor. De utökade hembesöken är ett sätt att utveckla detta arbete, genom tidiga och förebyggande insatser som riktar sig till de allra yngsta barnen.

Utvecklingscentrum för barns psykiska hälsa, tillsammans med Central Barnhälsovård och Göteborgs stad, har arbetat med att förbereda införandet av utökade hembesök, utbilda och handleda personal. Under föreläsningen kommer modellens olika delar beskrivas, innehåll i besöken, föräldrarnas delaktighet, samverkan med andra involverade aktörer och erfarenheter kring implementering, vilket är en viktig komponent för att få en modell att hålla över tid. Implementeringen sker i prioriterade områden i tre utvalda stadsdelar (Västra Göteborg, Västra Hisingen samt Angered). Dessa områden har valts med perspektivet om en jämlik och sammanhållen

stad, då dessa områden på befolkningsnivå har sämre livsvillkor och hälsa. En utgångspunkt är proportionell universalism, vilket innebär att vi i dessa områden vänder oss till alla men anpassar och doserar insatsen/stödet utifrån behov.

Satsningen utvärderas av FoU i Väst/Göteborgsregionen, där olika faktorer studeras och under föreläsningen kommer bland annat ett verktyg från utvärderingen som visat sig användbart presenteras.

Anknytning till artikel 6: Utökade hembesök är en Nurturing Care-insats med fokus på god hälsa, nutrition/amning, barnsäkerhet, kommunikation och samspel och tidigt lärande. Syftet är att främja goda uppväxtvillkor genom att stärka föräldrars tillit till den egna förmågan, öka familjens delaktighet i samhället, samt att tidigt upptäcka familjer med behov av extra stöd. Det görs genom att olika professioner samverkar och övriga aktörer inom det familjecentrerade arbetssättet knyts till barn och föräldrar.

4c Barn på HVB och SiS

2020-04-22

11:15 - 12:15

4c Barn på HVB och SiS

When: 2020-04-22, 11:15 - 11:45, Where: 4c

Omsorg och gränssättning av barn på HVB

13-18

Jenny Jakobsson¹ Hanna Jarvad¹ Socialstyrelsen

Sammanfattning: Socialstyrelsen har publicerat ett nytt kunskapsstöd om *Omsorg, gränssättning och våldsförebyggande arbete* på HVB för barn och unga. Vår presentation utgår från kunskapsstödet innehåll och belyser HVB-placerade ungdomars rätt till omsorg, trygghet, tillsyn och uppsikt samt rätt till delaktighet och självbestämmande. På seminariet beskrivs bland annat personalens ansvar och befogenheter samt hur HVB kan arbeta med omsorg och gränssättning utifrån bästa tillgängliga kunskap.

Beskrivning: Socialstyrelsens nya kunskapsstöd (2019) vägleder HVB i frågor som rör personalens omsorgs- och tillsynsansvar. Utifrån socialnämndens övergripande ansvar för placerade barn och unga är kunskapsstödet innehåll också relevant för kommunernas socialtjänst.

Enligt barnkonventionen har alla barn rätt till liv och utveckling, vilket bland annat innebär rätt till omvårdnad, trygghet och rätt att få ta ansvar och påverka sin situation. När en ungdom placeras på HVB är det personalens ansvar att tillgodose ungdomens behov av trygghet, daglig omsorg, tillsyn och uppsikt samt att främja självbestämmande och autonomi. Barn och unga på HVB har ofta omfattande och komplexa behov och de befinner sig många gånger i en situation där deras hälsa och utveckling har kommit till skada. HVB har ett viktigt uppdrag att ge stöd och skydd för att motverka en fortsatt skadlig utveckling och att skapa trygghet som möjliggör positiva förändringar i ungdomarnas liv.

Under presentationen, som utgår från Socialstyrelsens kunskapsstöd *Omsorg, gränssättning och våldsförebyggande arbete* beskriver vi hur HVB kan arbeta med kunskapsbaserade omsorgsstrategier som främjar barns och ungas hälsa och utveckling och som utgår från behoven av:

- Omsorg och stöd
- Positiv uppmärksamhet och bekräftelse
- Tydliga förväntningar och konsekventa gränser
- Uppsikt och tillsyn
- Struktur och förutsägbarhet
- Att få ta ansvar och utveckla självständighet

Därtill beskrivs de juridiska förutsättningarna för HVB att vidta skydds- och begränsningsåtgärder såsom drogtester, rumsvisitationer och besöksrestriktioner samt för konsekvenser i form av exempelvis utgångsförbud, avdrag på veckopeng och inställda aktiviteter.

På seminariet belyser vi också problemet med placeringssammanbrott inom HVB-vården. Forskning visar att sammanbrott och omplaceringar medför otrygghet och instabilitet för de ungdomar som drabbas och att risken för en ogynnsam utveckling ökar. Både HVB och socialtjänst behöver agera för att förebygga placeringssammanbrott och vi ger exempel på hur detta kan göras.

Anknytning till artikel 6: Vår presentation anknyter till Barnkonventionens artikel 6 bl.a. genom att vi belyser:

- arbetssätt med syfte att tillgodose grundläggande behov och främja en positiv utveckling för barn vars hälsa och utveckling på olika sätt har kommit till skada
- placerade barns rätt till omsorg, tillsyn/upsikt, omvårdnad, skydd och stöd
- placerade barns rätt att få ta ansvar, påverka sin situation och utveckla autonomi

When: 2020-04-22, 11:45 - 12:15, Where: 4c

Föreläsning om traumamedveten omsorg på Statens institutionsstyrelses särskilda ungdomshem - ett samarbete mellan SiS och Rädda Barnen

Åldersövergripande arbete

Malin Bergman¹ Lotta Højman¹, Lovisa Bonerfält²

¹ Statens Institutionsstyrelse

² Rädda Barnen

Sammanfattning: I ett samarbete med Rädda Barnen har Statens institutionsstyrelse infört TMO (traumamedveten omsorg) på de särskilda ungdomshemmen. En uppföljning av TMO-projektet visar att satsningen har lett till ökad kunskap och nya förutsättningar att bättre förstå och bemöta utsatta barn och unga. Traumamedveten omsorg syftar till att ge utsatta barn/ungdomar en upplevd trygghet, positiva relationer och möjlighet att träna på att hantera yttre påfrestningar samt inre känslor och impulser.

Beskrivning: Sedan hösten 2017 arbetar Statens institutionsstyrelse (SiS) tillsammans med Rädda barnen med att införa traumamedveten omsorg (TMO) på de särskilda ungdomshemmen.

TMO ger kunskap och beskriver hur professionella tar hand om ungdomar som har komplext trauma. Utbildningen innehåller information om hur hjärnan påverkas av att leva under konstant stress. Med hjälp av en grundläggande traumaförståelse kan vuxna förstå och svara på ungas behov på ett sätt som skapar upplevd trygghet, positiva relationer och goda copingstrategier. Detta främjar ungas läkning och återhämtning efter svåra händelser.^[1]

TMO har skapats av psykolog dr. Howard Bath från Australien och hans kollega Diane Boswell. I Sverige är det Rädda Barnen som nationellt ansvarar för och driver TMO.

SiS ungdomar har oftast ett antisocialt och kriminellt beteende. Självskattningsformuläret ADAD (Adolescent Drug Abuse Diagnosis), visar att de allra flesta också uppger att de varit med om svåra upplevelser i barndomen som övergrepp och våld, psykisk ohälsa, kriminalitet och missbruk hos föräldrar. I Felittis ACE (Adverse Childhood Experiences)-studie^[2] tydligörs sambandet mellan traumatiserande händelser i barndomen och fysisk/psykisk ohälsa senare i livet. ACE-testet mäter antalet svåra upplevelser under uppväxten, se nedanstående faktorer:

Dysfunktionell hemmiljö:

1. Missbruk
2. Förlust av förälder
3. Psykisk sjukdom
4. Våld i hemmet
5. Kriminalitet

Misshandel:

6. Psykisk
7. Fysisk

8. Sexuell

Försummelse:

9. Känsломässig

10. Fysisk

Varje faktor ger 1 poäng. I en normalpopulation är det vanligast att ha 0 eller få ACE-poäng. När vi gör jämförande uppföljningar med hjälp av barn och ungas egna skattningar av sina behov (med hjälp av ADAD) ser vi att det för ungdomarna placerade inom SiS är vanligast att ha 4 eller fler poäng (se bifogad bild).

SiS har följt upp TMO-projektet med hjälp av enkäter. Uppföljningen visar att både psykologer och övrig personal är positiva till TMO. De uppskattar innehållet och formen på utbildningen samt är överens om att kunskapen och synsättet behövs och kan bidra till ett bättre bemötande av barn och unga placerade inom SiS. Målsättningen är att röra sim mot att ställa sig frågan: "vad har du varit med om?" istället för "vad är det för fel på dig?"

Den första TMO-utbildningen hölls i november 2017 av Howard Bath. Sedan dess har Rädda Barnen hållit två TMO-utbildningar. I skrivande stund har 10 av SiS 23 ungdomshem minst två utbildade psykologer som i sin tur utbildar personalen på sina institutioner, enligt "train the trainer"-principen.

[1] Traumamedveten omsorg, Rädda Barnen, 2018. Författare: Anna Hellberg

[2] Felitti & Anda, 1998 och 2010

Anknytning till artikel 6: Traumamedveten omsorg tycks vara gynsammt för barn och unga på SiS särskilda ungdomshem. Väldigt många av dem har erfarenhet av svåra upplevelser och utsatthet i sina liv. Utgångspunkten är barnets rätt till bästa möjliga hälsa och utveckling. I TMO-projektet arbetar SiS i samarbete med Rädda Barnen för att tillgodose den rätten genom ett förhållningssätt som kan främja barn och ungas läkning och återhämtning efter svåra händelser.

4d Maskrosbarn och Nationellt kompetenscentrum anhöriga

2020-04-22

11:15 - 12:15

4d Maskrosbarn och Nationellt kompetenscentrum anhöriga

When: 2020-04-22, 11:15 - 11:45, Where: 4d

Barns röster om barnkonventionen i praktiken

13-18

Maria Thell¹ Sandra Patel Seropian¹ Maskrosbarn

Sammanfattning: Genom barns egna röster, kunskap och tankar lyfter vi deras perspektiv på rätten att få ta ansvar och påverka sin situation i processer på socialtjänsten. Vi får också veta mer om hur barnen själva vill att vuxna professionella ska tillgodose deras rättigheter och leva upp till barnkonventionen. Kom och lev dig in i utsatta barns situation och få med dig ny kunskap om barns rättigheter, direkt från barnen.

Beskrivning: *Det är känslan av att jag får ha nånting att säga om saker som handlar om mig. Och den känslan tar man med sig efteråt och det gör en starkare.*

- ungdom

Att barnkonventionen blir lag innebär en enorm utmaning i det praktiska arbetet med barn och unga. Vad kommer krävas för att barnkonventionen ska få ett faktiskt genomslag och göra skillnad för barn på riktigt? Teoretisk kunskap om barnkonventionen och vad lagen innebär är en förutsättning, men utan att involvera och lyssna till de som faktiskt berörs - barnen - riskerar vi att hamna fel när vi omsätter kunskapen i praktiken.

För att kunna utvecklas och må bra behöver barn och unga få känna den egenmakt det kan innebära att vara med och påverka i frågor som rör dem, något som kan upplevas stärkande både här och nu liksom i det längre perspektivet. Artikel 6 fastställer rätten för barn och unga att få ta ansvar och påverka sin situation utifrån ålder och mognad. Kopplat till socialtjänstens processer kan detta dels handla om att bli lyssnad på och tagen på allvar i stunden, men också om att få ett faktiskt inflytande och om att den egna rösten vägs in i bedömningar och beslut.

Hon kunde inte se mina behov utan hon såg bara allt inom en viss ram och att alla ska behandlas likadant inom den här ramen. Hon sa vad hon tyckte var bäst för mig och så fixade hon det och så kunde jag bara följa med i princip, jag hade liksom ingenting att säga till om själv...

-ungdom

Maskrosbarn har under våra 15 år som organisation samlat in tusentals barns erfarenheter och åsikter om vad som är viktigt när det gäller de egna rättigheterna. Genom barns egna röster, kunskap och tankar lyfter vi under detta seminarium **barnets perspektiv på rätten att få ta ansvar och påverka sin situation** i processer på socialtjänsten. Vi får också veta mer om **hur barnen själva vill att vuxna professionella ska tillgodose deras rättigheter och leva upp till barnkonventionen.**

Kom och lev dig in i utsatta barns situation och deras kontakt med socialtjänsten. Du får inspiration och ny kunskap om barnets rättigheter - direkt från barn - att ta med dig tillbaka till ditt arbete.

Anknytning till artikel 6: Rätten till utveckling enligt artikel 6 innebär i ett vidare perspektiv att barn och unga har rätt att få ta ansvar och påverka sin situation utifrån ålder och mognad. Seminariet behandlar barns egna röster, åsikter och tankar om denna rättighet.

Vi lyfter också barns egna röster om hur känslan av egenmakt i socialtjänstens processer kan påverka ens hälsa och utveckling (enl artikel 6) både på kort och lång sikt.

When: 2020-04-22, 11:45 - 12:15, Where: 4d

Möjliggör för unga omsorgsgivare att nå sin fulla potential – resultat och erfarenheter från EU Horizon 2020 projektet Me-We

13-18

Lennart Magnusson¹ Rosita Brodin¹, Elizabeth Hanson¹

¹ Nationellt kompetenscentrum anhöriga, Linnéuniversitetet

Sammanfattning: Barndomen betraktas vanligtvis som ett skyddat och ansvarsfritt livsstadium, där vuxna har ansvar och ger omsorg, medan barnen är mottagare av omsorg. För många barn och ungdomar är detta långt ifrån sant eftersom de ger omsorg – ibland mycket omfattande – till någon familjemedlem/vän som behöver stöd, på grund av sjukdom, funktionsnedsättning och/eller missbruk. De måste ta ansvar som liknar ett vuxenansvar, med konsekvenser för deras hälsa, skolgång, fritid och framtida möjligheter.

Beskrivning: Under seminariet kommer resultaten och erfarenheterna från EU-Horizon 2020 projektet Psykosocialt stöd för att främja psykisk hälsa och välbefinnande bland unga omsorgsgivare i Europa Me-We att presenteras och diskuteras. I Me-We-projektet (2018-2021) som koordineras av Nationellt kompetenscentrum anhöriga (Nka), Linnéuniversitetet samlas universitet, forskningsinstitut och organisationer från det civilsamhället i sex europeiska länder samt Eurocarers, det europeiska nätverket som representerar informella omsorgsgivare i Europa. De länder som är involverade är Italien, Nederländerna, Schweiz, Slovenien, Storbritannien och Sverige.

Projektet syftar till att förbättra unga omsorgsgivares psykiska hälsa och välbefinnande genom att stärka deras resiliens och att bidra till att öka deras kunskaper om sina rättigheter och vad de kan finna information och stöd. Det första projektåret 2018 handlade om att kartlägga:

1. unga omsorgsgivares profiler, behov och preferenser i de sex medverkande europeiska länderna;
2. vilka lagstiftnings-, policy- och stödinsatser som finns för att stödja unga omsorgsgivare i de deltagande länderna; samt
3. framgångsrika strategier och insatser för att stödja unga omsorgsgivare i ett internationellt perspektiv

Resultaten från kartläggningen i Sverige visar att närmare var tionde ungdom i åldern 15-17 år ger omfattande omsorgsinsatser till föräldrar, vänner eller andra närstående. Det får konsekvenser för deras hälsa, skolgång, fritid och sociala delaktighet.

Projektet genomförs i samverkan med unga omsorgsgivare i samtliga sex medverkande länderna. Den förebyggande psykoedukativa och psykosociala stödinsatsen, Me-WE modellen som arbetats fram i projektet kommer under 2019 och 2020 att införas och utvärderas i de medverkande länderna. Det kommer att ske i samverkan med skolor, socialtjänst, hälso- och sjukvård och idéburna organisationer. Me-We modellen är en kombination av fysiska och online möten via en mobil app som utvecklas tillsammans med unga omsorgsgivare i projektet.

Under seminariet kommer resultaten från den enkätundersökning som gjordes 2018 till 3 000 ungdomar, 15-17 år i Sverige att redovisas och kort jämföras med de viktigaste resultaten i de övriga fem medverkande länderna. Den framtagna Me-We modellen kommer att presenteras, Me-We appen

kommer att demonstreras och erfarenheter från införande och utvärdering av modellen kommer att presenteras och diskuteras.

Anknytning till artikel 6: Seminariet passar in på Barnrättsdagarna då det bidrar till att belysa hur barn och ungas rätt till utveckling påverkas av att de ger vård, hjälp och/eller stöd till en närstående. Barnet har rätt till utbildning, fritid, lek och vila, vilket kan motverkas om barn och unga får ta för stort ansvar. Seminariet är ett exempel på förebyggande arbete. Me-We modellen som är en förebyggande insats avser att stödja barn och ungas resiliens och att bidra till att öka deras kunskaper om sina rättigheter och vad de kan finna information och få stöd.

4e Samverkan för barns delaktighet och hälsa

2020-04-22

11:15 - 12:15

4e Samverkan för barns delaktighet och hälsa

When: 2020-04-22, 11:15 - 11:45, Where: 4e

Tillsammans för barnen. Barnorienterat utvecklingsarbete inom socialtjänsten på Norrmalm i Stockholm

Åldersövergripande arbete

Maria Sköld Maria Gustafsson, Sofia Wigert, Norrmalms stadsdelsförvaltning,
Socialtjänstavdelningen

Sammanfattning: På Norrmalm i Stockholm har socialtjänsten lämnat stuprören och arbetar nu med gemensamma krafter för att barn i utsatta livssituationer ska uppmärksammas och få stöd. Barnets bästa ska spela roll även i beslut som rör deras föräldrar. Socialtjänsten ska stötta barn i att förstå sin situation och uttrycka sin mening. Vi vill under Barnrättsdagarna 2020 dela med oss av konkreta tips, framgångsfaktorer och av våra bästa misstag!

Beskrivning: Socialtjänsten har ett övergripande ansvar för att barn och ungdomar växer upp under trygga och goda förhållanden där de kan utvecklas väl. Alltför ofta lyfts exempel på hur socialtjänsten misslyckats i detta svåra uppdrag. Samtidigt görs varje dag ett fantastiskt arbete inom landets socialtjänster för att värna barns rätt till liv, överlevnad och en gynnsam utveckling.

Med utgångspunkt ur ledorden **barns delaktighet, kollegial samverkan** och **gemensamt barnperspektiv** vill vi dela med oss av hur barnen och barns rättigheter under de senaste åren präglat utvecklingsarbetet inom socialtjänsten på Norrmalm i Stockholm. Vi har lämnat stuprören och arbetar med gemensamma krafter för att barn i utsatta livssituationer ska uppmärksammas och få stöd. Barnets bästa ska spela roll även när beslut fattas som rör deras föräldrar. Socialtjänsten ska stötta barn i att förstå sin situation och uttrycka sin mening. Arbetssättet, som från en början var ett projekt finansierats med stöd av medel från Uppdrag psykisk hälsa, kallar vi ”Tillsammans för barnen” och inkluderar samtliga handläggare på vuxenenheten och familjeenheten. Det arbetssätt som tagits fram har fått spridning i övriga Stockholms stad och frågan om samverkan mellan enheter inom socialtjänsten är efterfrågad och högaktuell.

I arbetet för att säkerställa Barnkonventionens artikel 6, barns rätt till liv, överlevnad och utveckling, behöver vi som arbetar inom socialtjänsten försäkra oss om två saker; att människor som känner oro för barn berättar det för oss och att barn och deras föräldrar själva öppnar upp och berättar om hur de har det och tar emot stöd. En viktig förutsättning för att vi ska kunna tillgodose artikel 6 är att möjliggöra artikel 12, barns rätt att uttrycka sin mening och få den respekterad. Ur ett myndighetsperspektiv hänger därmed artikel 6 och 12 tätt ihop.

Familjeenheten på Norrmalm har under senaste åren arbetat aktivt för att stärka barns delaktighet. Med relativt små medel är barnen numera socialtjänstens VIP-gäster. Vi har också under flera års tid samlat kunskap om vad barnen tycker om mötet med oss på socialtjänsten för att få vägledning i vårt arbete. Vuxenenhetens medarbetare har under det senaste året arbetat intensivt med barnkonsekvensanalyser i alla beslut som berör barn. Detta förutsätter att man pratar med föräldrar om just deras barn och föräldraskap – en barnkonsekvensanalys ska inte vara en generell analys.

Vi vill under Barnrättsdagarna 2020 dela med oss av konkreta tips, framgångsfaktorer och av våra bästa misstag!

Anknytning till artikel 6: Målet med ”Tillsammans för barnen” är att främja barns välmående och därmed att leva upp till Barnkonventionens artikel 6; barns rätt till liv, överlevnad och utveckling.

En viktig förutsättning för att vi ska kunna tillgodose artikel 6 är att möjliggöra artikel 12, barns rätt att uttrycka sin mening och få den respekterad.

Vi kommer under vår föreläsning därför att berätta om hur vi arbetar utifrån båda dessa viktiga artiklar.

When: 2020-04-22, 11:45 - 12:15, Where: 4e

SAGA-teamen - tvärprofessionellt samarbete för förskolebarns psykosociala hälsa

0-6

Maja Hagström¹ Lena Sahlström¹, Lena Moseley¹

¹ Socialkontoret Sollentuna

Sammanfattning: Inget barn ska behöva vänta i flera år på att få rätt hjälp. I Sollentuna samarbetar förskolor och familjedaghem med utbildningskontoret, socialkontoret, BVC och BUP för att förskolebarn med psykosocial ohälsa ska upptäckas och att de, och deras familjer, ska få rätt slags stöd i tid.

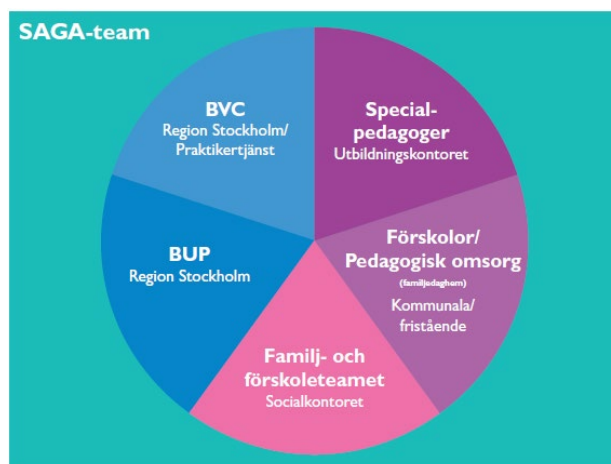
Beskrivning: "Vi förstod redan i förskolan att det skulle gå såhär..." Det är en mening som de flesta som arbetar med barn och unga har hört vid något tillfälle. Det faktum att denna mening fortsätter att upprepas i relation till äldre barn i risk var själva drivkraften bakom att SAGA-teamen startade. För hur kommer det sig att personer från olika verksamheter kan se tecken på att ett barn utvecklas negativt redan i förskoleålder men sedan inte kan göra tillräckligt för att vända situationen?

Ett svar är att det för var och en som möter barnet kan vara svårt att tillgodose barnets rätt till utveckling. För att barnet ska utvecklas och må bra kan det behövas flera olika typer av insatser på olika nivåer. SAGA-teamen är ett tvärprofessionellt samarbete och i SAGA-teamen hjälps olika professioner från olika verksamheter åt för att barn med psykosocial ohälsa ska upptäckas och få rätt stöd i tid.

Under seminariet kommer olika perspektiv på samarbetet i SAGA-teamen att belysas. Under seminariet kommer vi att berätta om:

- bakgrunden till samarbetet och hur det konkreta arbetet i SAGA-teamen ser ut idag
- olika professioner och verksamheters viktiga roll för att tillgodose barns rätt till utveckling
- utmaningar och framgångsfaktorer i arbetet
- vilka skillnader vi kan se att samarbetet har lett till

Anknytning till artikel 6: Presentationen kommer att handla om hur ett tvärprofessionellt samarbete för barns rätt till utveckling kan organiseras. I SAGA-teamen blir frågor kring enskilda barn, och riskgrupper av barn, belysta från olika perspektiv. På så vis blir alla delar av barnens liv uppmärksammade och olika typer av lösningar kan hittas på olika nivåer.

4f Rätten att utvecklas lika - Sambandet mellan grundprinciperna i barnkonventionen

2020-04-22

11:15 - 12:15

4f Rätten att utvecklas lika - Sambandet mellan grundprinciperna i barnkonventionen

When: 2020-04-22, 11:15 - 12:15, Where: 4f

Rätten att utvecklas på lika villkor genom deltagande för att tillgodose barnets bästa. - Sambandet mellan grundprinciperna i barnkonventionen.

Åldersövergripande arbete

Annika Staaf¹ Cecilia Grefve Lang², Nicolina Fransson³

¹ Malmö Universitet

² Karlskrona Kommun

³ OmMej

Sammanfattning: Docent Annika Staaf, Socialchef Cecilia Grefve Lang och Grundare till OmMej Nicolina Fransson redogör för hur vi genom att ge barn och unga rätt att göra sina röster hörda och få sina synpunkter beaktade kan förändra arbetssätt och samverkansformer i syfte att bättre tillgodose barnets bästa. Genom att tidigt kartlägga barns livssituation utifrån barnets eget perspektiv kan grundprinciperna i barnkonventionen synliggöras.

Beskrivning: Föreläsarna lyfter fram och redogör för hur vi genom att ge barn och unga rätt att göra sin röst hörd och få sina synpunkter beaktade kan förändra arbetssätt och samverkansformer. Genom att tidigt kartlägga hur barns livssituation ser ut utifrån barnets eget perspektiv kan grundprinciperna i barnkonventionen, det vill säga artikel 2 (Rätt att inte diskrimineras), artikel 3 (Barnets bästa), artikel 6 (Rätt till liv, överlevnad och utveckling) och artikel 12 (Rätt till inflytande) synliggöras och ge underlag för att utföra det som benämns barnkonsekvensanalyser. Enligt Barnombudsmannen (BO 2018) är barnkonsekvensanalyser ett verktyg för att omsätta barnkonventionen i handling och synliggöra barnets bästa. Med hjälp av barnkonsekvensanalyser kan beslutsfattare arbeta systematiskt och vara försäkrade om att ett barnperspektiv finns med i besluten. En bärande del av BKA är barnets perspektiv och för att kunna ta del av detta perspektiv måste barnets rätt till relevant och åldersanpassad information tillvaratas samt dess delaktighet och rätt att bli hörd beaktas..

Ur föreläsarnas olika perspektiv åskådliggörs vikten av att ge barn rätt till sin egen tolkning och berättelse till skillnad från, och som tidigare studier visat (Hultman & Cederborg, 2014; Rutter & Taylor, 2002), att information om barnen och deras livssituation ofta inhämtas från föräldrar och professionella där barnens egna berättelser ofta inte finns med och i stället argumenteras det utifrån vad vuxna tror är bäst för barnen.

Föreläsarna delger erfarenheter från såväl forskningsperspektiv om barntätt och barnkonsekvensanalyser, praktisk erfarenhet från att implementera och tillämpa metoder där barn och ungas perspektiv tidigt får forma arbetssätt och samverkansformer samt erfarenheter av att implementera OmMej. OmMej är en digital tjänst där barn och unga via en digitala verktyg kan kartlägga och berätta om sin situation, nätverk, styrkor och problemområden i vardagen. Appens påståenden berör barn och ungas vardag, familj, nätverk, skola, fritid och har en salutogen utgångspunkt. I det fall barnet anger problem eller upplevda svårigheter fördjupas frågeställningarna och barnet får möjlighet att ange vad som oroar och vad barnet vill ha hjälp med. Syftet är att barn självständigt ska ges möjlighet att rikta myndigheter och tjänstepersoner fokus och samtal till det som barnet upplever som problem och som hen vill ha stöd och hjälp med. Kopplat till appen finns också ett verksamhetssystem där användare kan följa att stöd- och hjälpinsatser riktas till det som barnet vill ha hjälp med och att de ger önskad effekt.

Anknytning till artikel 6: Det är genom att stärka barnens möjlighet till liv, överlevnad och utveckling som barn och unga har möjlighet att faktiskt påverka sin livssituation. Vi vill tydliggöra sambandet mellan de fyra grundprinciperna i barnkonventionen och därigenom understryka att barnets röst och perspektiv behöver stärkas väsentligt vid angelägenheter som berör barn och unga varpå vi då måste finna metoder att bättre ta del av dessa röster.

4g Stöd och behandling för barn som utsatts för våld och övergrepp

2020-04-21

11:15 - 12:15

4g Stöd och behandling för barn som utsatts för våld och övergrepp

When: 2020-04-22, 11:15-11:45, Where: 4g

Det Fjärde rummet – En modell för stöd och behandling för barn som utsatts för våld och sexuella övergrepp

Åldersövergripande arbete

Bengt Söderström¹

¹ Stiftelsen Allmänna Barnhuset

Sammanfattning: När våld mot barn avslöjas krävs att många aktörer samverkar. Ofta ligger fokus för samverkan på brottsutredning och skyddsbedömning. Men tiden efteråt förtjänar samma omsorg. Idag får inte alla det stöd och den behandling de behöver för att säkerställa en god utveckling och rehabilitering. Modellen Det fjärde rummet kan vara en lösning.

Beskrivning: Våld mot barn är ett folkhälsoproblem med stora konsekvenser för enskilda barn och deras anhöriga och för samhället i stort. Barn som utsatts för våld löper ökad risk för en lång rad av beteendemässiga, fysiska och psykiska hälsoproblem, både omedelbart efter händelsen och under uppväxten och vuxenlivet.

FN:s barnrättskommitté har konstaterat att barn som utsatts för våld eller sexuella övergrepp i Sverige ofta har svårt att få den rehabilitering och den psykiska hälsovård de har rätt till. Att tillgången till stöd och rehabilitering varierar kraftigt för barn som utsatts för våld och deras familjer framkom också i en kvalitetsgranskning av Barnhusen i Sverige 2013.

2016 beviljade regeringen medel till Stiftelsen Allmänna Barnhuset för att genom ett utvecklingsprojekt ta fram en modell som ökar tillgången till stöd och behandling för barn som utsatts för sexuella övergrepp, sexuellt våld eller annat fysiskt våld.

Den modell som presenteras är resultatet av ett utvecklingsarbete tillsammans med regioner och kommuner i fem områden i Sverige. Den utgår från Barnahuset, den myndighetssamverkan kring brottsutsatta barn som de flesta kommuner redan ingår i.

I modellen får Barnahuset ansvar att arbeta för att alla barn som utsatts för våld eller övergrepp får tillgång till det stöd och den behandling de har rätt till. Resurser för information, stöd och behandling för alla kategorier av våldsutsatta barn, deras anhöriga och andra viktiga vuxna koncentreras och samordnas. Andra verksamheter kan bistås med konsultation och rådgivning. Barnahuset kan fungera som kunskapscentrum i regionen genom information och kunskapsspridning om våld mot barn.

Vi presenterar också en vägledning för de regioner och kommuner som vill implementera modellen.

Anknytning till artikel 6: Tillgången till stöd och behandling är en förutsättning för att säkerställa det våldsutsatta barnets rätt till utveckling enligt artikel 6 punkt 2, FN:s konvention om barnets rättigheter.

When: 2020-04-21, 11:45-12:15, Where: 4g

Våld mot barn – Ge stöd och behandling direkt och parallellt med utredning!

Åldersövergripande arbete

Bengt Söderström¹

¹ Stiftelsen Allmänna Barnhuset

Sammanfattning: De flesta barn som utreds för misstänkt barnmisshandel fortsätter att bo tillsammans med den som utövat våldet. Avslöjande, anmälan och väntan på samhällets beslut om påföljd och åtgärd kan vara överväldigande. Stöd till barn och föräldrar är en förutsättning för att säkerställa det utsatta barnets rätt till utveckling, information och delaktighet.

Beskrivning: Vid misstanke om fysisk barnmisshandel inom familjen gör socialtjänsten en skyddsbedömning. Det finns barn som behöver placeras utanför hemmet. Andra barn skyddas genom att de vistas hos en förälder som inte misstänks för barnmisshandel.

Men den stora majoriteten av barn som misstänks vara utsatta för fysisk barnmisshandel fortsätter att bo kvar tillsammans med den eller de vuxna som misstänks för att ha utövat våldet. Det kan handla om att misstankarna är vaga eller att våldet är mindre allvarligt.

Stöd och behandling behöver sättas in direkt och parallellt med utredning. Det som sker vid avslöjande och anmälan om våld mot barn är ofta omtumlande. Samhällets insatser för att utreda kan innebära ett stort ingrepp i familjen. Att bli förhörd och intervjuad respektive anmäld och utredd är en ovan situation för både barn och föräldrar.

I utvecklingsprojektet Stöd och behandling för barn som utsatts för våld och övergrepp, framstod vikten av krisstöd för barn och föräldrar, direkt och parallellt med utredning som ett av de viktigaste resultaten. Socialsekreterare beskrev paradigmskifte efter att deras kommun infört modellen Efter Barnförhöret. I modellen ges barn och föräldrar stöd samma dag som ett barn förhörts om misstänkt barnmisshandel av behandlingspersonal. Föräldrarna får stöd att ta emot socialtjänstens och polisens information. Barn och föräldrar får hjälp att prata om det barnet varit med om under dagen och stöd att hantera situationen, och erbjuds sedan uppföljning och fortsatta krissamtal.

Stöd att hantera avslöjande, anmälan och myndigheters ingrepp, parallellt med utredning är angeläget ur ett barnrättsligt perspektiv. Men det är också angeläget för att det är effektivt. Krisstödet ger goda förutsättningar att erbjuda de barn och föräldrar som är i behov av det fortsatt stöd eller behandling. I flera kommuner har det medfört kortare utredningstider och mer behandling. Några kommuner har vidareutvecklat arbetssättet och erbjuder nu en motsvarande form av krisstöd vid alla orosanmälningar om barn.

Anknytning till artikel 6: Barnets rätt till utveckling enligt artikel 6 i FN:s konvention om barnets rättigheter gäller även de barn som utreds för misstänkt barnmisshandel och som bedöms kunna fortsätta bo med de föräldrar som misstänks ha utsatt barnet för våld. Det gäller även barnets rätt att bli hörd (artikel 12) vilket förutsätter information och delaktighet och barnets rätt till rehabilitering (artikel 39).

4h Barn i ekonomisk utsatthet och långvarig bostadslöshet

2020-04-22

11:15 - 12:15

4h Barn i ekonomisk utsatthet och långvarig bostadslöshet

When: 2020-04-22, 11:15 - 11:45, Where: 4h

Barn och ungas perspektiv på försörjningsstöd

Åldersövergripande arbete

Anette Bolin, professor socialt arbete Högskolan Väst

Emma Ottosson, socialsekreterare försörjningsstöd

Sammanfattning: Forskningsprojekt med syfte att undersöka barn och ungas perspektiv på försörjningsstöd, samt hur verksamheten kan utvecklas för att uppnå kraven utifrån att Barnkonventionen blir lag. Vi vill kunna stödja barns utveckling utifrån både ett ekonomiskt och ett socialt perspektiv.

Beskrivning: Med anledning av att Barnkonventionen blir lag genomförs just nu ett forskningsprojekt på uppdrag av Västerviks kommun, det är ett samverkansprojekt mellan Enheten för arbete och kompetens i Västervik och Högskolan Väst i Trollhättan. Det kommer att bli en stor utmaning för försörjningsstödsverksamheterna runt om i Sverige när Barnkonventionen blir lag, en av anledningarna till detta är att handläggarna som tar beslut om ekonomiskt bistånd mycket sällan träffar de barn i familjer som uppbär försörjningsstöd. Det är problematiskt att ha ett barnperspektiv och att beakta barn bästa i varje beslut. Därför påbörjades detta forskningsprojekt, för att ta reda på hur försörjningsstödsverksamheten i Västervik kan stödja barns utveckling utifrån ett ekonomiskt perspektiv.

24 intervjuer rörande 47 barn (flera syskongruppsintervjuer ingår) som tillhör familjer som uppbär försörjningsstöd i Västervik har genomförts. Något som framkom under intervjuerna var att barnen inte kände sig delaktiga, de frågade varför ingen pratade med dem. Många av barnen upplevde inte att det var brist på pengar som var problemet. Det var att ingen handläggare frågade hur de påverkades av att ha försörjningsstöd, att ingen förstod hur pinsamt det är att säga att man ”går på soc”, att man blir kallad för ”socfall” och att behöva ljuga när man inte kan följa med kompisarna och fika.

Många av barnen hade sitt ursprung i Syrien. Deras uppfattning av försörjningsstöd var annorlunda, vi ser en stor kulturell skillnad i svaren från de utlandsfödda barnen. Försörjningsstödet kan göra skillnad, det ger barnen möjlighet att gå i skolan, istället för att behöva arbeta som de gjorde i hemlandet, det berättade några av barnen.

Några av de förändringar som vi arbetar just nu med är barnsamtal/familjesamtal för att ge barnen möjlighet att vara delaktiga, erbjuda hembesök till alla barnfamiljer, lättillgänglig information som ska vara anpassad till flera olika åldrar samt utbildning till föräldrar utifrån ekonomi och budget.

Det här arbetar vi med just nu, för det var barnens önskemål, att bli tillfrågade och delaktiga. Vi vill gärna komma och berätta om vårt forskningsprojekt och vår verksamhetsutveckling.

Anknytning till artikel 6: Vår presentation är kopplad till artikel 6 genom att vi arbetar med att stödja barns utveckling utifrån ett ekonomiskt perspektiv. Men också att vi har en önskan att utveckla vår verksamhet till att kunna stödja deras utveckling utifrån fler perspektiv, då främst att ge dem möjlighet att kunna påverka sin egen situation och deras sociala utveckling.

When: 2020-04-22, 11:45 - 12:15, Where: 4h

Barnfamiljer i långvarig bostadslöshet

Åldersövergripande arbete

Eva Nyberg¹ Marcela Puga¹, Erika Ryttare¹

¹ FoU-Södertörn; Huddinge kommun

Sammanfattning: Arbetet med barns bostadslöshet, att växa upp i en familj som saknar egen bostad, motiveras av att våra presentationer av barns och föräldrars röster visserligen väckt intresse men knappast någon agens från aktörer med inflytande i bostadsfrågan. Inom ramen för samarbetet mellan Familjecentral och kommunal FoU-enhet vill vi nu komplettera våra tidigare fynd om bostadslöshetens svåra levnadsvillkor för en barnfamilj genom att stödja oss mot barnkonventionens formuleringar om bostadens betydelse för liv och utveckling. Bostaden behöver åter erövra sin position som social rättighet.

Beskrivning: *”Det syns ganska fort att man saknar det nödvändigaste...”*

Så uttrycker sig en 12-årig pojke om att leva i en familj som saknar egen bostad i vår studie av denna växande problematik i Sverige. En livssituation med konsekvenser för vardagen som markerar ett allvarligt och stigmatiserande utanförskap.

I FoU-Södertörns rapport *Bostadslöshet som uppväxtvillkor* (2017) presenterade vi hur barn och föräldrar själva beskriver de levnadsvillkor som bostadslöshet medför. Den innehöll också en analys av uppväxtvillkoren inom den sekundära bostadsmarknaden som den bostadslösa familjen är hänvisad till, bostadshotell, korta andrahandskontrakt etc. Socialstyrelsens 5 kartläggningar av hemlösheten i Sverige 1993-2017 visar en kontinuerlig ökning av antalet drabbade barnfamiljer. I den senaste ingår 35000 vuxna hemlösa, med 24000 närstående barn.

Med Barnkonventionen som lag hoppas vi på en större uppmärksamhet på barns boendeförhållanden, som har relevans för artikel 6 med formuleringen av rätten till liv och utveckling. Artiklarna 16 och 27 beskriver också ett hem som en förutsättning för trygghet och god utveckling. I ett nytt projekt fokuserar vi på bostadslösheten som uppväxtvillkor i ett längre perspektiv eftersom problemet blir alltmer långvarigt för allt fler barn. Vi belyser också hur det sociala arbetet ska utformas som ett verksamt stöd till den långvarigt bostadssökande barnfamiljen, och till berörda professionella för att inte överge dessa familjer när kontakten väcker maktlöshet. Vi vill utveckla ett kompensatoriskt stöd med barnfokus. Vår målgrupp studeras med Familjecentralen som arena, av flera skäl. Socialtjänstens förebyggande kurator dokumenterar inte sina kontakter, vilket gör institutionen tillgänglig för familjer som oroar sig för en sådan. “Mörkertalet” bland bostadslösa, identifierat som ett problem i Socialstyrelsens senaste kartläggning, kan därför nås på familjecentralen. Familjecentralen erbjuder kostnadsfria verksamheter som kompenserar utmattade och deprimerade föräldrars brist på resurser. Här står öppna förskolan i centrum, med andra interna och externa professioner som komplement. Familjecentralen Vårby deltar i det nationella hembesöksprogrammet, vilket möjliggör tidig upptäckt av familjer med särskilda behov, tex bostadsproblem. Familjecentralen har också inlett en ny rutin i samarbetet med mödrahälsovården. En fördjupad samverkan med lokalsamhällets förskoleverksamhet ger ytterligare möjlighet till tidig upptäckt av familjer med komplicerade boendeförhållanden. Vår målgrupp blir åldersövergripande då äldre syskon får ta en egen plats i studien och då praktiken omfattar en helhetssyn på familjen.

Familjecentralens arbetsmodell med varierade rutiner och kontaktytor gynnar en metodutveckling inom arbetet med barn i svåra livssituationer.

Anknytning till artikel 6: Att långvarigt sakna en egen bostad påverkar alla familjemedlemmar i en barnfamilj. Familjen drabbas av en kollektiv depression. Föräldrar förlorar sin känsla av kompetens att tillhandahålla rimliga livsvillkor för sina barn. De yngsta barnen utvecklar passivitet och initiativlöshet när föräldrarna inte förmår möta deras krav på uppmärksamhet, medan tonåringens initiala ilska med tiden övergår i hopplöshet och bristande framtidstro. Studier visar att artikel 6 i barnkonventionen behövs som lagtext i praktikens arbete med barns bostadsfråga.

4i Workshop - Att växa upp i extremistmiljö

2020-04-22

11:15 - 12:15

4i Workshop - Att växa upp i extremistmiljö

When: 2020-04-22, 11:15 - 12:15, Where: Teatercaféet

Att växa upp i en extremistmiljö. Utmaningar på lokal och regional nivå.

Åldersövergripande arbete

Maria von Bredow¹ Moa Fahlander¹, Xoncha Nouri¹, Emma Holmgren¹

¹ Center mot Våldsbejakande Extremism

Sammanfattning: En kort presentation av CVE och VBE samt att tillsammans med deltagarna problematisera och diskutera kring frågorna:

- Vad kan det innebära för ett barns utveckling att växa upp i en extremistmiljö?
- Hur hanterar vi frågan om BoU i extremistmiljöer på lokal och regional nivå?
- Vilken kunskap om VBE och vilka verktyg behöver de lokala/regionala aktörerna för att på bästa sätt kunna möta barnen/ungdomarna?
- Hur kan CVE bidra?

Beskrivning: Workshopen skulle inledas med en kort introduktion av Center mot Våldsbejakande Extremism (CVE) och våldsbejakande extremism (VBE) som fenomen. Vidare en beskrivning av vilka grupper av barn och unga som skulle kunna omfattas och en tydlig koppling till artikel 6 i barnkonventionen. Även en beskrivning av några exempel på situationer som barn/unga befinner sig i och de dilemman som kan uppstå i kontakt med lokala och regionala aktörer. Barn och unga som växer upp i fd IS-kontrollerade områden, får de sina basala behov tillgodosedda? Går de i skolan? Vad händer när de kommer hem till Sverige? Barn och unga som växer upp i högerextrema/vänsterautonoma miljöer, kan barnet påverka sin situation och med tiden få bryta sig loss? Blir barnet bjuden på kalas? Ska en orosanmälan göras? Etc.

Barnet/ungdomen möter lokala och regionala aktörer (skola, förskola, socialtjänst, idéburen sektor, trossamfund, sjukvården etc.) som inte alla gånger har tillräckligt med kunskap om VBE och vad som förväntas av dem i mötet med barnet/ungdomen. CVE inrättades i januari 2018 och några av dess uppdrag är att utveckla det förebyggande arbetet mot VBE på alla nivåer, ge stöd till kommuner, myndigheter och andra aktörer samt samla och sprida kunskap. För att utföra dessa uppdrag på bästa sätt och med barnet i fokus behöver CVE upprätta en dialog med lokala och regionala aktörer, dels för att lära av varandra men också för att det ska bli tydligt vilket stöd från CVE de olika aktörerna efterfrågar.

CVE vill, tillsammans med deltagarna, diskutera och problematisera kring följande frågor:

- Vad kan det innebära för ett barns utveckling att växa upp i en extremistmiljö?
- Hur hanterar vi frågan om BoU i extremistmiljöer på lokal och regional nivå?
- Vilken kunskap om VBE och vilka verktyg behöver de lokala/regionala aktörerna för att på bästa sätt kunna möta barnen/ungdomarna?
- Hur kan CVE bidra?

Anknytning till artikel 6: Vi vill problematisera samtliga extremistmiljöer och åldrar i relation till barnets rätt till utveckling; får man som barn i fd IS-kontrollerade områden sina basala behov tillgodosedda? Utbildning? Och hur blir det om barnet återvänder till Sverige, får barnet omvårdnad/skydd? Att växa upp i den högerextrema/vänsterautonoma miljön, blir barnet bjuden på kalas? Är det möjligt för barnet att påverka sin situation och emellertid få bryta sig loss?

5a Barnkonsekvensanalyser som metod för barns rätt till utveckling

2020-04-22

13:15 - 14:15

5a Barnkonsekvensanalyser som metod för barns rätt till utveckling

When: 2020-04-22, 13:15 - 14:15, Where: 5a

Barnkonsekvensanalyser som en metod för att tillgodose barnets rätt till utveckling

Åldersövergripande arbete

Marie Lundin Karphammar, barnrättsjurist, Ewa Kristensson, förvaltningschef och Pia Svensson, rektor ¹ Studentlitteratur

Sammanfattning: Marie Lundin Karphammar, barnrättsjurist, Ewa Kristensson, förvaltningschef och Pia Svensson, rektor berättar om hur de i sitt barnrättsarbete i Simrishamns kommun genomfört förändringar på olika nivåer för att tillgodose barnets rätt till utveckling. Barnkonsekvensanalyser har bland annat använts som en metod för att ta tillvara på barns och vuxna aktörers åsikter. Genom barnkonsekvensanalyser är ett underlag för att göra en helhetsbedömning kring vad som är bästa tänkbara lösningen för barnet/barnen.

Beskrivning: I offentlig verksamhet är barnkonsekvensanalysen en bra metod för att utreda vad som är barnets bästa både gällande övergripande frågor som rör barn och gällande enskilda barn. I föreläsningen delar vi med oss av våra erfarenheter och hur man praktiskt kan gå tillväga i en kommun, en förvaltning och på en skola för att förändra genom ett barnrättsarbete. Det krävs både struktur, kunskap och ledarskap för att kunna arbeta med barnkonsekvensanalyser på riktigt.

Barnkonsekvensanalysen kan då vara ett utmärkt verktyg för att säkerställa barns röster, samverkan mellan olika aktörer och att det finns ett kvalitativt underlag för att kunna göra en helhetsbedömning om vad som är den bästa tänkbara lösningen för barnet/barnen. I barnkonsekvensanalysen ska barnet/barnen betraktas som ett självständigt rättssubjekt och vara delaktigt/delaktiga så långt det är möjligt. Olika aktörer ges möjlighet att ge sitt perspektiv på frågan och är en förutsättning för dem att få ett gemensamt perspektiv. För att kunna tillgodose barnets rätt till utveckling är samverkan nödvändig och att alla vuxna aktörer utgår från ett helhetsperspektiv när de tar ansvar för sin del som professionell aktör att tillgodose barnets rättigheter.

I Simrishamns kommun finns lokal barnombudsman, en handlingsplan, barnrättsteam och i barn- och utbildningsförvaltningen finns även en särskild handlingsplan som genomförs av en ledningsgrupp, en barnrättsgrupp och en inflytandegrupp. Ungefär 16 barnkonsekvensanalyser har gjorts på övergripande nivå i frågor som t.ex. resursfördelning, digitalisering, organisationsförändringar, sommarkulturskola, Naturskola, särskilda undervisningsgrupper och regler för likvärdig utbildning. Vidare har under 5 år barnkonsekvensanalyser gjorts på alla skolenheter gällande enskilda elever när kunskap inte funnits om vad som är barnets bästa gällande barnets utveckling i skolan.

Anknytning till artikel 6: Artikel 6 är bland annat transformerad i skollagen. Enligt denna lag ska alla barn/elever ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt och skolan ska utgå från barnets/elevens egna förutsättningar. (1:4 och 3:2 skollagen).

Barnkonsekvensanalyser är en metod för samverkan och för att kunna göra en helhetsbedömning om barnets behov av stöd för att utvecklas så långt det är möjligt. I en barnkonsekvensanalys ska barnet/eleven betraktas som ett självständigt rättssubjekt.

5b Föräldrastödsprogram för barnets bästa

2020-04-22

13:15 - 14:15

5b Föräldrastödsprogram för barnets bästa

When: 2020-04-22, 13:15 - 13:45, Where: 5b

Föräldrastödsprogram vid utagerande beteende hos barn: effekter, verksamma komponenter samt betydelse för praktiken

Åldersövergripande arbete

Knut Sundell¹ Margareta Bolmgren²

¹ Statens beredning för medicinsk och social utvärdering - SBU

² Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd - MFOF

Sammanfattning: Barn med utagerande beteende löper hög risk för skolmisslyckande, kriminalitet, missbruk och psykisk ohälsa. Föräldrastödsprogram är ett sätt att förebygga denna negativa utveckling och bidrar därmed till att säkerställa barnets rätt till utveckling i enlighet med artikel 6 i Barnkonventionen. I seminariet presenterar SBU en systematisk översikt om effektiva föräldrastödsprogram för barn 2-9 år. Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd kommenterar översikten och leder diskussionen om hur resultaten kan användas praktiskt.

Beskrivning: Alla barn har rätt till liv och utveckling. Barn med utagerande beteende (t.ex., trots som inte är övergående, aggressivitet, att ljuga eller stjäla) har dock högre risk för framtida problem om insatser inte erbjuds tidigt. För yngre barn leder utagerande beteende till konflikter med föräldrar, förskolepedagoger och kamrater. På längre sikt har barn med utagerande beteende högre risk för framtida antisociala beteenden, kriminalitet, missbruk, skolmisslyckande och psykisk ohälsa. Sedan länge finns en rad föräldrastödsprogram vars syfte är att praktiskt lära föräldrar bättre sätt bemöta sina barn.

I seminariet presenteras en systematisk översikt som omfattar 154 utvärderingar från hela världen, inklusive 11 från Sverige och Norge. Målgruppen är familjer med barn i åldrarna två till nio år. Resultat presenteras om vilka effekter man ser på universell, selektiv och indikerad nivå respektive i behandling, samt redogör för verksamma komponenter i föräldrastödsprogram.

Underlaget för meta-analysen är stort och ger starkt vetenskapligt stöd för att föräldraskapsstöd för denna målgrupp är en verksam insats. Genom att även värdera effekten av olika komponenter i programmen har meta-analysen bidragit med kunskap om vad som ger effekt på olika preventionsnivåer.

Med denna kunskap har yrkesverksamma som möter föräldrar och barn ett bättre underlag för att göra informerade val om vilken/a insatser de bör erbjuda i sin kommun för att göra skillnad för barn och föräldrar, och minska risken för negativa utfall i framtiden. För att översätta detta till praktik behövs dock en diskussion med yrkesverksamma om hur resultaten kan användas i deras kontext. Genom seminariet vill SBU och MFOF bidra till en förståelse för hur resultaten kan implementeras i den lokala praktiken, och i förlängningen därmed stärka barns rätt till liv och utveckling.

Anknytning till artikel 6: Barn med utagerande beteende löper hög risk för skolmisslyckande, kriminalitet, missbruk och psykisk ohälsa. Föräldrastödsprogram är ett sätt att förebygga denna negativa utveckling och bidrar därmed till att säkerställa barnets rätt till utveckling i enlighet med artikel 6 i Barnkonventionen

When: 2020-04-22, 13:45 - 14:15, Where: 5b

Föräldraskapsstöd för barnets bästa – hur gör man?

Åldersövergripande arbete

Madelene Larsson¹ Margareta Bolmgren², Cecilia Ljung³

¹ Länsstyrelsen i Örebro län

² Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd

³ Karlskoga - Degerfors kommuner

Sammanfattning: Stöd i föräldraskapet är en viktig insats för att undvika negativ utveckling för barn och unga. Seminariets fokus är att utforska hur barnrättsperspektivet kan fördjupas i föräldraskapsstödjande insatser. Hur kan och bör barn få komma till tals och bli delaktiga? På vilket sätt kan barnets roll som rättighetsbärare bli en bärande del i stöd till familjer? Hur kan vi använda oss av barns röster i föräldraskapsstödet?

Beskrivning: Enligt Barnkonventionen har föräldrar huvudansvaret för barnets omvårdnad, uppfostran och utveckling och för att barnet får sina behov tillgodosedda. Samhällets olika aktörer ska stötta föräldrarna i detta uppdrag. En förälder som ser sig själv som kompetent och har verktyg för att stärka sitt barn i dennes utveckling är en central faktor för barnets liv och utveckling, men det förutsätter att denne och verksamhet runt barnet har kunskap om barnets rättigheter. Barnet ska ses som en rättighetsbärare med rätt till skydd och stöd samt att bli bemötta med värdighet och respekt. Utgångspunkten är att barn är kompetenta och handlingskraftiga.

För att kunna stärka barnets rättigheter anger regeringen att stöd i föräldraskapet är en grundläggande förutsättning. I Nationell strategi för ett stärkt föräldraskapsstöd (dnr S2018/04678/FST) anger regeringen allt föräldraskapsstöd ska utgå från barnkonventionens princip om barnets bästa och att barnet har rätt att fritt uttrycka sina åsikter i alla frågor som rör det. I arbetet med stöd till föräldrar är det därför betydelsefullt att beakta barnets perspektiv på hur en bra förälder bör vara och barnets syn på föräldraskapsstöd.

Föräldraskapsstöd är en viktig förutsättning för att stärka barnets psykiska hälsa. Sverige kritiseras i FN:s granskning gällande landets höga andel barn och unga med psykisk ohälsa. Familjen är en friskfaktor för barnet och genom vårdnadshavare med kapacitet och verksamheter som kan stärka familjen kan barnets liv stärkas i en positiv spiral.

I en avhandling från 2018 visade det sig dock att trots att föräldrar ofta blir informerade om barns rättigheter i föräldraskapsstödet så är vuxenperspektivet ofta rådande. Vidare såg man att manualbaserade föräldraprogram erbjuder begränsat utrymme för barns inflytande.

Seminariets fokus är att utforska hur barnrättsperspektivet kan fördjupas i föräldraskapsstödjande insatser. Hur kan och bör barn få komma till tals och bli delaktiga? På vilket sätt kan barnets roll som rättighetsbärare bli en bärande del i stöd till familjer? Hur kan vi använda oss av barns röster i föräldraskapsstödet?

Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd, MFoF, och Länsstyrelserna har regeringsuppdrag kring föräldraskapsstöd och presenterar den nationella politiken om stöd till föräldrar. Tillsammans med Karlskoga-Degerfors kommuner diskuterar de sedan hur det praktiska arbetet med föräldraskapsstöd med barnrättsfokus kan se ut. Att använda barnsynen i praktiken innebär ett förhållningssätt från den vuxne gentemot barnet. Samma förhållningssätt kan användas mellan profession och förälder, där utgångspunkten är att förälder respektive verksamhet ömsesidigt tror på varandras förmågor som kompetenta och handlingskraftiga för barnets bästa.

Anknytning till artikel 6: Stöd i föräldraskapet är en viktig insats för att undvika negativ utveckling för barn och unga. En förälder som upplever sig kompetent med verktyg för att stärka sitt barn är en central faktor för barnets liv och utveckling, men det förutsätter kunskap om barnets rättigheter hos förälder och verksamhet runt barnet. I föreläsningen diskuteras hur det praktiska arbetet med föräldraskapsstöd med barnrättsfokus kan ske, på nationell, regional och lokal nivå.

5c Socialtjänsten - orosanmälningar och vikten av att bygga relationer

2020-04-22

13:15 - 14:15

5c Socialtjänsten - orosanmälningar och vikten av att bygga relationer

When: 2020-04-22, 13:15 - 13:45, Where: 5c

Anmälningar om barn som far illa eller misstänks fara illa – omfattning, orsaker och utmaningar

Åldersövergripande arbete

Therese Olmsäter¹ Eva Kågström¹, Unni Björklund¹

¹ Socialstyrelsen

Sammanfattning: En av socialtjänstens viktigaste uppgifter är att ta emot och bedöma anmälningar om barn som far illa eller misstänks fara. Från flera håll kommer uppgifter om att anmälningarna har ökat i Sverige. Men varför? Vilka anmäler? Och vilka barn berörs av anmälningarna? Socialstyrelsen har kartlagt anmälningarna till landets socialtjänster.

Beskrivning: Varje anmälan om barn till socialtjänsten kan vara en pusselbit som socialtjänsten behöver för att barn ska få det stöd och skydd de har rätt till. Vissa är skyldiga att anmäla enligt lag, för alla andra är det en rekommendation. Barns rätt till överlevnad och utveckling hör ihop både med skyldigheten att anmäla och socialtjänstens ansvar för att barn växer upp under trygga och goda förhållanden.

Under det här seminariet kommer Socialstyrelsen att presentera resultatet av en nationell kartläggning av anmälningar om barn samt de samtal vi haft med socialtjänsten om deras erfarenheter av anmälningarna. Seminariet belyser omfattningen runt om i landet, vilka som anmäler och vilka barn som uppmärksammas. Vi närmar oss frågan om vilken betydelse samverkan mellan socialtjänsten och anmälningsskyldiga kan ha för barnen. Under seminariet kommer vi också att reflektera över några av de regionala skillnader och likheter som har identifierats samt några av de utmaningar som socialtjänst och anmälningsskyldiga står inför. Resultatet av kartläggningen publicerades i december 2019.

Anknytning till artikel 6: Att anmälningar görs, liksom socialtjänstens arbete med barnen och deras familjer, har en nära koppling till artikel 6. En anmälan ska eller bör göras redan vid misstanke om att barn far illa. Orsaken är att oro för barn så tidigt som möjligt i livet ska komma till socialtjänstens kännedom. Detta är en förutsättning för att utsatta barn ska kunna få den omvårdnad och det skydd de har rätt till.

When: 2020-04-22, 13:45 - 14:15, Where: 5c

Socialsekreteraren och det familjehemsplacerade barnet - om relationen, erkännandet och de institutionella förutsättningarna

Åldersövergripande arbete

Robert Lindahl Örebro universitet

Sammanfattning: Roberts doktorsavhandling och denna föreläsning fokuserar socialtjänstens institutionella svårigheter med att följa upp barn som är placerade i familjehem.

Familjehemsplacerade barn förväntas, genom relationen till sin socialsekreterare, erhålla erkännande genom *närhet, rättigheter* och *solidaritet*. Föreläsningen behandlar frågor såsom; vilken form av erkännande bör utgöra basen för denna relation? Hur kan ett rättsligt erkännande av barnet påverka möjligheterna att erkänna barnet genom närhet samt att erkänna barnet som en unik individ?

Beskrivning: Robert Lindahl disputerade 2018 i socialt arbete vid Örebro universitet med sin doktorsavhandling med samma titel som anges för denna föreläsning. Avhandlingen och föreläsningen tar sin utgångspunkt i att det under de senaste åren har konstaterats att det förekommer omfattande problem och brister i socialtjänsternas arbete med att följa upp barn och unga som är placerade i familjehem. Olika satsningar har genomförts på nationell och lokal nivå, men i stor utsträckning kvarstår problemen. För att förstå dessa problem krävs en utvecklad förståelse för *relationen* mellan familjehemsplacerade barn och deras ansvariga socialsekreterare. Robert har intervjuat både familjehemsplacerade barn och ansvariga socialsekreterare och resultaten påvisar att relationen mellan barnen och socialsekreterarna behöver förstås med utgångspunkt i rådande institutionella förutsättningar. För att förstå socialtjänsternas problem och svårigheter med att följa upp de placerade barnen, krävs en förståelse för hur relationen mellan familjehemsplacerade barn och deras socialsekreterare ramar in, styrs och begränsas av regulativa, normativa och kulturellt-kognitiva förväntningar. Dessa förväntningar ger form åt, och definierar, socialsekreterarnas yrkesroll, professionalitet och handlingsutrymme. Genom att förstå de institutionella förutsättningarna klagörs även förståelsen för hur omgivande förväntningar skapar interna rollkonflikter för socialsekreterarna. Familjehemsplacerade barn förväntas, genom relationen till sin socialsekreterare, erhålla erkännande genom *närhet, rättigheter* och *solidaritet*. Under rådande institutionella förutsättningar uppstår emellertid spänningar mellan dessa olika former av erkännande. I denna föreläsning behandlas vilken av dessa former av erkännande som bör utgöra basen för relationen mellan familjehemsplacerade barn och deras socialsekreterare. Dessutom fokuseras hur socialsekreterarens rättsliga erkännande av barnet kan få konsekvenser för huruvida relationen till barnet präglas av närhet och individanpassning kontra distans och formalitet.

Anknytning till artikel 6: Familjehemsplacerade barn är, för sin utveckling, starkt beroende av relationen till sin ansvariga socialsekreterare. Det är socialsekreteraren som har det yttersta ansvaret för att det placerade barnet får god omvårdnad och skydd i sitt familjehem. Denna föreläsning behandlar olika utmaningar med socialsekreterarens ansvar, såsom exempelvis att barnet ska få utvecklas i en miljö som tillgodoser barnets unika behov.

5d Rädda Barnen om nyanlända och barn i ekonomisk utsatthet

2020-04-22

13:15 - 14:15

5d Rädda Barnen om nyanlända och barn i ekonomisk utsatthet

When: 2020-04-22, 13:15 - 13:45, Where: 5d

Välfärd inte för alla

Åldersövergripande arbete

Maria Soares Lindberg¹ Madeleine Kaharascho Fridh¹

¹ Rädda Barnen Sverige

Sammanfattning: Rädda Barnen visar i sin rapport *Välfärd inte för alla* att minskade satsningar på familjepolitiken försämrar situationen för utsatta barnfamiljer. Vi vill presentera rapporten samt tankar om lösningar. Trots att inkomsterna för barnfamiljer generellt ökar, förstärks inkomstskillnaderna. Försämringarna för många barnfamiljer kopplas tydligt till minskade satsningar inom familjepolitiken. Folkhälsomyndighetens rapport "Ojämlighet i psykisk hälsa i Sverige" bekräftar bilden att barn i socioekonomisk utsatthet löper större risk att drabbas av ohälsa.

Beskrivning: Vi vill presentera rapporten *Välfärd inte för alla* samt tankar om lösningar. Många barnfamiljer har fått det ekonomiskt bättre under 2000-talet. Men andelen barnfamiljer som lever i *relativ fattigdom* har ökat. År 2017 uppgick andelen till 16 procent av barnhushållen. År 1981 uppmättes den mest jämlika fördelningen av hushållens inkomster under efterkrigstiden. De tre senaste årtiondena därefter har inkomstskillnaderna i befolkningen gradvis ökat, oavsett konjunktur och vilken politik som styrt. Sverige har under de senaste åren haft en snabbare ökning av inkomstskillnaderna än många andra länder.

Rapportens resultat

- Den ekonomiska familjepolitiken förmår inte längre utjämna ekonomiska skillnader mellan barnfamiljer likt tidigare (här kan vi vara mer specifika i att jämföra årtal).
- De behovsprövade bidragen såsom bostadsbidraget och underhållsstödet som allra mest skulle kunna jämna ut skillnader, minskar i omfattning och betydelse.
- Klyftorna fortsatt har ökat mellan de barn som lever i störst ekonomisk utsatthet, och den stora majoritet barnfamiljer som har det bra ekonomiskt ställt.

Rädda Barnen rekommenderar utifrån *Välfärd inte för alla* att:

- Minskar sårbarheten, genom att öka träffsäkerheten särskilt för barnfamiljer med skulder, ensamstående med underhållsstöd och de utan stadig bostad.
- Socialstyrelsen utreder och tydliggör innebörden och definitionen av "skälig levnadsstandard" utifrån barns egna beskrivningar och erfarenheter av deras ekonomiska uppväxtvillkor.
- Kompensatoriska stöd i kommunerna säkerställs, som till exempel gratis kollektivtrafik, kulturskola för barn och ungdomar och tillgängliga fritids- och lovaktiviteter för alla.

Anknytning till artikel 6: Folkhälsomyndighetens rapport "Ojämlighet i psykisk hälsa i Sverige" bekräftar att barn i socioekonomisk utsatthet löper avsevärt större risk att drabbas av olika former ohälsa än andra barn i Sverige. I rapporten *Hellre rik och frisk* som Rädda barnen bidragit till, konstateras att även omvända förhållandet gäller: Barn som blir inskrivna på sjukhus någon gång under barndomen löper större risk att drabbas av socioekonomisk utsatthet som unga vuxna."

Folkhälsomyndigheten lyfter även diskriminering som faktor som påverkar den psykiska ohälsa negativt. Detta en fråga som är angelägen för många av de barn och unga Rädda Barnen möter. Om Sverige ska kunna leva upp till artikel 6 i barnkonventionen måste samhället tillförsäkra alla familjer en ekonomisk lägstanivå som ger dem förutsättningar att leva ett anständigt liv. *Kommissionen för jämlik hälsa*s slutbetänkande betonar vikten av att återupprätta träffsäkerheten i den sociala familjepolitiken. Rädda Barnen delar denna analys.

When: 2020-04-22, 13:45 - 14:15, Where: 5d

Att hitta hem

Åldersövergripande arbete

Sara Granath¹ Alexandra Fritszon¹, Camilla Ingemarson²

¹ Rädda Barnen Sverige

² Emerga institute

Sammanfattning: För nyanlända barn och deras föräldrar har den första tiden i Sverige stor betydelse. Starten i det nya hemlandet påverkar deras liv på lång sikt, och det är därför viktigt att det blir rätt från början. I Rädda Barnens nya rapport *Att hitta hem* skildras barnfamiljers erfarenheter av det svenska systemet för mottagandet, samt förslag på förbättringar.

Beskrivning: Rädda Barnen har i samarbete med Emerga Institute tagit fram en studie för att lyfta barnfamiljers röster och erfarenheter av det svenska systemet för mottagande. Syftet är att hitta nya vägar och bättre sätt, för att nyanlända barn ska kunna utvecklas på ett positivt sätt efter ankomst till Sverige. Rapporten riktar sig till alla som arbetar med mottagande, både på kommunal och på statlig nivå.

Resultaten från studien sammanfattas i rapporten *Att hitta hem*. Här skildras vilka utmaningar nyanlända barn och deras familjer står inför, och vad som kunde ha varit annorlunda, och gjort att det blivit delaktiga i samhället snabbare.

Den osäkra boendesituationen med många påtvingade flyttar är något som många av barnen och familjerna tar upp som något som försvårar avsevärt för barnen både för att kunna utvecklas i skolan och för deras sociala integration och som, inte oväntat, har haft en mycket negativ inverkan på barnens psykiska välmående. För föräldrarna har det dessutom varit svårt att få en tydlig bild av vad som förväntas av dem som föräldrar och invånare.

Vi har de senaste åren sett att det varit stort fokus på arbetsmarknad och att få nyanlända vuxna i jobb. Däremot ser vi inga satsningar på barns och deras familjers utveckling och etablering.

Viktiga slutsatser från studien:

- Brist på förståelse från omvärlden av hur ofrivillig flytt påverkar barn och unga både psykosocialt, och vad gäller utveckling, motivation och prestation i skolan.
- Skolan ger inte alltid nyanlända elever rätt förutsättningar för att kunna nå sina mål.
- Samhällsinformation är inte alltid anpassad till nyanlända föräldrar vilket gör att ett orimligt ansvar läggs på barnen. Barnen får i många fall översätta eller förklara saker om samhället för sina föräldrar istället för tvärtom.

Anknytning till artikel 6: BK art 6 Alla barn har rätt till liv och utveckling: För nyanlända barn är just starten i det nya landet viktig för barnets fortsatta utveckling både psykiskt, socialt och utbildningsmässigt. I den här studien undersöker vi hur barn påverkas av och hur de upplever förutsättningarna för sitt mottagande. Att just ha möjlighet att utvecklas att etablera sig på nytt och att ha förutsättningar för det påpekas som viktigt av både barnen och deras föräldrar.

5e Barn som opplevt trauma

2020-04-22

13:15 - 14:15

5e Barn som opplevt trauma

When: 2020-04-22, 13:15 - 13:45, Where: 5e

Trauma på kartan - nationell kompetensutveckling inom psykiatrisk traumavård för varje barns rätt till utveckling och hälsa

Åldersövergripande arbete

Poa Samuelberg¹ Maria Schillaci¹

¹ Barnafrid - nationellt centrum för kunskap om våld mot barn

Sammanfattning: Regeringsuppdraget Trauma på kartan har gett Barnafrid möjlighet att bidra till en hållbar kunskapsutveckling för alla professionella som möter våldsutsatta barn. Alla barns rätt till hälsa och utveckling enligt artikel 6 i Barnkonventionen, tillgodoses först när alla medarbetare inom vård och omsorg screenar för våldserfarenhet och erbjuder anpassad och effektiv hjälp. Vi föreläser om en unik möjlighet till nationell kompetensutveckling för psykiatrisk traumavård inom första linjen och BUP.

Beskrivning: Med Barnkonventionen som lag vilar ett tydligare ansvar på hela samhället att stötta de barn vars basala behov av skydd och omsorg inte tillgodosetts under uppväxten. Våldsutsatta barns livsvillkor och potential begränsas avsevärt när likvärdig tillgång till traumavård inte existerar i praktiken.

Med regeringsuppdraget Trauma på kartan har Barnafrid fått möjlighet att på olika sätt nationellt utveckla traumakompetens inom Första linjens insatser för barn och unga med psykisk ohälsa, samt inom Barn- och ungdomspsykiatrin. Seminariet ger inblick i programverksamheten som planeras pågå under fyra år:

- Det nya digitala basprogrammet om våld mot barn erbjuder professionella som möter våldsutsatta barn lättillgänglig och uppdaterad kunskap.
- Psykoedukativ barnbok om PTSD, ”Starka känslor kommer och går”, med direkt kunskap till barn om posttraumatisk stress och hur man kan hantera starka känslor.
- Regionalt utvecklingsstöd genom arbete i modellregioner som bidrar till att vässa befintlig kompetens och utveckla en hållbar struktur där alla medarbetare frågar om våld och har tillgång till effektiva insatser.
- Ökade utbildningsinsatser i traumafokuserad behandling TF-KBT, som är förstahandsval vid PTSD hos barn, bidrar till mer likvärdig traumavård.

För att uppnå bästa möjliga hälsa hos våldsutsatta barn behöver vi bli bättre på att upptäcka och erbjuda effektiva insatser. Ta del av Barnafrids utvecklingsarbete med mål att sätta trauma på kartan för varje barns rätt till utveckling och hälsa.

Föreläsare är utredare vid Barnafrid och projektledare för Trauma på kartan *Maria Schillaci* och *Poa Samuelberg*. Båda är legitimerade psykologer med lång erfarenhet av arbete inom barnrätt, respektive barnpsykiatrisk behandling och utbildning mot professionella som möter våldsutsatta barn.

Anknytning till artikel 6: Alla barns rätt till hälsa och utveckling enligt artikel 6 i Barnkonventionen, tillgodoses först när alla medarbetare inom vård och omsorg screenar för våldserfarenhet och erbjuder anpassad och effektiv hjälp. Vi föreläser om en unik möjlighet till nationell kompetensutveckling för psykiatrisk traumavård inom första linjen och BUP.

When: 2020-04-22, 13:45 - 14:15, Where: 5e

Små barns rätt till behandling efter trauma. Kartläggning på Traumamottagning Elefanten BUP om barns symtom, behov och berättelser.

0-6

Maria Björk¹ Sofia Lennartsson¹

¹ Traumamottagning Elefanten BUP, Region Östergötland

Sammanfattning: Traumamottagning Elefanten BUP möter barn och ungdomar som varit utsatta för sexuella övergrepp och/eller fysisk misshandel av närstående vuxen och uppvisar komplexa traumarelaterade svårigheter. Dagens föreläsning fokuserar på den fördjupade kartläggning som gjorts inom verksamheten gällande barn i förskoleåldern som varit aktuella på mottagningen. Det kommer att presenteras aspekter såsom bakgrundsfaktorer, symtombild och behandlingsinsatser, samt hur barnen själva uttrycker sina traumaerfarenheter genom lek och ord.

Beskrivning: Traumamottagning Elefanten BUP, Linköping, är en högspecialiserad mottagning som funnits sedan 1995. Vi tar emot barn och ungdomar som varit utsatta för sexuella övergrepp och/eller fysisk misshandel av närstående vuxen. Vårt uppdrag består av bedömning och behandling av komplexa traumarelaterade erfarenheter och svårigheter. De barn och ungdomar som kommer till oss har ofta erfarenhet av upprepade negativa livshändelser såsom försummelse, anknytningstrauma, en våldsam/hotfull uppväxtmiljö och missbrukande omsorgspersoner. Vi tar också emot barn och ungdomar som uppvisar ett problematiskt sexualiserat beteende. Utöver bedömning och behandling ingår även i vårt uppdrag att inhämta och vidareutveckla kunskaper och behandlingsmetoder samt arbeta med kunskapsspridning.

Som en del av Traumamottagning Elefantens utvecklingsarbete startades 2012 en arbetsgrupp med fokus på de yngsta barnen (0-9 år). Syftet var att utveckla bemötande och behandlingsinsatser utifrån dessa barns behov och förutsättningar. Vi fann att vi i mötet med barnen behövde ha ett brett och integrativt synsätt isåväl teori som praktik, vilket är i linje med forskning kring komplex traumatisering. Arbetsgruppen fick namnet BIT – Barnfokuserad Integrativ Traumabehandling. BIT-gruppen vill ta fasta på de yngsta barnens behov och förutsättningar samt värna barnens naturliga kreativitet och uttryckssätt, och integrera det i behandlingsarbetet. En sådan självklar aspekt utifrån små barns behov är att hålla anknytningsperspektivet levande i såväl teori som praktik. Detta utvecklingsarbete finner vi väl överensstämmande med Barnkonventionens skrivelse kring yngre barns särskilda behov gällande bland annat omvårdnad, omsorg och tid för lek, utforskning och inläring, samt att yngre barn som växer upp under svåra förhållanden behöver särskild uppmärksamhet.

Dagens föreläsning fokuserar på utvecklingsarbetet inom denna arbetsgrupp med särskilt fokus på den fördjupade kartläggning som vi gjort gällande de allra yngsta barnen (från 0 år till och med 5 år). Detta är samma åldersspann som Barnkonventionen särskilt ser behöver uppmärksammas. Vi har inom kartläggningen valt att se närmare på de barn som vi haft en längre kontakt med (mer än ett år). Dessa barn kommer nästan uteslutande från svåra uppväxtförhållanden, vilket yttrar sig i barnens symtom, problematik och behov. Föreläsningen ämnar synliggöra de allra yngsta barnen som upplevt upprepade trauman och svåra livsomständigheter. Vi kommer att redovisa bakgrundsfaktorer (så som familjeförhållanden och traumaerfarenheter), barnens symtombild och vilka insatser de fått. Vi kommer också att visa på hur våra allra yngsta kan uttrycka sina negativa livserfarenheter i såväl

lek och beteende som med ord.

Föreläsare: Maria Björk leg. psykolog/psykoterapeut och Sofia Lennartsson Socionom,
Traumamottagning Elefanten BUP, Linköping.

Anknytning till artikel 6: Det utvecklingsarbete som görs och den kartläggning som gjorts på Traumamottagning Elefanten BUP gällande yngre barn stämmer väl överensstämmande med Barnkonventionens skrivelse kring yngre barns särskilda behov gällande bland annat omvårdnad, omsorg och tid för lek, utforskning och inläring, samt att yngre barn som växer upp under svåra förhållanden behöver särskild uppmärksamhet. Det åldersspann (0 till och med 5 år) som kommer att uppmärksammas i ovan beskrivna föreläsning är samma åldersspann som Barnkonventionen särskilt lyft fram.

5f Barn som anhöriga

2020-04-22

13:15 - 14:15

5f Barn som anhöriga

When: 2020-04-22, 13:15 - 14:15, Where: 5f

BRA-samtal - hur personal kan prata med barn utifrån ett rättighetsperspektiv

Åldersövergripande arbete

Åsa Lundström Mattsson¹ Bonnie Friedh¹ Stiftelsen Allmänna Barnhuset

Sammanfattning: BRA-samtal är en modell för att stödja personal att prata med barn när de är anhöriga om behov av information och stöd. Föreläsningen tar upp hur modellen utformats med barnets rätt att komma till tals (artikel 12) som ledstjärna och resultat från utvärdering. BRA-samtal är en modell med målsättning att stärka barnets rätt till liv och utveckling (artikel 6) och förebygga fysisk och psykisk ohälsa.

Beskrivning: BRA-samtal är en modell för att uppmärksamma anhöriga barns rättigheter. Den har tagits fram av Stiftelsen Allmänna Barnhuset under ett utvecklingsarbete med namnet BRA – Barns Rätt som Anhöriga. Föreläsningen kommer att beskriva hur modellen utformats med utgångspunkt i barnets rättigheter enligt hälso- och sjukvårdslagen, socialtjänstlagen och FN:s konvention om barnets rättigheter med särskilt fokus på artikel 2, 3, 6, 12, 19, 24, 28 och 31.

BRA-samtal är utformade för att stödja personal inom kommuner, landsting/regioner och idéburna organisationer i hur de kan gå tillväga när de uppmärksammar anhöriga barns rätt till information, råd och stöd. BRA-samtal syftar till att öka barnets delaktighet och handlingsutrymme genom att erbjuda information och stöd. BRA-samtal är samtal med barn 7 till 18 år som har en förälder eller annan vuxen (som barnet bor med) som har

- missbruks- eller spelberoende
- psykisk sjukdom
- psykisk- eller intellektuell funktionsnedsättning
- en allvarlig fysisk sjukdom/skada
- eller som avlider.

Barn och unga som är anhöriga är en sedan länge känd riskgrupp för att utveckla egen psykisk och fysisk ohälsa. I dag vet vi att flera riskfaktorer kan undanröjas om barn uppmärksammas, får information och vid behov stöd.[i] Att uppmärksamma barn, när de är anhöriga är ett selektivt förebyggande arbetet som ska stärka barnets rätt till liv och utveckling (artikel 6) och förebygga fysisk och förebygga psykisk och fysisk ohälsa.

Under föreläsningen så kommer resultat från utvärderingen, *Användningen av BRA – Barns Rätt som Anhöriga* (2018) att presenteras. Frågeställningar som kommer behandlas är hur modellen fungerar i praktiken för att möjliggöra barnets delaktighet i samtal med personal. Det gäller bl.a. barnets styrning av samtalet och hur väl modellen kan fungera för att kartlägga barnets situation[i] Socialstyrelsen, 2013-6-6, *Barn som anhöriga. Konsekvenser och behov när föräldrar har allvarliga svårigheter eller avlider*.

Anknytning till artikel 6: BRA-samtal hjälper personal att uppmärksamma barn, när de är anhöriga. Det är ett selektivt förebyggande arbetet som ska stärka barnets rätt till liv och utveckling (artikel 6) och förebygga fysisk och förebygga psykisk och fysisk ohälsa. För att få vägledning om vad som gynnar barnets utveckling är det av vikt att barnet får komma till tals och uttrycka sina behov.

5g Samtal om sexualitet och frihet från pornografi

2020-04-22

13:15 - 14:15

5g Samtal om sexualitet och frihet från pornografi

When: 2020-04-22, 13:15 - 13:45, Where: 5g

Frihet från pornografi – en självklar rättighet för barn

Åldersövergripande arbete
Olga Persson Unizon

Sammanfattning: Det våld och den kvinnoförnedring som förekommer i pornografin påverkar inte bara framtida sexuella beteenden hos barn och unga, men normaliserar också en skrämmande kvinnoosyn. Att motverka den pågående folkhälsokris som pornografin är, är ett måste för att säkra barns rätt och möjlighet till liv och utveckling, god hälsa och trygga uppväxtvillkor. Föreläsningen ger en nulägesbild av pornografins skadeverkningar på barn och unga och förslag på hur dessa kan motverkas.

Beskrivning: Barnkonventionen slår i artikel 34 fast att ”Varje barn har rätt att skyddas mot sexuella övergrepp och mot att utnyttjas i prostitution och pornografi”. Den är direkt kopplad till artikel 6 om rätten att överleva och att utvecklas. Idag är barn och ungas tillgång till internet och pornografi mycket stor och därmed har även riskerna ökat markant för att utsättas för det sexuella våld som pornografin innebär. 2014 var genomsnittsåldern för när pojkar börjar titta på pornografi 12,3 år och 96 procent av 16-åriga pojkar i Sverige uppgav samma år att de tittade på pornografi. Samtidigt visar en Sifo-undersökning från april 2019 att fler än 7 av 10 (72%) föräldrar inte tror att deras barn tittar på eller exponeras för nätpornografi. Den pågående folkhälsokris som pornografin är måste motverkas för att säkra barns rätt och möjlighet till liv och utveckling, god hälsa och trygga uppväxtvillkor. Pornografins skadliga påverkan på barnens utveckling går att motverka och det är vuxenvärldens skyldighet att göra det.

Föreläsningen ger en fördjupad inblick i den pornografi som de flesta barn och unga idag riskerar att möta på nätet och besvarar frågor som: Hur påverkar pornografin deras utveckling och fysiska och psykosociala hälsa? Hur kan vuxenvärlden agera och vilka möjligheter finns för att begränsa pornografin i barns och ungas liv? Under föreläsningen ges exempel på preventivt arbete med utgångspunkt i bland annat Machofabriken och tjej- och ungdomsjournernas arbete med exempelvis eget framtaget stödmaterial till skolor.

Medverkande: Olga Persson, generalsekreterare Unizon.

Anknytning till artikel 6: Artikel 6 säger att varje barn har rätt att överleva och att utvecklas. Det inkluderar rätten att utvecklas till jämlikar i ett jämställt samhälle fritt från våld. Pornografin är en våldsamt värld som påverkar barn och ungas fysiska och psykosociala hälsa och som de dessutom ofta lämnas ensamma att hantera. Därför behövs det spridas kunskap om pornografins skadeverkan och förebyggande insatser för att motverka normaliseringen av våldet som pornografin sprider och utsätter barn för.

When: 2020-04-22, 13:45 - 14:15, Where: 5g

Samtal om sexualitet och relationer med unga i familjehem

13-18

Ellen Nordlund¹ Linus Lundby¹ RFSU Stockholm

Sammanfattning: Projektet Hemma är ett stöd till familjehem och socialtjänst i sexualitetsfrågor. Vårt arbete handlar om hur man som viktig vuxen kan föra respektfulla och förtroendeskapande samtal med familjehemsplacerade unga om sexualitet, kroppen och relationer.

Under föreläsningen visar vi exempel på vårt arbete som utgår från tankar och frågeställningar som är vanliga i mötet med placerade unga. Hemma är ett samarbete mellan RFSU Stockholm och FoU Södertörn och finansieras av Arvsfonden.

Beskrivning: Världshälsoorganisationen definierar sexualiteten som en genom hela livet central aspekt av att vara människa. Sexualiteten omfattar ens könsidentitet och sexuella läggning, lust och intimitet. Den handlar om värderingar, beteenden och roller. Under uppväxten möter barn och ungdomar sexualitet på många olika vis och barnen behöver hjälp att förstå det de ser, hör och är med om. Som familjehem, jourhem eller kontaktfamilj har man en viktig roll som bollplank och samtalspartner.

Tillitsfulla samtal om sådant som är personligt, känsligt och ibland svårt är ett sätt att bygga förtroende – inte minst med ett barn som blivit sviket. Det gör det också lättare för barnet att våga berätta om det är med om något som känns fel.

Det finns anledning att tro att unga i familjehem som grupp har en sämre sexuell hälsa och lever med en större utsatthet än ungdomar generellt. Till följd av lägre skolnärvaro kan de ha missat värdefull undervisning och tillgången till både stöd och förebilder under uppväxten kan ha brustit. Det kan vara så att deras sexuella rättigheter inte alltid har blivit respekterade och tillgodosedda.

Inom projektet utbildar vi familjehem och socialtjänst och ökar därmed kunskapen om placerade ungas sexuella hälsa samt aspekter som rör utsatthet och sexuella övergrepp. Vi tar vi upp förslag på ingångar och vad som är bra att tänka på i samtal med unga. Inom projektet har vi tagit fram ett metodmaterial bestående av kortfilmer, poddar och en handbok. Vi kommer att visa exempel på detta under föreläsningen.

Anknytning till artikel 6: Tillitsfulla samtal om sexualitet kan hjälpa unga att förstå sina kroppar, tankar och känslor. Detta hjälper dem att ta hand om sig själva och visa respekt för andra. Samtalen kan underlätta att ta ställning till hur man själv vill leva och vilka relationer man vill ha. Vi visar exempel på hur vardagliga samtal kan föras och bidra till att unga får möjlighet att utvecklas utifrån sina förutsättningar och behov.

5h Hedersrelaterat våld och förtryck

2020-04-22

13:15 - 14:15

5h Hedersrelaterat våld och förtryck

When: 2020-04-22, 13:15 - 13:45, Where: 5h

Hederskartläggning i Lunds kommun; goda exempel, utmaningar och ungdomars röster.

13-18

Hanna Cinthio¹ FreeZone Sweden

Sammanfattning: En föreläsning om FreeZone kartläggning av hedersproblematik i Lunds kommun. Föreläsningen synliggör resultat som visar på begränsningar när det gäller t ex rätt till utveckling eller möjligheten att forma och uttrycka egna tankar, men belyser även goda exempel på hur olika verksamheter arbetar för att nå och stödja målgruppen unga som lever med hedersrelaterad utsatthet, och delar ungas reflektioner kring hur de själva ser på problemet och dess möjliga lösningar.

Beskrivning: Organisationen FreeZone Sweden grundades 2013 och arbetar bland annat med förebyggande metoder för att stärka rättigheter och förbättra den psykiska hälsan hos unga som lever med frihetsbegränsningar genom så kallade fria zoner. FreeZone Sweden utbildar yrkesverksamma över hela landet i sina metoder och erbjuder även annan fortbildning och handledning i barns rättigheter med särskilt fokus på hedersrelaterat våld och förtryck. Artikel 6 är särskilt relevant när det gäller utsattheten hos unga som lever under starka hedersnormer. Allt ifrån att bokstavligen hotas i sin rätt till liv och överlevnad till typiska begränsningar och inskränkningar som att inte få ta del av utvecklande fritidsaktiviteter eller få uttrycka sin vilja och mening är sådant som vi möter hos de unga som utgör vår målgrupp.

FreeZone Sweden har fått i uppdrag av kommunstyrelsen i Lund att genomföra en kartläggning av hedersproblematiken i kommunen. Uppdraget inleddes under sommaren 2019 och ska slutredovisas den 31 mars 2020. Ansvarig för arbetet är Hanna Cinthio, som deltog som forskare i Örebro Universitets Storstadskartläggning av hedersvåld 2017-2018. Uppdraget baseras på en omfattande kvalitativ datainsamling främst i form av fokusgruppintervjuer med yrkesverksamma och ideellt engagerade men även djupintervjuer med personer som har egen erfarenhet av utsatthet. Ett särskilt samarbete med skolledning, pedagoger och elevhälsa på utvalda skolor kommer också att genomföras inom ramen för kartläggningsuppdraget. Syftet är att utifrån varje skolas förutsättningar hitta konkreta metoder för att arbeta med frågor om hedersrelaterat förtryck och begränsningar på ett tryggt, inkluderande och etiskt försvarbart sätt. Samarbetet kommer att möjliggöra tematiska diskussioner och reflektioner bland elever vilkas tankar och röster blir en del av kartläggningens resultat. Metoderna kommer även att lyftas i slutrapporten i exempelsyfte, så att andra skolor kan inspireras till eget arbete med frågorna. Kartläggningen kommer att vara framåtblickande och resultera i förslag och rekommendationer till politikerna både när det gäller goda exempel som bör stärkas och utvecklingsområden som bör prioriteras.

I vår föreläsning kommer vi att berätta om resultaten av kartläggningen med särskilt fokus på de tematiska områden som berör barns och ungas rätt till utveckling. Vi kommer att synliggöra hur olika verksamheter i Lunds kommun arbetar för att nå och stödja målgruppen unga som lever under hedersrelaterade begränsningar, förtryck och våld, och dela med oss av ungas reflektioner kring hur de själva ser på problemet och dess möjliga lösningar.

Anknytning till artikel 6: Artikel 6 är särskilt relevant när det gäller utsattheten hos unga som lever under starka hedersnormer. Allt ifrån att bokstavligen hotas i sin rätt till liv och överlevnad till

typiska begränsningar och inskränkningar som att inte få ta del av utvecklande fritidsaktiviteter eller få uttrycka sin vilja och mening är sådant som vi möter hos de unga som utgör vår målgrupp.

When: 2020-04-22, 13:45 - 14:15, Where: 5h

Kärleken är fri - samverkansmetod för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck

13-18

Maria Sundvall Taavo¹ Evelina Aho Fältskog¹

¹ Rädda Barnen Sverige

Sammanfattning: Kärleken är fri har funnits sedan 2008 och är en evidensbaserad metod för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck. Det är ett unikt skolkoncept som samlar myndigheter, skola och ideella organisationer. Ett 100-tal kommuner har använt samverkansmetoden, som tar avstamp i barnkonventionen och utgår från ett rättighetsperspektiv. Metoden har nu digitaliserats i form av webbutbildningar, distansföreläsningar och annat digitalt stöd.

Beskrivning: Kärleken är fri är en evidensbaserad samverkansmetod för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck hos barn och unga. Ett 100-tal kommuner har använt metoden, som bygger på samverkan mellan myndigheter och frivilligorganisationer och att träffa barn och ungdomar i deras miljö, främst skolan. Det finns tre grundprinciper att utgå ifrån i arbetet:

- Att träffa och möta barn och unga i deras vardagsmiljö.
- Att samverka mellan frivilligorganisationer och myndigheter i arbetet kring att levandegöra barns rättigheter.
- Att arbeta utifrån Barnkonventionen.

Skolkonceptet lyfter upp barns rättigheter och att de ska bli självklara för dem. Skolan är den plats där barn och ungdomar spenderar det mesta av sin vardag och där de kan ha sin ”frizon”. Det är viktigt att myndigheter och organisationer kommer till dem och synliggör sina ansvarsområden och att vuxna är tydliga med att barn har rätt till ett liv fritt från våld och förtryck. Under skolveckan bygger de viktiga vuxna relationer med ungdomarna och visar på vilka stödvägar som finns.

Skolkonceptet uppmärksammar kärlek ur olika synvinklar vilket berör alla barn oavsett om de är utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck. Arbetet utgår från ett rättighetsperspektiv som är avgörande för att motverka hedersförtryck. Vi betonar bl a Barnkonventionens artikel 6, tillsammans med grundprinciperna, dvs rätten till utbildning och att elever ska ha rätt att t ex delta i alla undervisningsämnen såsom sexualundervisning samt idrott och hälsa. Rätten till sexualundervisning är inte en självklarhet för unga som lever med hedersrelaterade begränsningar. Rätten till hälsa och sjukvård är extra relevant för ungdomar som är könsstympade och lever med psykisk ohälsa. Detsamma gäller rätten till kultur och fritid där utsatta kan vara begränsade att träffa vänner och få delta på fritidsaktiviteter.

Metoden ingår i ett digitaliseringsprojekt med fokus på kvalitetssäkra och effektivisera kompetensförsörjningen för samverkansgrupperna i form av webbutbildningar, distansföreläsningar och annat digitalt stöd. Det nya arbetssättet möjliggör att fler kan arbeta med barns rättigheter på ett effektivt, lättillgängligt och kvalitetssäkert sätt.

Som ett komplement till skolkonceptet erbjuder Rädda Barnen en stödchatt för utsatta unga som lever med hedersrelaterat förtryck. Chatten tar emot flera hundra samtal per år och kan vara ett

viktigt första steg att anonymt prata om sina upplevelser. Detta ger verksamheten stor information om ungas utsatthet och möjliggör både påverkansarbete och stöd till de unga.

Anknytning till artikel 6: Vi betonar bl a Barnkonventionens artikel 6, tillsammans med grundprinciperna, dvs rätten till utbildning och att elever ska ha rätt att t ex delta i alla undervisningsämnen såsom sexualundervisning samt idrott och hälsa. Rätten till sexualundervisning är inte en självklarhet för unga som lever med hedersrelaterade begränsningar. Rätten till hälsa och sjukvård är extra relevant för ungdomar som är könsstympade och lever med psykisk ohälsa. Detsamma gäller rätten till kultur och fritid där utsatta kan vara begränsade att träffa vänner och få delta på fritidsaktiviteter.

5i Workshop - Ungas utveckling i den segregerade staden

2020-04-22

13:15 - 14:15

5i Workshop - Ungas utveckling i den segregerade staden

When: 2020-04-22, 13:15 - 14:15, Where: Teatercaféet

Framgång för vem? Om alla ungas rätt till utveckling i den segregerade staden

13-18

Victoria Escobar¹ Gabriella Olofsson¹, Två ungdomar Norra Botkyrka²

¹ Changers Hub ² Alby ungdomsråd

Sammanfattning: I workshopen utmanas invanda tankesätt kring vad ungdomar i så kallade utsatta områden behöver, kan och vill med sina liv. Vi lyssnar till ungdomars egna berättelser om hinder och möjligheter och ramar in dem med resultatet från en intervjustudie som gjorts med ungdomar och vuxna i norra Botkyrka. Vi jobbar med frågeställningar som kan ge insikter i på vilka sätt förutsättningarna att utvecklas till sin fulla potential ser olika ut för barn i marginaliserade ytterstadsområden jämfört med innerstaden och de välbärgade förorterna.

Beskrivning: Changers hubs mål är att alla unga ska kunna utvecklas och förverkliga sig själva oavsett startsträcka. Vi vill demokratisera framgång genom att göra framgången möjlig för alla, oavsett bostadsadress, hudfärg, kön, traditioner, religion och klädsel. Grundarna av Changers hub har alla vuxit upp i så kallade utsatta områden och vet vad det innebär att sakna positiva förebilder, kunskap om vilka möjligheter som finns och nätverk för att komma in på arbetsmarknaden. Vi arbetar för att "våra yngre jag" ska kunna se möjligheter för sin egen framtid och få verktyg att kunna påverka den i positiv riktning. Vi vill förändra bilden hos unga som växer upp i ytterstadsområdena av vad som är möjligt och stötta dem att våga ha drömmar och att våga satsa för att nå framgång. Att demokratisera framgång innebär också att stötta var och en att själv definiera sin egen form av framgång och att ge stöd på vägen mot att förverkliga den. Vår slogan är: "What if you can do it?"

I workshopen vill vi öka insikten hos deltagarna om hur olika startsträckan kan se ut beroende på var i staden du växer upp och hur detta på olika sätt påverkar en ung människas rätt till utveckling. Vi vill bidra med perspektiv på vad framgång kan vara och hoppas kunna utmana invanda tankesätt kring vad unga i ytterstaden behöver, kan och vill med sina liv. Vi lyssnar till ungdomars egna berättelser om hinder och möjligheter och ramar in dem med information från en intervjustudie vi gjort med ungdomar och vuxna i norra Botkyrka, finansierad av Delegationen mot segregation.

Anknytning till artikel 6: Innebörden av artikel 6 är att varje barn har rätt att utvecklas till sin fulla potential. I den segregerade staden ser förutsättningarna för detta väldigt olika ut för barn i olika bostadsområden. Många barn som växer upp i så kallade utsatta områden upplever att majoritetssamhället inte talar till dem. Några skäl till det är bristande medvetenhet i majoritetssamhället om vad en socialt, ekonomiskt och kulturellt segregerad stad får för konsekvenser för rätten till utveckling för dessa barn.